

AVALIK ARVAMUS KARUPUTKE VÕÕRLIIKIDEST EESTIS

Elanikkonna küsitlusuuring

Tellija: Keskkonnaamet

November 2016

SISUKORD

SISUKORD	2
KÜSITLUSE TAUST	4
Valim	5
Küsitlustöö	6
Andmetöötlus	6
Teostajad	8
Vastajaskonna struktuur	9
UURINGU PÕHITULEMUSED	10
1. Üldine huvi keskkonnateemade suhtes	10
1.1 Vabas looduses viibimine	10
1.2 Huvi keskkonna- ja looduskaitseteemade vastu	11
2. Teadlikkus võõrliikidest	13
2.1. Teadlikkus väljendist „võõrliigid“	13
2.2. Teadlikkus EL ühtsest võõrliikide nimekirjast	14
2.3. Teadlikkus Eestis kasvavatest taime-võõrliikidest	16
2.4. Teadlikkus karuputke võõrliikidest	17
2.5. Kokkupuuted karuputkega	20
3. Arvamus karuputke võõrliikide mõjust	21
3.1. Karuputke võõrliikide mõju Eesti loodusele	21
3.2. Hinnangud karuputke võõrliikide leviku kui probleemi olulisusele	24
3.3. Karuputke võõrliikide mõju inimeste tervisele	26
4. Teadlikkus ja hoiakud tõrje osas	28
4.1. Suhtumine taime-võõrliikide tõrjesse	28
4.2. Teadlikkus karuputke võõrliikide tõrje viisidest	30
4.3. Suhtumine keemiliste taimekaitsevahendite kasutamisse tõrjes	31
4.4. Kogemused taime-võõrliikide tõrjega	32
4.5. Valmidus osaleda karuputke võõrliikide tõrjes	34

4.6.	Suhtumine ning teadlikkus tõrje korraldamisest riiklikul tasandil.....	35
5.	Teabe piisavus ja teabekanalid	41
5.1.	Teabe piisavus karuputke võõrliikide leviku ja tõrje kohta	41
5.2.	Teabekanalid.....	43
5.3.	Meediatarbimine	46
5.3.1.	Paberajalehed	47
5.3.2.	Uudisteportaalid ning ajalehtede võrguväljaanded	49
5.3.3.	Telekanalid	50
5.3.4.	Raadiojaamad	51
	KOKKUVÕTE	53

Lisa 1. Eestikeelne küsitlusanneet

KÜSITLUSE TAUST

Eestis kasvab üks kodumaine karuputke liik (Siberi karuputk) ning viis võõrliiki, millest Eesti looduslikku tasakaalu ohustavateks võõrliikideks on Sosnovski karuputk ja hiid-karuputk. Nad vähendavad meie kodumaise looduse mitmekesisust, varjutades juba varakevadel oma suurte lehtedega pärismaised rohttaimed ning tõrjudes need kooslusest välja. Seda soodustavad asjaolud, et karuputke võõrliigid tärkavad kodumaisest taimestikust varem ja neil puuduvad tõhusad looduslikud vaenlased. Rohukamara puudumine veekogu kaldal kasvava karuputkekoloonia all võib kaasa tuua erosiooni, mis võib omakorda viia oluliste muutusteni vee-ökosüsteemis jne. Samuti on hiid-karuputk vaheperemeheks teatud põllukultuuride mõningatele taimepatogeenidele.

Sosnovski karuputk ja hiid-karuputk on otseselt ohtlikud ka inimese tervisele. Nende mahl suurendab naha tundlikkust ultraviolettkiirguse suhtes. Kokkupuutel taime mahlaga tekivad (tavaliselt 48–72 tunni möödudes kokkupuutest) päikesevalguse toimel nahale kipitus ja punetus, raskesti paranevad villid ja mõnikord ka haavandid, mille tagajärjeks on pikaaegsed armid ning pigmenteerunud laigud. Põletusnähud võivad tekkida samadesse kohtadesse veel hiljemgi, ilma uuesti taime mahlaga kokku puutumata.

Karuputke võõrliikide laiem levik algas Eestis 20. sajandi keskel, kui neid kasvatati mee- ja silokultuuridena. Praegu on Sosnovski ja hiid-karuputk Eestis naturaliseerunud ning suudavad levida looduslikesse kooslustesse ilma inimese kaasabit. Oma hea levimisvõime ning ohtlikkuse tõttu on nendest vabanemiseks vajalik inimese sekkumine.

2012. a alguse seisuga oli teadaolevate karuputke võõrliikide kolooniate pindala Eestis ligi 1700 ha. Kõige suurem oli karuputkekolooniate tihedus Harju-, Saare-, Viljandi-, Jõgeva-, Tartu- ja Lääne-Virumaal, kõige väiksem aga Põlva-, Võru- ja Pärnumaal.

Eesti riik on karuputke võõrliikide tõrjet korraldanud aastast 2005 (praeguseks kokku 12 aastat) ning sellesse on investeeritud kokku 4 miljonit eurot. 2016. aastal tellis Keskkonnaamet tõrjetöid 2168 hektaril.¹

Käesoleva küsitlusuuringu eesmärgiks oli anda ülevaade Eesti elanike teadlikkusest Eestis kasvavatest taime-võõrliikidest, sh täpsemalt karuputke võõrliikidest. Samuti kaardistati hinnanguid karuputke võõrliikide ohtlikkusele ja mõjule, suhtumist karuputke võõrliikide tõrjesse ja valmidust selles ise osaleda, hinnanguid riigipoolsetele tõrjetegevustele ning teabe piisavusele.

¹ Allikad: Infovoldik „Karuputke võõrliigid ja mõned sarnased kodumaised liigid“ 2012 (Koostanud Madli Linder). http://www.keskkonnaamet.ee/public/voldik_karuputk_eestik_2012.pdf ning Keskkonnaameti veebileht: <http://www.keskkonnaamet.ee/karuputk>

Uuringu aruanne on koostatud Turu-uuringute AS-i poolt **2. kuni 15. novembril 2016. aastal** läbi viidud silmast-silma küsitluse tulemuste põhjal. Aruanne esitatakse **Keskkonnaametile**.

Küsitlusuuringu aruanne koosneb uuringu taustast, põhitulemustest ja kokkuvõttest nii teksti kui joonistena. Lisas on toodud eestikeelne küsitlusankeet.

Valim

Küsitlusuuringu üldkogumi moodustasid **15-74-aastased Eesti elanikud**. Eesti Statistikaameti andmetel oli üldkogumi suurus 1. jaanuari 2016 seisuga 982 231 inimest. Uuringu planeeritud valimi suurus oli 1000 vastajat, tegelikult valimi suuruseks kujunes **1045 vastajat**. Tulemuste laiendamisel üldkogumile (15-74-aastased elanikud) tekkida võiva maksimaalse valimivea suurus jääb sellise valimi suuruse puhul 95%-lisel usaldusnivool 3,03% piiresse (väiksemate gruppide, nt naised-mehed vaatlemisel võib viga olla suurem).

Küsitlus viidi läbi Turu-uuringute AS-i novembrikuu silmast-silma Omnibussküsitluse raames. Turu-uuringute AS-i Omnibuss-uuringutes küsitletakse igakuiselt 1000 vastajat vanuses 15+. Vastajad vanuses 15-74 moodustavad Omnibussi valimist tavaliselt ca 88-90%. Selleks, et koguda 1000 ankeeti inimestelt vanuses 15-74, moodustati Omnibussile 150 vastajaga lisavalim.

Valimi mudeli koostamisel kasutati üldkogumi proportsionaalset mudelit maakondade ja asulatüüpide lõikes ning mitmeastmelist tõenäosuslikku juhuvalikut. Valimi mudeli aluseks olid Eesti Statistikaameti rahvastikuandmed, mille põhjal määratleti juhuvalikuga erinevates asulatüüpides ja piirkondades valimipunktide arv. Kokku määratleti 101 valimipunkti üle Eesti, igas valimipunktis viidi Omnibussi põhivalimi raames läbi ca 10 intervjuud ning lisavalimi raames täiendavalt 1-2 intervjuud 15-74-aastaste inimestega. Lisavalimi suurus konkreetses valimipunktis määratleti vastavalt antud piirkonna asustustihedusele.

Valimipunkti-sisesel leibkonna valikul rakendati lähteaadressi meetodit, mille puhul antakse igale küsitlajale ette juhuslikult valitud aadress, kus küsitlaja teostab esimese intervjuu. Edasi liigutakse kindla sammu alusel (nt iga teine korter või maja), et tagada valikusse sattunud elupaikade juhuslikkus. Leibkonna-sisesel vastaja valikul rakendati nn noorema mehe reeglit, mis näeb ette, et esimesena palutakse intervjuud noorimalt kodusolevalt meesterahvalt, kes on vähemalt 15-aastane (lisavalimi puhul oli alumiseks vanusepiiriks 15 eluaastat ning ülemiseks vanusepiiriks 74 eluaastat). Kui mehi kodus ei ole, eelistatakse noorimat naist. Selline valikumethod annab neile küsitletavate kategooriatele, keda on vähem tõenäoline kodust eest leida (eelkõige noored inimesed ja mehed), täiendava šansi valimisse sattuda. Samuti rakendatakse vastaja valikul „pehmeid“ vanuselisi kvoote, mis tähendab, et igas valimipunktis küsitletakse maksimaalselt kolm üle 64-aastast inimest. Nii saavutatakse sugude ning erinevate vanusegruppide parem esindatus valimis.

Küsitlustöö läbiviimise jooksul kontrolliti seda, et küsitlaja viib küsitlustöö läbi talle etteantud marsruudil, küsitlustöös kasutatavatele tahvelarvutitele paigaldatud GPS-seadmete abil. Lisaks teostati vastavalt rahvusvahelistele uuringu läbiviimise standarditele peale intervjuude läbiviimist 10% ankeetide puhul juhuslikult valitud küsitluspunktides küsitlustöö järelkontroll,

kasutades tagasisidekirju. Kontrolliti küsitluse toimumise fakti, samuti vastaja valiku reeglit, küsitlusreeglite järgimist jms. Järelekontrolli käigus rikkumisi ei tuvastatud.

Küsitlustöö

Küsitlusmeetodina kasutati silmast-silma personaalintervjuud vastajate kodus standardiseeritud ankeedi abil. Küsitlusankeedi koostas Turu-uuringute AS, võttes aluseks Keskkonnaameti poolt esitatud uurimisteemad. Enne küsitlustöö algust ankeet kooskõlastati. Küsitlusankeet on esitatud aruande [lisas 1](#). Küsitlustöös kasutati tahvelarvuteid, mis võimaldasid ankeeti programmeerida automaatseid suunamisi. Intervjuud viidi läbi eesti ja vene keeles sõltuvalt vastaja suhtluskeelest.

Küsitlustöö läbiviimises osales 62 küsitajat. Ülevaade küsitlustööst on esitatud [tabelis 1](#).

Kirjeldus	Arv
Peres ei ela sihtrühma kuuluvaid inimesi või vanema vanuserühma kvoot on täitunud	290
Kedagi pole kodus	2257
Sihtrühma kuuluv inimene pole kodus	67
Keelduti kontaktist	677
Sihtrühma kuuluv inimene keeldus intervjuust	653
Ei ole eluruumid või aadressile ei pääse ligi	223
Muu mittetoimumise põhjus	99
Kokku aadresse (v.a praak)	5398
Korduvvisiite	902
Praak-ankeete	0
Läbiviidud intervjuusid vastajatega vanuses 15+ (OB põhiankeet+karuputke-teemaline lisaankeet)	1132
Läbiviidud intervjuusid 15-74-aastastega (Karuputke-teemalisele ankeedile vastajad)	1045

Jättes kõrvale aadressid, millel ei saadud kontakti (või kus ei jõutud teostada vastaja valikut), oli vastamisaktiivsus 41% (arvutatuna keeldumiste ja läbiviidud intervjuude arvult).

Peamiselt põhjendati uuringus osalemisest keeldumist ajapuudusega.

Andmetöötlus

Uuringutulemuste töötlemiseks kasutati andmetöötluspaketti *SPSS for Windows 22.0*. Pärast küsitluse lõppemist võrreldi küsitletute soolist, vanuselist ning rahvuselist koosseisu valimis ettenähtuga ja teostati andmete kaalumise teoreetilise mudeliga vastavaks. Kaalumata ja kaalutud valimite profiilid ning üldkogumi struktuur (kaalumise aluseks võetud mudel) on esitatud [tabelis 1](#).

Kaalumise käigus korrigeeriti mõnevõrra valimi vanuselist ja rahvuselist jagunemist. Täpsem kaalutud valimi profiil on esitatud [joonisel 1](#).

Tabel 1. Valimi ja üldkogumi profiilid (%)

	Kaalumata valim (%)	Kaalatud valim (%)	Üldkogum - ESA andmed (%)
SUGU			
Mees	49,9	48,2	48,2
Naine	50,1	51,8	51,8
VANUSERÜHM			
15-24 a	10,2	13,7	13,7
25-34 a	20,1	19,7	19,7
35-49 a	28,4	27,2	27,2
50-64 a	28,2	26,4	26,4
65-74 a	13,0	13,0	13,0
RAHVUS			
Eesti	71,3	67,9	67,9
Muu	28,7	32,1	32,1
ELUKOHT			
Linnaline asula	68,0	68,3	68,3
Maaline asula	32,0	31,7	31,7
REGIOON			
Tallinn	31,1	32,4	32,4
Muu Põhja-Eesti	15,8	15,9	15,9
Kirde-Eesti	12,2	11,2	11,2
Lääne-Eesti	11,3	11,5	11,5
Kesk-Eesti	7,9	7,4	7,4
Lõuna-Eesti	21,7	21,5	21,5

Järgnevas tabelis 2 on toodud valimivea piirid proportsioonihinnangul 95% usaldusnivool.

Tabel 2. Valimivea piirid

Valimi suurus	Vastuse proportsioon											
	50%	45%	40%	35%	30%	25%	20%	15%	10%	5%	3%	2%
10	30,99%	30,83%	30,36%	29,56%	28,40%	26,84%	24,79%	22,13%	18,59%	13,51%	10,57%	8,68%
20	21,91%	21,80%	21,47%	20,90%	20,08%	18,98%	17,53%	15,65%	13,15%	9,55%	7,48%	6,14%
30	17,89%	17,80%	17,53%	17,07%	16,40%	15,49%	14,31%	12,78%	10,74%	7,80%	6,10%	5,01%
40	15,49%	15,42%	15,18%	14,78%	14,20%	13,42%	12,40%	11,07%	9,30%	6,75%	5,29%	4,34%
50	13,86%	13,79%	13,58%	13,22%	12,70%	12,00%	11,09%	9,90%	8,32%	6,04%	4,73%	3,88%
60	12,65%	12,59%	12,40%	12,07%	11,60%	10,96%	10,12%	9,03%	7,59%	5,51%	4,32%	3,54%
70	11,71%	11,65%	11,48%	11,17%	10,74%	10,14%	9,37%	8,36%	7,03%	5,11%	4,00%	3,28%
80	10,96%	10,90%	10,73%	10,45%	10,04%	9,49%	8,77%	7,82%	6,57%	4,78%	3,74%	3,07%
90	10,33%	10,28%	10,12%	9,85%	9,47%	8,95%	8,26%	7,38%	6,20%	4,50%	3,52%	2,89%
100	9,80%	9,75%	9,60%	9,35%	8,98%	8,49%	7,84%	7,00%	5,88%	4,27%	3,34%	2,74%
110	9,34%	9,30%	9,15%	8,91%	8,56%	8,09%	7,47%	6,67%	5,61%	4,07%	3,19%	2,62%
120	8,95%	8,90%	8,76%	8,53%	8,20%	7,75%	7,16%	6,39%	5,37%	3,90%	3,05%	2,50%
130	8,59%	8,55%	8,42%	8,20%	7,88%	7,44%	6,88%	6,14%	5,16%	3,75%	2,93%	2,41%
150	8,00%	7,96%	7,84%	7,63%	7,33%	6,93%	6,40%	5,71%	4,80%	3,49%	2,73%	2,24%
200	6,93%	6,89%	6,79%	6,61%	6,35%	6,00%	5,54%	4,95%	4,16%	3,02%	2,36%	1,94%
300	5,66%	5,63%	5,54%	5,40%	5,18%	4,90%	4,53%	4,04%	3,39%	2,47%	1,93%	1,58%
500	4,38%	4,36%	4,29%	4,18%	4,02%	3,79%	3,51%	3,13%	2,63%	1,91%	1,49%	1,23%
800	3,46%	3,45%	3,39%	3,30%	3,17%	3,00%	2,77%	2,47%	2,08%	1,51%	1,18%	0,97%
1 000	3,10%	3,08%	3,04%	2,95%	2,84%	2,68%	2,48%	2,21%	1,86%	1,35%	1,06%	0,87%

Aruande tekstis on esile toodud rühmadevahelised erinevused, mis on usaldusnivool 95% statistiliselt olulised. Juhul, kui andmed ei võimaldanud kinnitada erinevuste statistilist olulisust, pole võrdlusi tekstis esitatud.

Aruande joonistel on sinise kastikesega tähistatud üldkogumi keskmisest statistiliselt oluliselt kõrgem tulemus, punase kastikesega aga üldkogumi keskmisest statistiliselt oluliselt madalam tulemus 95% usaldusnivool.

Teostajad

Uuringu erinevates etappides olid vastutavad:

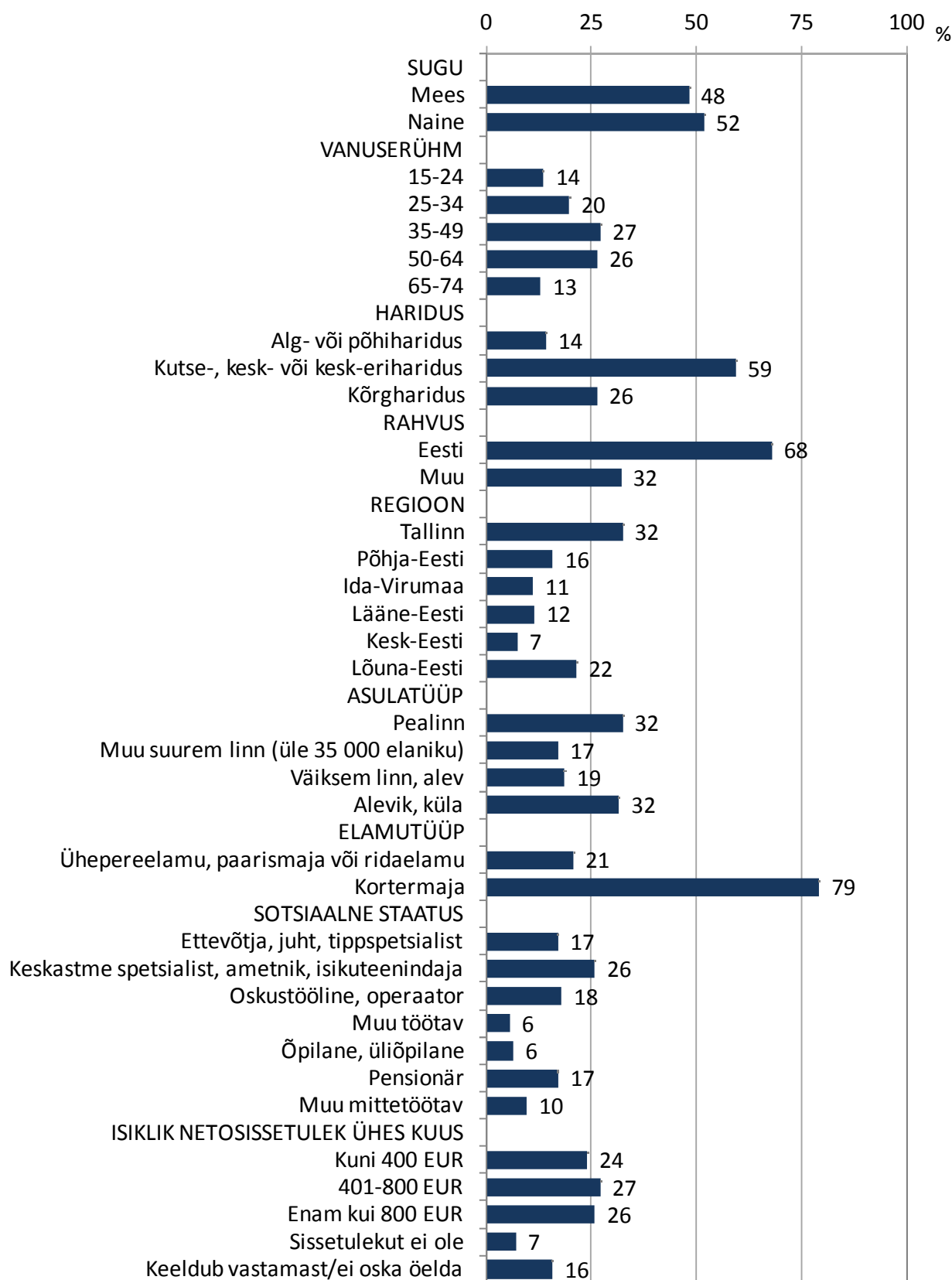
▪ Projekti juhtimine, analüüs:	Vaike Vainu
▪ Programmeerimine, andmetöötlus:	Reijo Pohl
▪ Valim/küsitlustöö juhtimine:	Kristel Merusk
▪ Avatud vastuste kodeerimine:	Hella Kaldaru

Uuringu koordinaator Keskkonnaametist:

Madli Linder

Vastajaskonna struktuur

Joonis 1. Vastajaskonna struktuur, kaalutud andmed (% , n=1045)

UURINGU PÕHITULEMUSED

1. Üldine huvi keskkonnateemade suhtes

Esmalt antakse ülevaade sellest, kui sageli viibisid Eesti elanikud suvekuudel vabas looduses, ning milline on üldine huvi keskkonna- ja looduskaitseteemade vastu.

1.1 Vabas looduses viibimine

Esmalt paluti vastajal öelda, kui tihti viibis ta käesoleva aasta suvekuudel (juuni-august) vabas looduses, näiteks metsas, aasal või rabas (koduaed ja linnapargid ei läinud arvesse).

Küsitletutest 94% oli suvel vabas looduses viibinud, sealjuures 48% mitu korda nädalas, 23% (vähemalt) kord nädalas ning 23% harvemini kui kord nädalas. Vastajatest 6% polnud suve jooksul kordagi vabas looduses viibinud (Joonis 2).

Tavaliselt on vabas looduses viibitud vaba aega veetes (kokku 93% vastajatest), harvemini seoses töökohustustega (kokku 26% vastajatest).

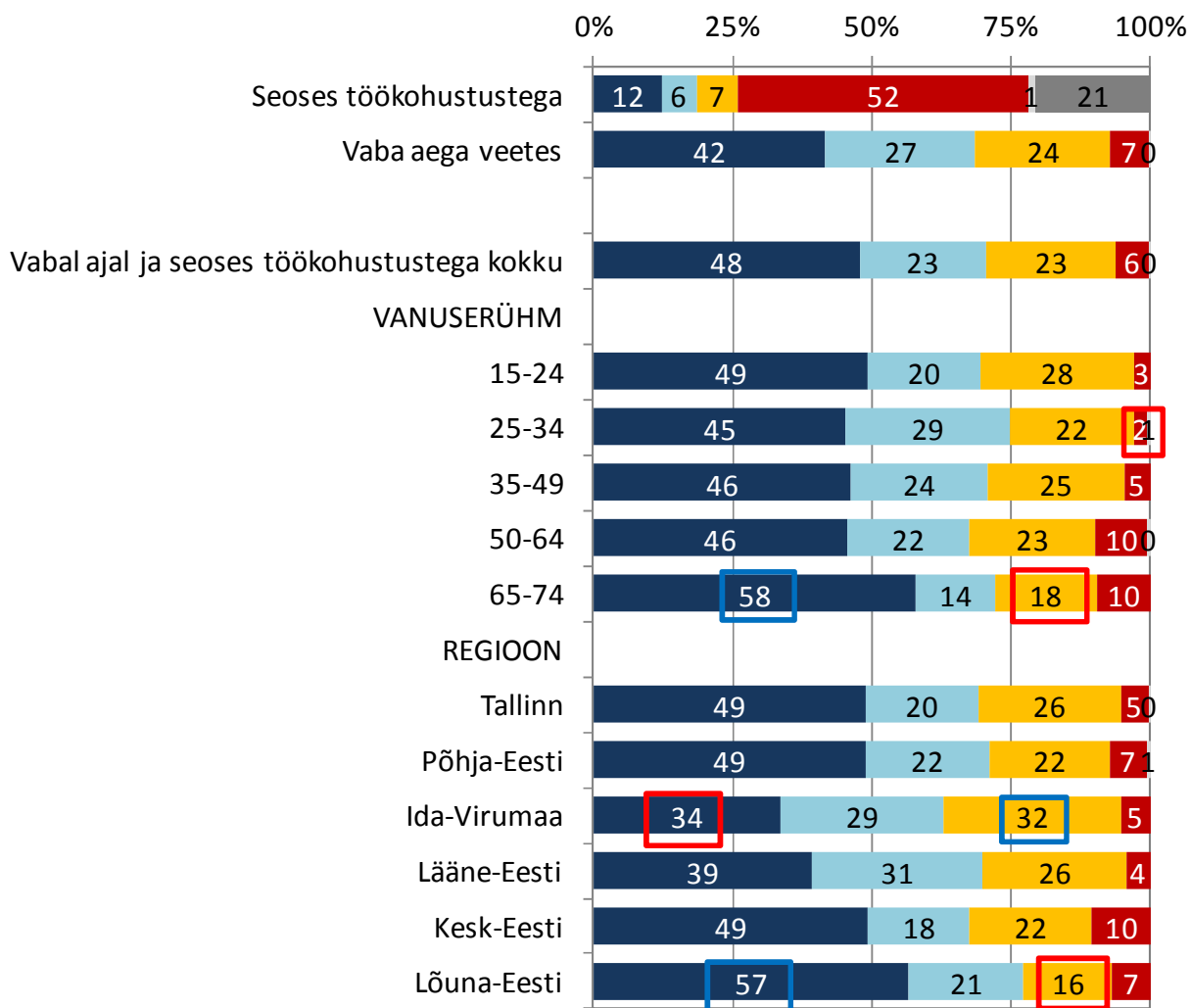
Inimesi, kes viibivad vabas looduses sageli, st mitu korda nädalas, on keskmisest enam vanimas vanuserühmas ehk 65-74-aastaste seas (58%). Nooremates vanuserühmades jääb antud näitaja 45-49% piiresse.

Inimesi, kes viibisid vabas looduses mitu korda nädalas, on keskmisest enam Lõuna-Eestis (57%), keskmisest vähem aga Ida-Virumaal (34%). Maaelanikest viibis igal nädalal korduvalt vabas looduses 54%, väikelinnade ja alevite elanikest 44%, pealinlastest 49% ja muude suuremate linnade elanikest 38%.

Ilmnes, et seoses tööga sattusid suvekuudel vabasse loodusesse sagedamini mehed (vähemalt kord nädalas 24%), oskustöölise või operaatorina töötavad inimesed (25%) ning Põhja-Eesti elanikud (32%); seoses vaba aja veetmisega aga kõrgharidusega inimesed (vähemalt kord nädalas 77%), ettevõtjad/juhid/tippspetsialistid (76%) ning Lõuna-Eesti elanikud (75%). Vaba aega veetes viibisid looduses sagedamini maa-asulate elanikud, töökohustusi täites ka väikelinnade ja alevite elanikud.

Joonis 2. Kui tihti viibisite Te käesoleva aasta suvekuudel (juuni-august) vabas looduses, näiteks metsas, aasal või rabas? (koduaed ja linnapargid ei lähe arvesse) (% , n=1045, kõik vastajad)

■ Mitu korda nädalas ■ Kord nädalas ■ Harvemini kui kord nädalas
 ■ Mitte kordagi ■ Ei oska öelda ■ Ei tee tasustatud tööd

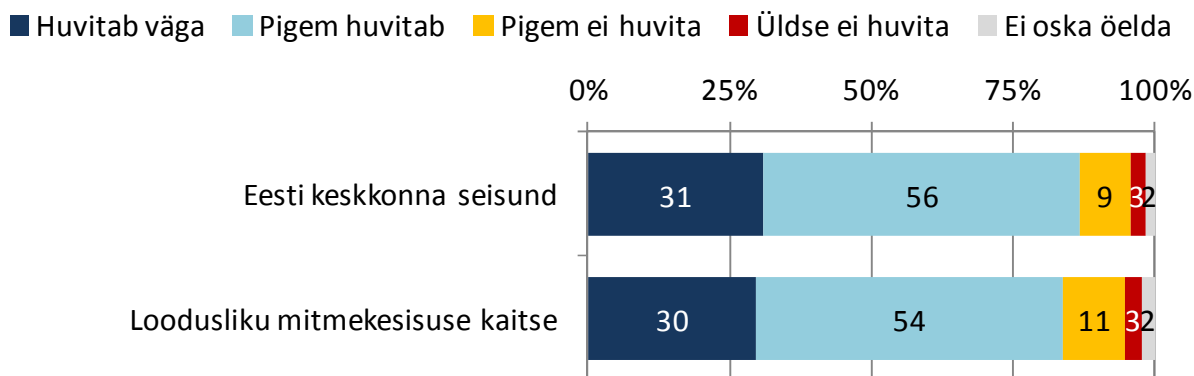

1.2 Huvi keskkonna- ja looduskaitseteemade vastu

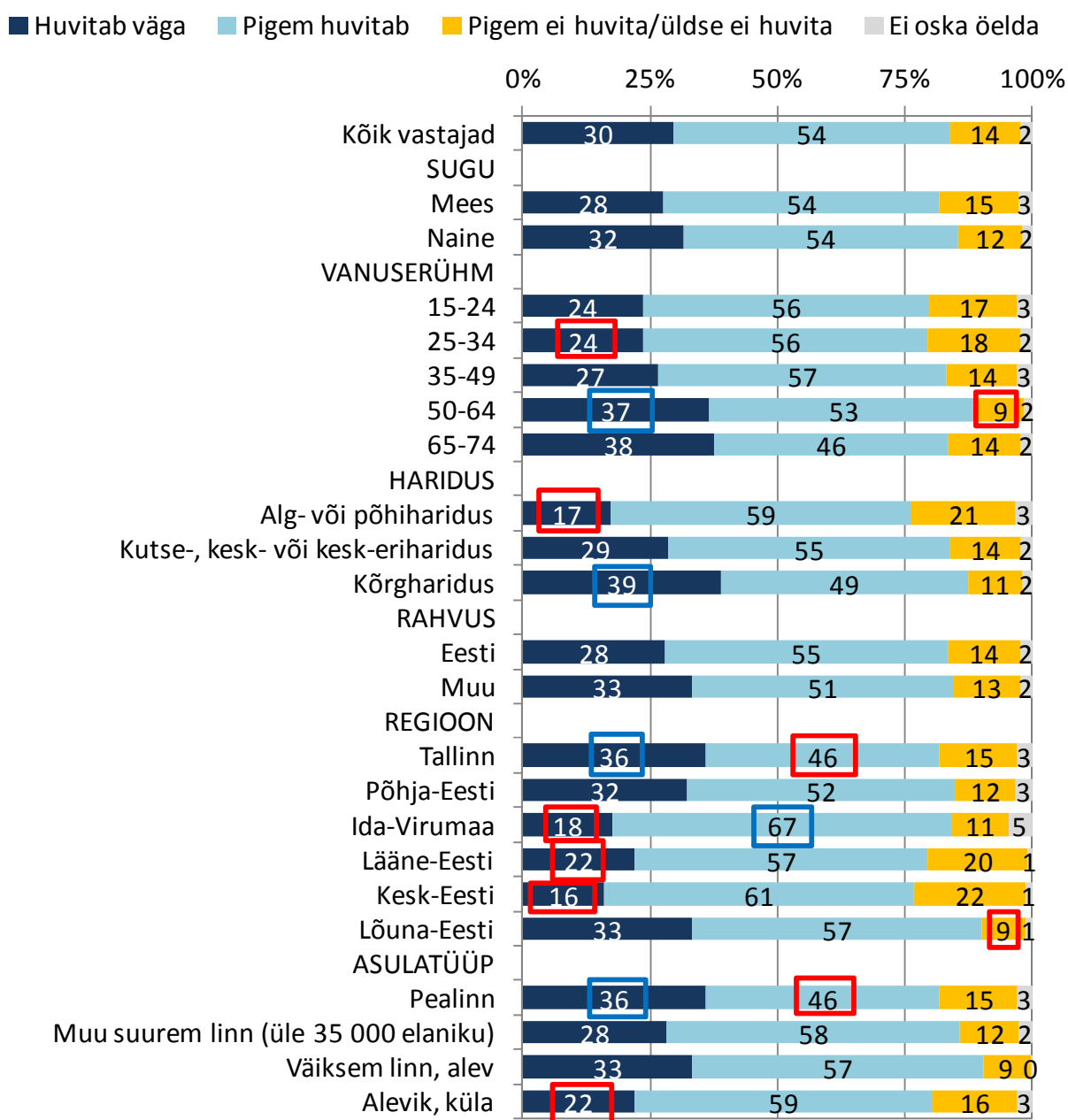
Eestimaalaste huvi keskkonna- ja looduskaitseteemade vastu on mõõdukas: Eesti keskkonna seisundist huvitus 31% elanikest väga, 56% pigem huvitus ning 11% ei huvitunud. Huvi loodusliku mitmekesisuse kaitse vastu oli samal tasemel: 30% elanikest huvitus temast väga, 54% pigem huvitus ning 14% ei huvitunud (Joonis 3).

Joonisel 4 on esitatud huvi loodusliku mitmekesisuse kaitse vastu alamrühmades. Antud teema vastu näitasid keskmisest sagedamini üles suurt huvi eakamad inimesed (vähemalt 50-aastastest huvitus väga 37-38%), kõrgharidusega inimesed (vastavalt 39%) ning pealinlased (36%).

Joonis 3. Kuivõrd pakuvad Teile huvi järgnevad keskkonna- ja looduskaitseteemad?
(%, n=1045, kõik vastajad)

Joonis 4. Kuivõrd pakub Teile huvi loodusliku mitmekesisuse kaitse? (%, n=1045, kõik vastajad)

Küsitletute seas oli 8% neid, kelle eriala või töö on/oli seotud keskkonnakaitse või loodushoiuga. Meestest oli keskkonnakaitsega seotud 12% ja naistest 4%; eestlastest 10% ja mitte-eestlastest 5%. Regioonide võrdluses oli loodushoiu või keskkonnakaitsega seotud vastajaid keskmisest veidi enam Lõuna-Eestis (15%) ja Põhja-Eestis (12%).

Ootuspäraselt on inimesed, kes on keskkonnakaitse või loodushoiuga seotud, veidi sagedamini huvitatud ka loodusliku mitmekesisuse kaitsest: suurt või mõõdukat huvi antud teema vastu väljendas 90% (ülejäänud inimestest 83%).

2. Teadlikkus võõrliikidest

Järgmise teemana uuriti, kas vastaja on kuulnud väljendit „võõrliigid“, on teadlik Euroopa Liidu liikmesriikide ühtsest võõrliikide nimekirjast ning teab Eestis kasvavaid taime-võõrliike, sh erinevaid karuputke võõrliike.

2.1. Teadlikkus väljendist „võõrliigid“

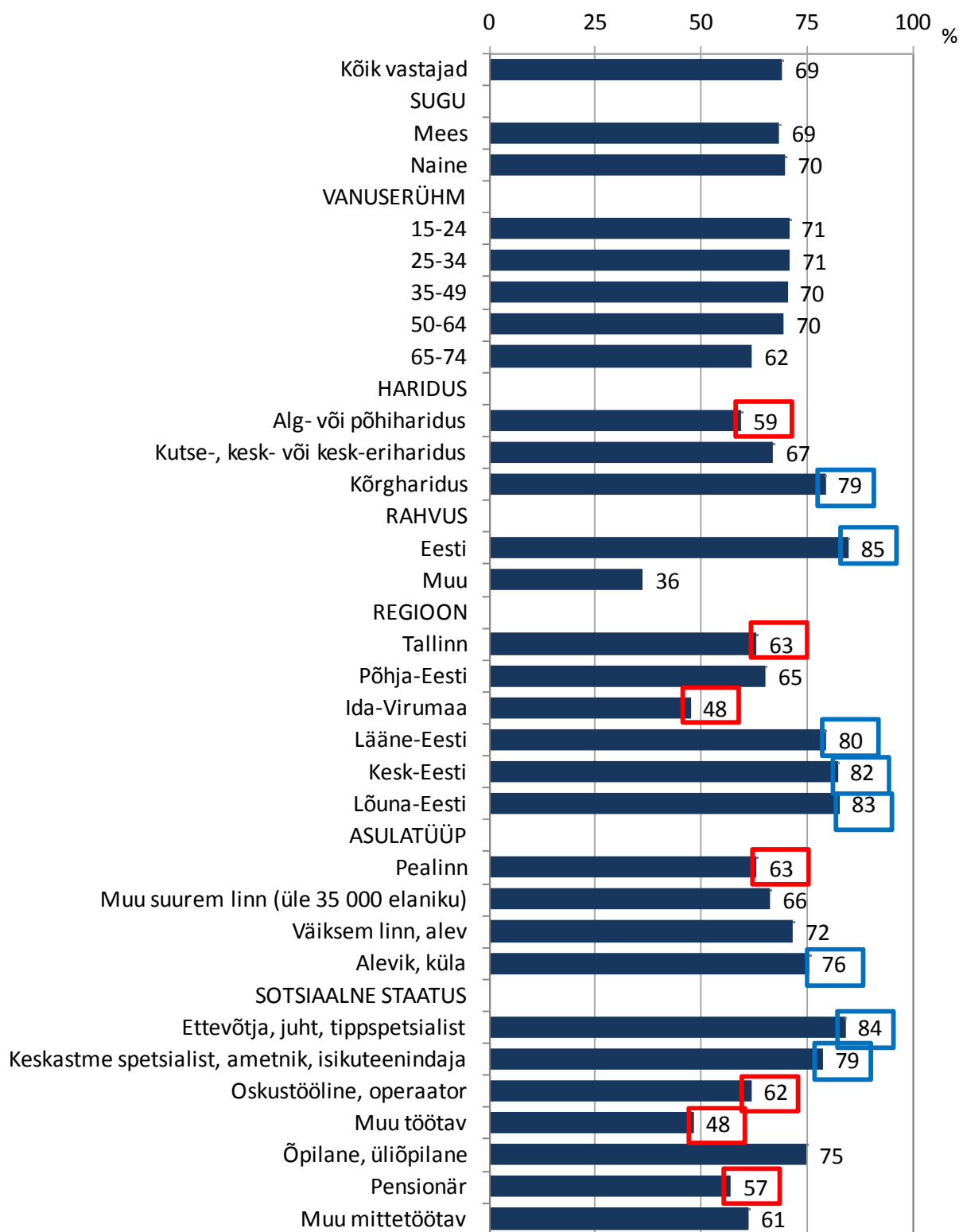
Väljendist „võõrliigid“ on kuulnud 69% elanikest. Suurim kontrast teadlikkuses ilmnes rahvuse lõikes: eestlastest on võõrliikidest kuulnud 85%, mitte-eestlastest 36% ([Joonis 5](#)).

Keskmisest enam on võõrliikidest kuulnuid kõrgharidusega rühmas (79%), samuti kõrgema ametialase staatusega (või sissetulekuga) rühmades (juhtidest ja tippspetsialistidest 84% ning keskastme spetsialistidest, ametnikest ja teenindajatest 79%). Elukoha alusel oli teadlikkus keskmisest kõrgem Lääne-, Kesk- ja Lõuna-Eestis (80-83%) ning maa-asulates (76%).

Inimestest, kes olid kas töö või eriala kaudu keskkonnakaitse või loodushoiuga seotud, oli väljendit „võõrliigid“ kuulnud 82%, ülejäänud vastajatest 68%.

Paremat informeeritust väljendasid antud küsimuses sagedased meediatarbijad, st inimesed, kes lugesid iganädalaselt paberajalehti, külastasid uudisteportaale või ajalehtede võrguväljaandeid, vaatasid TV-d või kuulasid raadiot.

Joonis 5. Kas Te olete kuulnud sellist väljendit nagu „võõrliigid“? (jaatavalt vastanute %, n=1045, kõik vastajad)

2.2. Teadlikkus EL ühtsest võõrliikide nimekirjast

Järgnevalt loeti kõigile vastajaile ette selgitus: *Võõrliikideks nimetatakse liike, mis on inimese abiga levinud väljaspoole oma harilikku (looduslikku) leviala, misjärel küsiti, kas vastaja on teadlik, et Euroopa Liidus on koostatud kõiki liikmesriike hõlmav ühtne nimekiri looduslikku*

tasakaalu ohustavatest võõrliikidest. Juhul, kui vastaja oli sellest nimekirjast teadlik, paluti tal öelda, kas ta on selle nimekirjaga tutvunud.

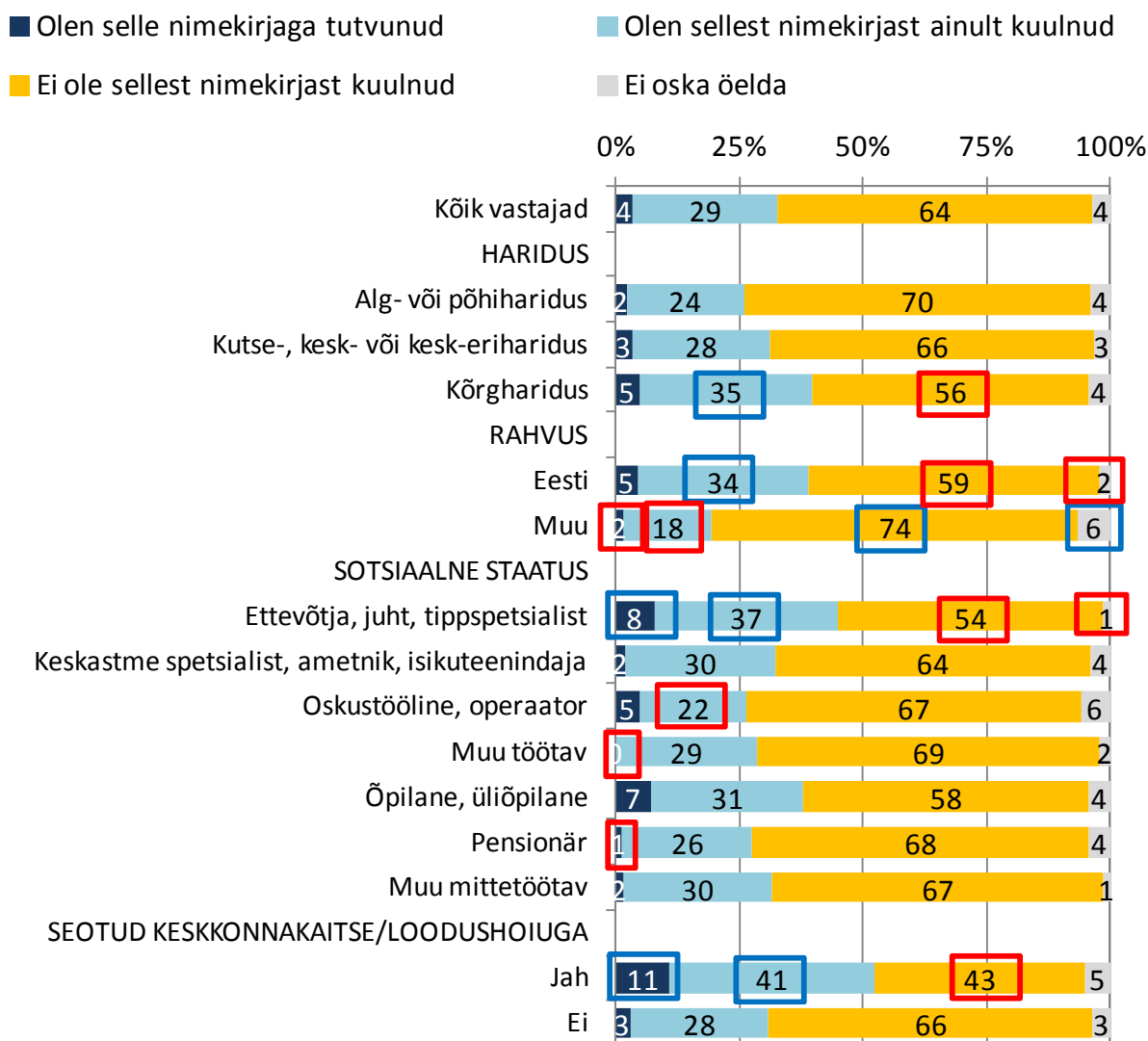
EL liikmesriike hõlmavast ühtsest võõrliikide nimekirjast on kuulnud kolmandik elanikest, sealjuures tutvunud on selle nimekirjaga 4% (Joonis 6).

Ootuspäraselt olid EL ühtsest võõrliikide nimekirjast sagedamini teadlikud inimesed, kes olid seotud keskkonnakaitse/loodushoiuga (52%). Samuti oli teadlikkus keskmisest kõrgem kõrgharidusega rühmas (40% nimekirjast kuulnud), Eesti rahvusest inimeste seas (39%), ettevõtjate/juhtide/tippspetsialistide seas (45%) ning Lääne-Eestis (42%).

Keskmisest vähem oli nimekirjast teadlikke inimesi mitte-eestlaste seas (20%).

Võõrliikide ühtse nimekirjaga oli tutvunud 4% küsitletutest. Keskmisest enam oli võõrliikide nimekirjaga tutvunud inimeste seas, kes olid seotud keskkonnakaitse/loodushoiuga (11%), samuti ka ettevõtjate/juhtide/tippspetsialistide seas (8%).

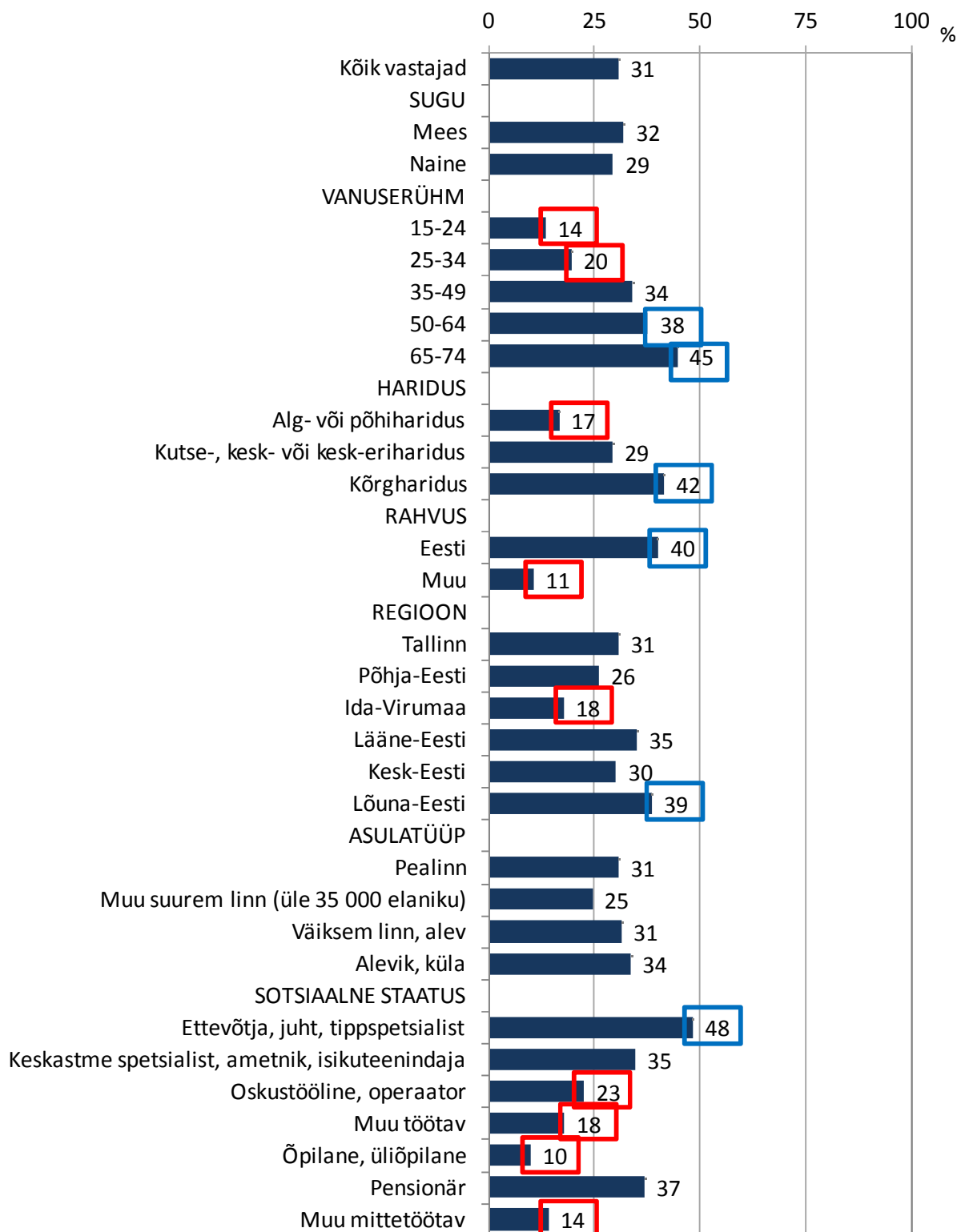
Joonis 6. Kas olete teadlik, et Euroopa Liidus on koostatud kõiki liikmesriike hõlmav ühtne nimekiri võõrliikidest, mis ohustavad looduslikku tasakaalu? Kui jah, siis kas olete selle nimekirjaga tutvunud? (% , n=1045, kõik vastajad)

2.3. Teadlikkus Eestis kasvavatest taime-võõrliikidest

Kui väljendit „võõrliigid“ oli kokku kuulnud 69% vastajatest, siis mõnda Eestis kasvavat taime-võõrliiki teadis 31% (Joonis 7). Inimestest, kes olid tutvunud EL ühtse võõrliikide nimekirjaga, teadis mõnda Eestis kasvavat taime-võõrliiki 58%.

Joonis 7. Kas Te teate mõnda Eestis kasvavat taime-võõrliiki? (% , n=1045, kõik vastajad)

Teadlikkus Eestis kasvavatest taime-võõrliikidest oli seda kõrgem, mida vanema, kõrgema hariduse, ametialase staatuse ja/või sissetulekuga rühmaga oli tegu. Võrreldes mitte-eestlastega väljendasid taas oluliselt kõrgemat teadlikkust eestlased: eestlastest teadis mõnda Eestis kasvavat taime-võõrliiki 40%, mitte-eestlastest 11%.

Keskmisest kõrgem oli teadlikkus Lõuna-Eestis (39%), keskmisest madalam Ida-Virumaal (18%).

Inimestel, kes mõnda Eestis kasvavat taime-võõrliiki teadsid, paluti nimetada ka nende võõrliikide nimed. Valdavalt nimetati Eestis kasvava taime-võõrliigina karuputke või lihtsalt putke (83% vastajatest, kes teadsid mõnda taime-võõrliiki), sealjuures konkreetsetest liikidest mainiti kõige sagedamini Sosnovski karuputke (17%). Muudest Eestis kasvavatest taime-võõrliikidest nimetati näiteks võõrkakart (3%), Rakvere raibet (2%) ja lupiini (1%). Mõned vastajad nimetasid võõrliikide seas ka erinevaid põllukultuure ja aedvilju, näiteks kartulit, tomatit ja rapsi, samuti ka roose, orhideesid, kuldvitsa jne.

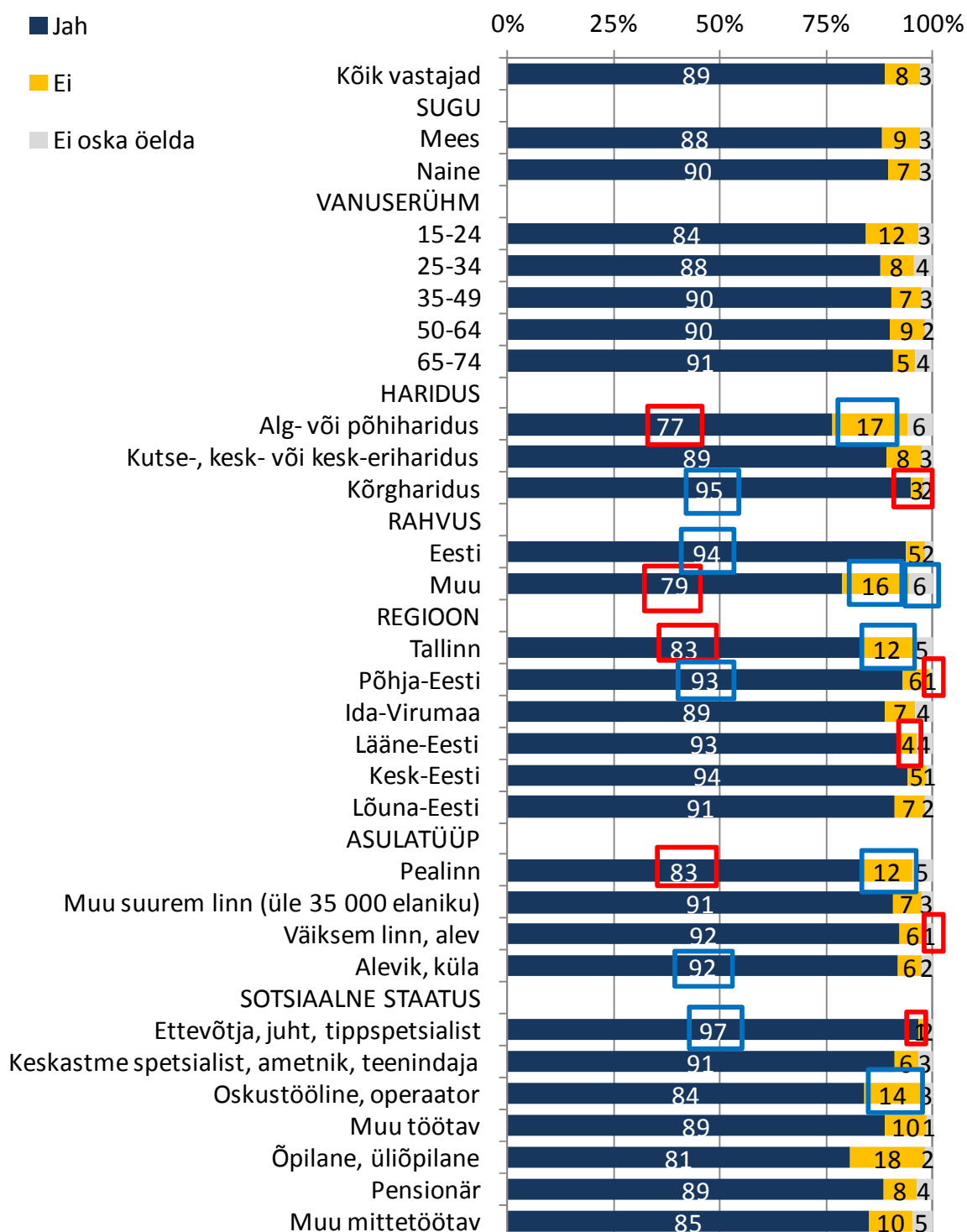
2.4. Teadlikkus karuputke võõrliikidest

Küsitletutest 89% oli teadlik, et Eestis kasvab karuputke. Vastajatest 8 protsendi arvates karuputke Eestis ei kasva, ning 3% polnud selles kindel (Joonis 8).

Inimestest, kes olid seotud keskkonnakaitse või loodushoiuga, teadis 96%, et Eestis karuputke kasvab. Ülejäänutest teadis seda 88%.

Teadlikkus sellest, et Eestis karuputke kasvab, oli keskmisest kõrgem eesti rahvusest inimeste seas (94%), kõrgharidusega rühmas (95%), ettevõtjate/juhtide/tippspetsialistide seas (97%), Põhja-Eestis (93%) ja maa-asulates (92%). Keskmisest teadlikumad olid antud küsimuses inimesed, kes lugesid iganädalaselt paberajalehti või kuulasid raadiot.

Keskmisest harvemini olid karuputke kasvamisest Eestis teadlikud alg- või põhiharidusega inimesed (77% teab), mitte-eestlased (79%) ning pealinlased (83%).

Joonis 8. Kas Teile teadaolevalt kasvab Eestis karuputke? (% , n=1045, kõik vastajad)

Eesti olukorda puudutavatele küsimustele vastasid ainult need inimesed, kes olid teadlikud, et Eestis karuputke kasvab. Esmalt paluti neil öelda, kas neile teadaolevalt on Eestis kasvavad karuputked omamaised liigid (st siin on nende harilik looduslik leviala) või võõrliigid.

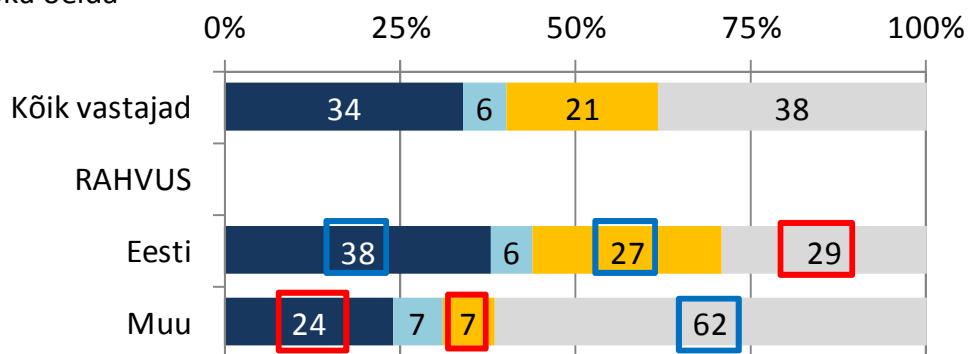
Inimestest, kes olid teadlikud, et Eestis karuputke kasvab, ei osanud 38% öelda, kas Eestis kasvavate karuputkeliikide näol on tegu omamaiste- või võõrliikidega. Küsitletutest 34% oli teadlik, et Eestis kasvavad nii omamaised karuputkeliigid kui karuputke võõrliigid, 6% arvas

Eestis kasvavat ainult omamaiseid karuputkeliike ning 21% ainult karuputke võõrliike. Seega teadis 55% küsitletutest (kes olid teadlikud, et Eestis karuputke kasvab), et siinsete karuputkeliikide hulgas on (ka) võõrliike (Joonis 9).

Võrreldes mitte-eestlastega olid eestlased altimad antud küsimuses arvamust avaldama, arvates sagedamini, et Eestis kasvab (ka) karuputke võõrliike (eestlastest arvas nii 65%, mitte-eestlastest 31%). Eestlased ütlesid mitte-eestlastega võrreldes sagedamini, et Eestis kasvab nii omamaiseid karuputkesid kui ka võõrliike (38%) kui ka seda, et siin kasvavad ainult karuputke võõrliigid (27%). Mitte-eestlasest ei osanud enam kui pooled (62%) siinsete karuputkede päritolu teemal arvamust avaldada.

Joonis 9. Kas Teile teadaolevalt on eestis kasvavad karuputked omamaised liigid (st siin on nende harilik looduslik leviala) või võõrliigid? (% , n=937, vastajad, kes olid teadlikud, et Eestis kasvab karuputke)

- Eestis kasvavad nii omamaised karuputked kui karuputke võõrliigid
- Eestis kasvavad ainult omamaised karuputked
- Eestis kasvavad ainult karuputke võõrliigid
- Ei oska öelda

Keskmisest veidi paremat informeeritust näitasid siinkohal keskastme spetsialistide, ametnike või isikuteenindajatena töötavad inimesed, kellest 41% teadis, et Eestis kasvavad nii omamaised karuputked kui ka karuputke võõrliigid.

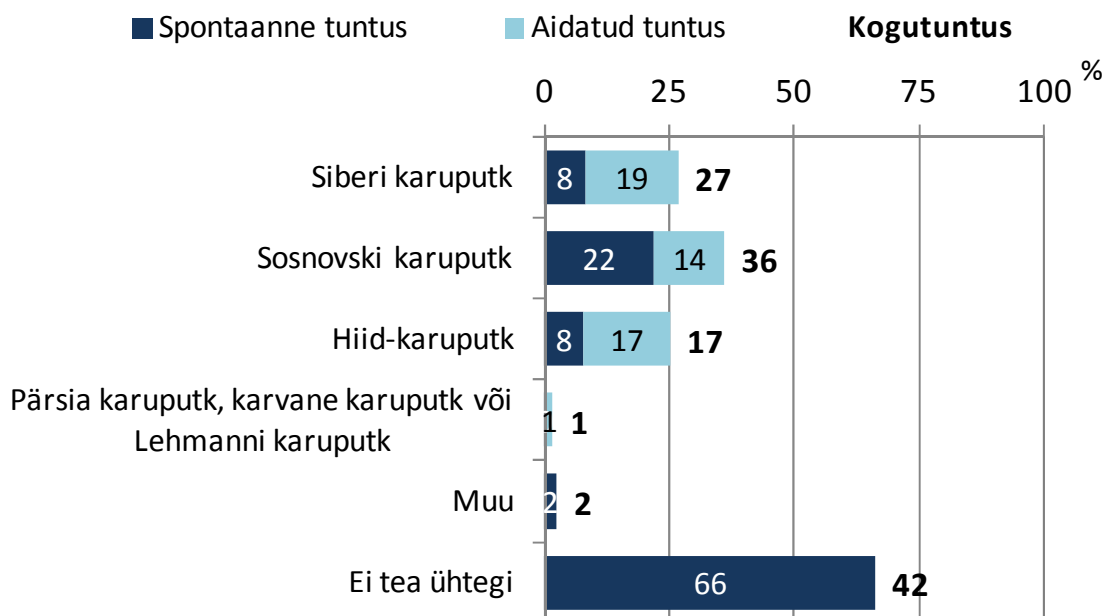
Lisaks paluti vastajail (kes olid teadlikud, et Eestis karuputke kasvab) esmalt spontaanselt, ning hiljem juba etteantud nimekirjale tuginedes nimetada Eestis kasvavaid karuputke liike.

Spontaanselt, st ilma etteantud nimekirjata teati kõige sagedamini Sosnovski karuputke (nimetas 22% vastajatest). Hiid-karuputke mainis spontaanselt 8% ning ainsat kodumaist liiki – Siberi karuputke – samuti 8% vastajaist. Inimestest, kes teadsid, et Eestis karuputke kasvab, ei osanud 2/3 spontaanselt ühtegi konkreetset liiki nimetada (Joonis 10).

Ka kogutuntuse (spontaanne tunnus+aidatud tunnus) poolest oli tuntuim karuputke liik Sosnovski karuputk, millest oli kuulnud 36% vastajatest. Teist invasiivset liiki – hiid-karuputke – teadis 17% küsitletutest, ainsat kodumaist liiki – Siberi karuputke – teadis 27%. Marginaalne osa vastajaist (1%) oli kuulnud ka mõnest teisest Eestis kasvavast liigist (Pärsia karuputk, karvane karuputk või Lehmanni karuputk). Muid liiginimetusi mainis 2% vastajaist

(täpseid nimetusi üles ei kirjutatud). Ühtegi karuputke liiki ei teadnud (ei spontaanselt ega aidatult) 42% vastajaist.

Joonis 10. Milliseid Eestis kasvavaid karuputke liike Te teate? (% , n=937, vastajad, kes olid teadlikud, et Eestis kasvab karuputke)

Rääkides kogutundusest, on teadlikkus Eestis kasvavatest karuputke liikidest keskmisest madalam vanuserühmas 15-24 (55% ei teadnud ühtegi liiki), alg- või põhiharidusega inimeste seas (59%), õpilaste/üliõpilaste seas (64%) ning Ida-Virumaal (59%). Võrreldes eestlastega oli teadlikkus Eestis kasvavatest karuputke liikidest oluliselt madalam mitte-eestlaste seas: eestlaste seas oli erinevate liikide teadjaid ligi kaks korda enam kui mitte-eestlaste seas; samas kui ühestki liigist polnud kuulnud 64% mitte-eestlastest ja 33% eestlastest.

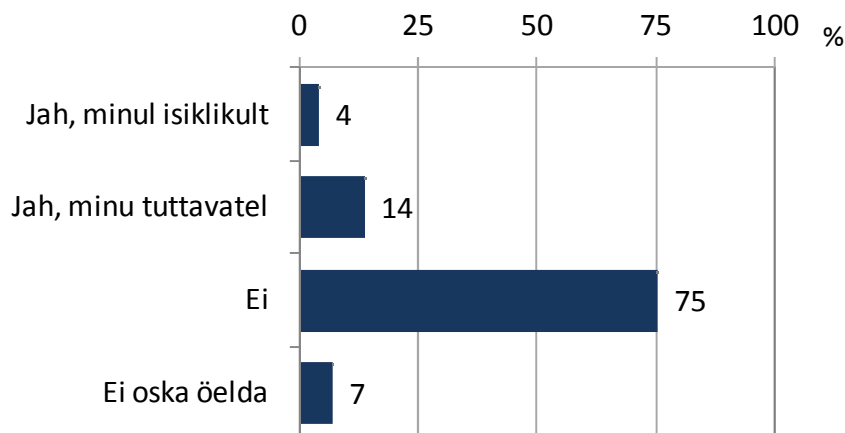
Teadlikkus Sosnovski karuputke liiginimest oli keskmisest kõrgem vanuserühmas 50-64 (48%), kõrgharidusega inimeste seas (47%) ja Lõuna-Eestis (45%). Hiid-karuputkest kuulnud oli keskmisest enam 35-49-aastaste seas (23%) ning maaelanike seas (24%). Keskmisest kõrgema teadlikkusega kummagi invasiivse võõrliigi nimetuse osas paistsid silma ettevõtjate, juhtide ja tippspetsialistide ametirühma kuuluvad inimesed (Sosnovski karuputkest kuulnud 50%, hiid-karuputkest kuulnud 27%).

2.5. Kokkupuuted karuputkega

Küsimus kokkupuudete kohta karuputkega esitati kõigile vastajaile – nii neile, kes olid teadlikud, et Eestis karuputke kasvab, kui ka neile, kes sellest teadlikud ei olnud. Kaardistamiseks kokkupuuteid karuputkega, paluti vastajail öelda, kas temal endal või tema tuttavatel on viimase viie aasta jooksul olnud (Eestis) probleeme karuputkega, nt karuputk kasvab eramaal, kokkupuutest taime mahлага on tekkinud nahaärritus vms.

Küsitletutest 4 protsendil on isiklikult olnud karuputkega probleeme ning 14 protsenti on kuulnud, et karuputkega on probleeme olnud tuttavatel (Joonis 11).

Joonis 11. Kas Teil või Teie tuttavatel on viimase viie aasta jooksul olnud (Eestis) probleeme karuputkega (nt karuputk kasvab eramaal, kokkupuutest taime mahlagaga on tekkinud nahaärritus vms)? (% , n=1045, kõik vastajad)

Enam kokkupuuteid karuputkega on olnud inimestel, kelle eriala või töö on seotud keskkonnakaitse või loodushoiuga – 13 protsendil on olnud isiklike kokkupuuteid ning 24 protsendil on tuttavaid, kel on olnud karuputkega probleeme.

Mõnevõrra enam kokkupuuteid on Põhja-Eesti elanikel, kellest 8 protsendil on olnud isiklikult karuputkega probleeme ning 28 protsenti on kuulnud tuttavate probleemidest. Võrreldes suuremate linnade elanikega on veidi enam (negatiivseid) kokkupuuteid olnud väikelinnade, alevite ja maa-asulate elanikel.

3. Arvamused karuputke võõrliikide mõjust

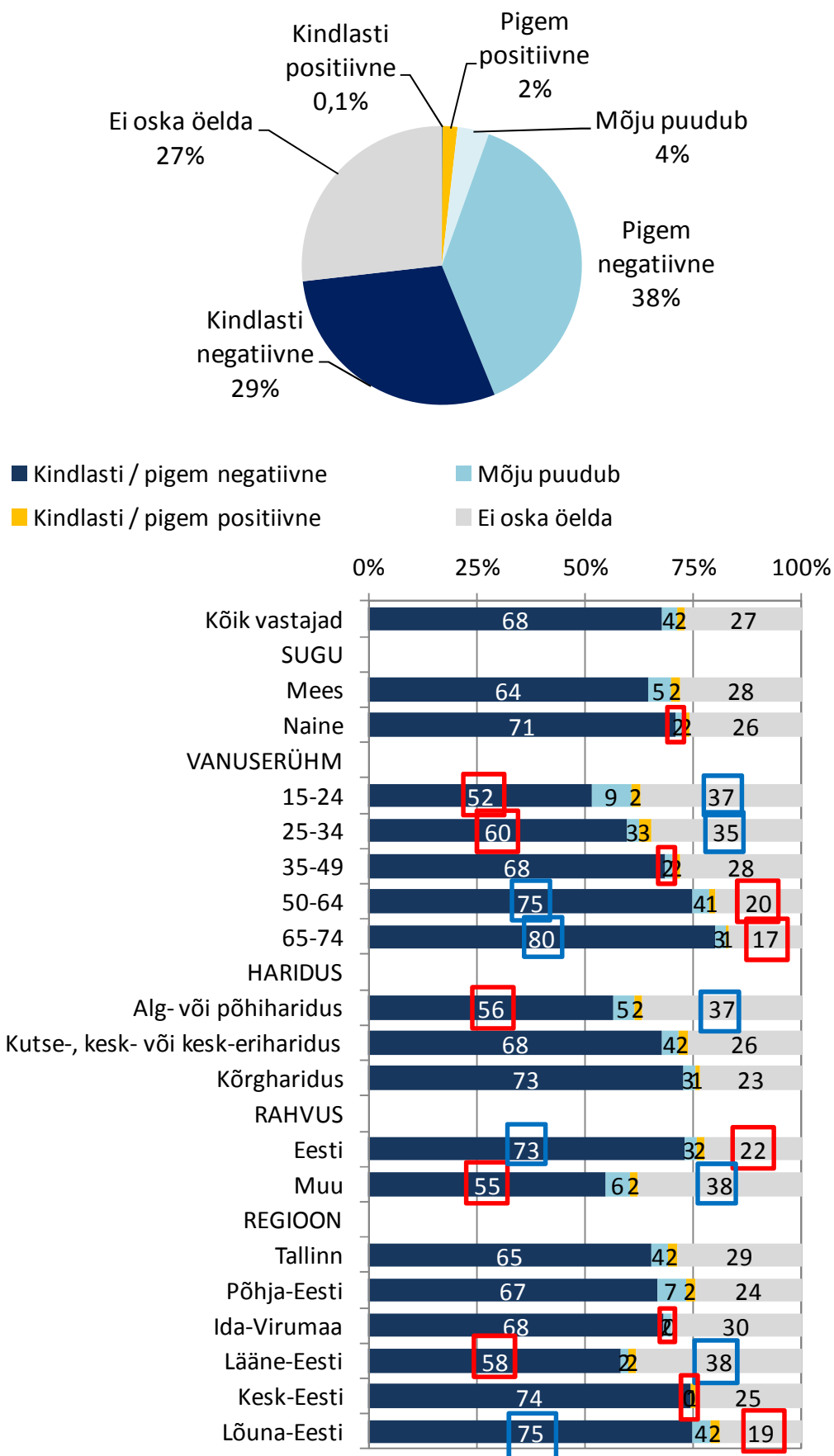
Käesolevas peatükis antakse ülevaade arvamustest karuputke võõrliikide mõju kohta – milline on inimeste arvates nende mõju Eesti loodusele ning inimeste tervisele, ning kuivõrd oluliseks probleemiks karuputke võõrliikide levikut Eestis pidada.

3.1. Karuputke võõrliikide mõju Eesti loodusele

Karuputke võõrliikide mõju Eesti loodusele, sh looduslikule mitmekesisusele pidas 29% küsitletutest (kes olid teadlikud, et Eestis karuputke kasvab) kindlasti negatiivseks ning 38% pigem negatiivseks. Kokku hindas seega karuputke võõrliikide mõju negatiivseks 68% vastajatest. Positiivseks pidas karuputke võõrliikide mõju Eesti loodusele 2% küsitletutest ning 27 protsendil puudus selge arvamus (Joonis 12).

Karuputke võõrliikide mõju Eesti loodusele hinnati seda sagedamini negatiivseks, mida vanema vanuserühma ja/või kõrgema haridusega rühmaga oli tegu. Nooremates vanuserühmades ja/või madalama haridusega inimeste seas oli seevastu keskmisest rohkem selge seisukohata inimesi. Selge seisukoha puudumine karuputke võõrliikide ohtlikkuse suhtes oli keskmisest sagedamini iseloomulik ka mitte-eestlastele ja Lääne-Eesti elanikele.

Joonis 12. Milline on Teie arvates karuputke võõrliikide mõju Eesti loodusele, sh looduslikule mitmekesisusele? (% , n=937, vastajad, kes olid teadlikud, et Eestis kasvab karuputke)

Vastajail paluti oma arvamust ka vabas vormis põhjendada.

Inimesed, kes pidasid karuputke võõrliikide mõju **positiivseks**, põhjendasid oma arvamust eelkõige sellega, et uued taimeliigid teevad Eesti looduse mitmekesisemaks:

Loob mitmekesisust.

Looduse mitmekesisusele hea.

Looduses on kõik seotud, niisama ei kasva midagi.

Meeldiv kui midagi eksootilist ja uut kasvab.

Mida rohkem, seda uhkem, rikastab Eesti loodust.

Mitmekesisustab Eesti loodust.

Mitmekesisus.

Putked rikastavad Eesti looduslikku mitmekesisust.

Taimeliikide rohkus rikastab ka loodust.

Putk ei kasva mereäärsetel maadel.

Samas võis esialgsele positiivsele hinnangule järgneda siiski ka negatiivne kommentaar:

Raske tõrjuda.

Mürgine ja levib kiiresti.

Mürgised.

Paljuneb, mahlad mürgised.

Inimesed, kes arvasid, et karuputke võõrliigid Eesti looduslikku mitmekesisust **ei mõjuta**, põhjendasid seda eelkõige sellega, et karuputke võõrliikide kasvamine ei mõjuta teisi taimi ning loodus hoolitseb ise tasakaalu eest:

Ei mõjuta

Kui juba kasvama siin läinud, siis on järelkult sobilik siia kliimasse.

Looduslik valik määrab.

Teised liigid kasvavad ikka edasi.

Чем больше зелени тем лучше.

Taim on taim.

Vist ei mõju teistele taimedele.

On ne mesaet drugim rastenijam.

Mõned vastajad arvasid ka seda, et karuputke võõrliike on Eestis vähe, ning seetõttu mõju puudub:

Neid on küll Narva lähedal aga neid ei ole palju.

Neid on vähe.

Seda on vähe.

Mõned vastajad, kes arvasid, et karuputkel looduslikule taskaalule mõju pole, nägid temas siiski ohtu inimeste tervisele:

Inimesele mürgine.

Tekitab haigusi.

Vist mürgine.

Ei ole kasulik.

Oli ka muid selgitusi:

Eestis on piisavalt oma taimeliike.

Lapsepõlves nägin neid kõikjal, keegi neid ei hävitanud, mängisin nende varjus.

Võsa ja söötis maid jätkub.

Eestis kasvab kõige rohkem Euroopa karuputk, kohalik karuputk.

Inimesi, kes hindasid karuputke mõju looduslikule mitmekesisusele **negatiivseks**, oli arvuliselt kõige rohkem (valimis 647 vastajat). Nende poolt antud põhjendused hõlmasid nii neid ohte, mida karuputke võõrliigid võivad tekitada taimekooslustele, kui ka ohtlikkust inimeste tervisele:

1. Karuputke võõrliigid on tervisele kahjulikud (mürgine, kõrvetab) (58%).

Mürgine, ei tohi palja käega puutada.

Mürgitab, ärritab nahka, tekitab allergilisi reaktsioone.

2. Karuputke võõrliigid suruvad teised taimeliigid kooslusest välja ja rikuvad looduse tasakaalu/mitmekesisust (26%).

Hävitab ära ümbruses taimed, võtab muudkui endale platsi juurde.

Lämmatab teisi taimi.

3. Karuputke võõrliigid levivad kiiresti ja jõuliselt (19%).

Paljuneb kiiresti.

Kasvab nagu võsa.

4. Karuputke võõrliigid on umbrohi, mis risustavad ja kahjustavad loodust (4%).

Risustab loodust.

Kahjustab meie loodust, tarbib ära ressursid.

5. Karuputke võõrliike on raske tõrjuda (3%).

3.2. Hinnangud karuputke võõrliikide leviku kui probleemi olulisusele

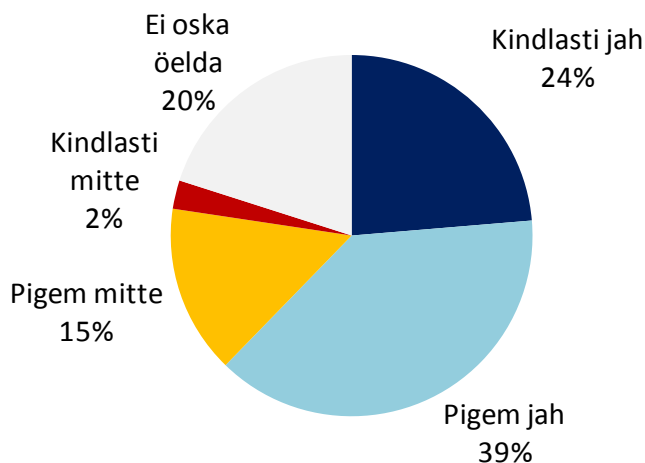
Inimestest, kes olid teadlikud, et Eestis karuputke kasvab, pidas 62% karuputke võõrliikide levikut Eestis oluliseks probleemiks, 18% selles probleemi ei näinud ning viiendikul puudus selge arvamus (Joonis 13).

Oluliseks probleemiks pidasid karuputke võõrliikide levikut keskmisest sagedamini 50-74 aastased (70-71%), samas kui alla 35-aastastest ei omanud ligikaudu pooled antud küsimuses selget seisukoha või arvasid, et karuputke võõrliikide levik Eestile olulist probleemi ei kujuta. Ka alg- või põhiharidusega inimesed arvasid keskmisest sagedamini, et karuputke võõrliikide pole Eestis oluline probleem.

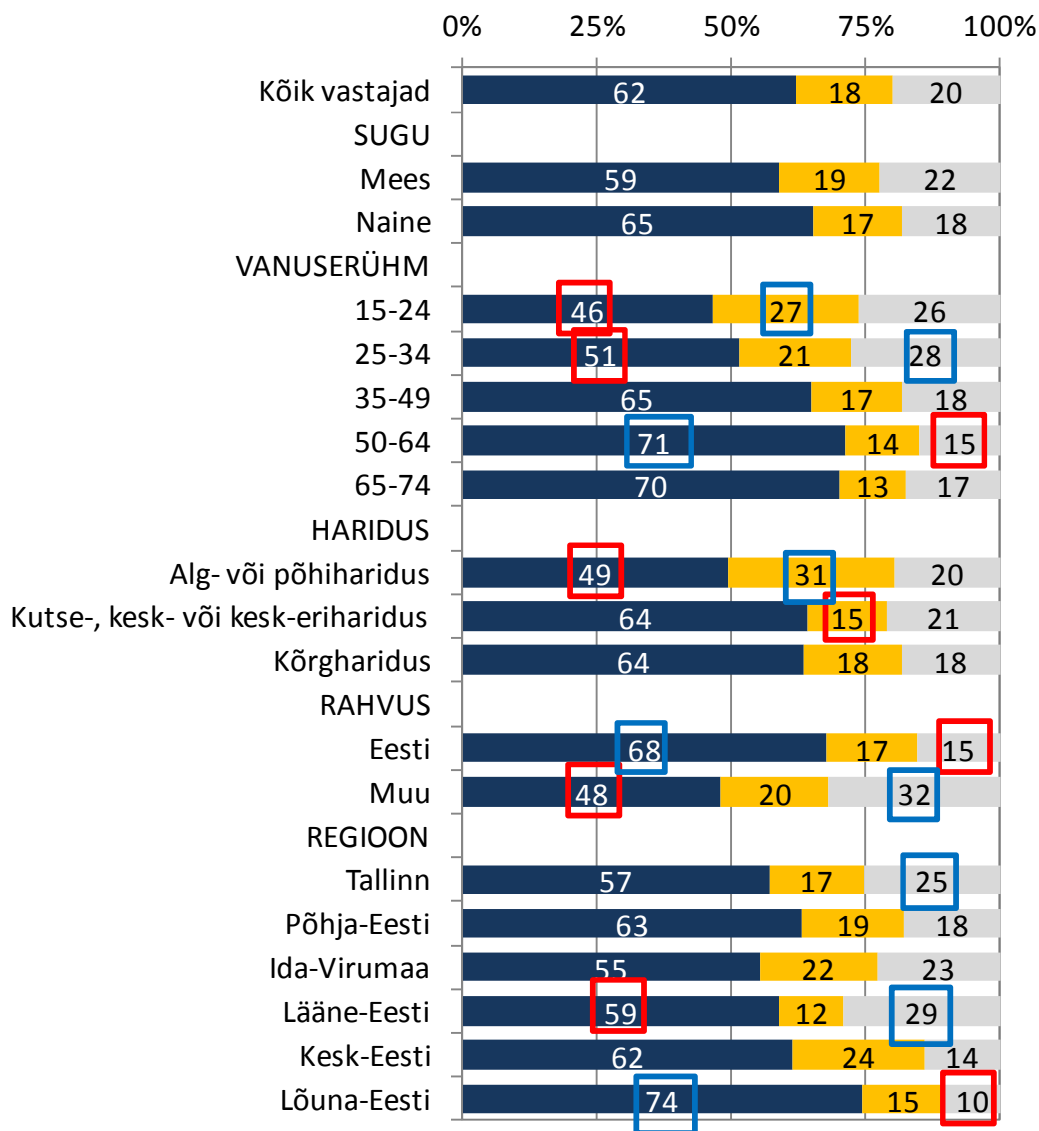
Mitte-eestlastel puudus eestlastega võrreldes sagedamini antud teemal selge arvamus (mitte-eestlasest 32%, eestlastest 15%).

Regioonide võrdluses pidasid karuputke võõrliikide levikut Eesti jaoks oluliseks probleemiks kõige sagedamini Lõuna-Eesti elanikud (74%).

Joonis 13. Kas karuputke võõrliikide levik on Eestis Teie arvates oluline probleem?
 (% , n=937, vastajad, kes olid teadlikud, et Eestis kasvab karuputke)

■ Kindlasti jah/ pigem jah ■ Kindlasti mitte/ pigem mitte ■ Ei oska öelda

3.3. Karuputke võõrliikide mõju inimeste tervisele

Edasised küsimused karuputke võõrliikide mõju ja tõrje kohta esitati kõigile vastajatele, sh ka neile, kes polnud teadlikud, et Eestis karuputke kasvab. Esmalt uuriti, kas vastaja teada on karuputke võõrliigid, näiteks Sosnovski karuputk ja hiid-karuputk, inimese tervisele ohtlikud.

Kõigist küsitletutest 72% oli teadlik, et karuputke võõrliigid, näiteks Sosnovski karuputk ja hiid-karuputk on inimese tervisele ohtlikud, sealjuures 40% oli selles kindel ning 32% arvas, et see pigem on nii (Joonis 14).

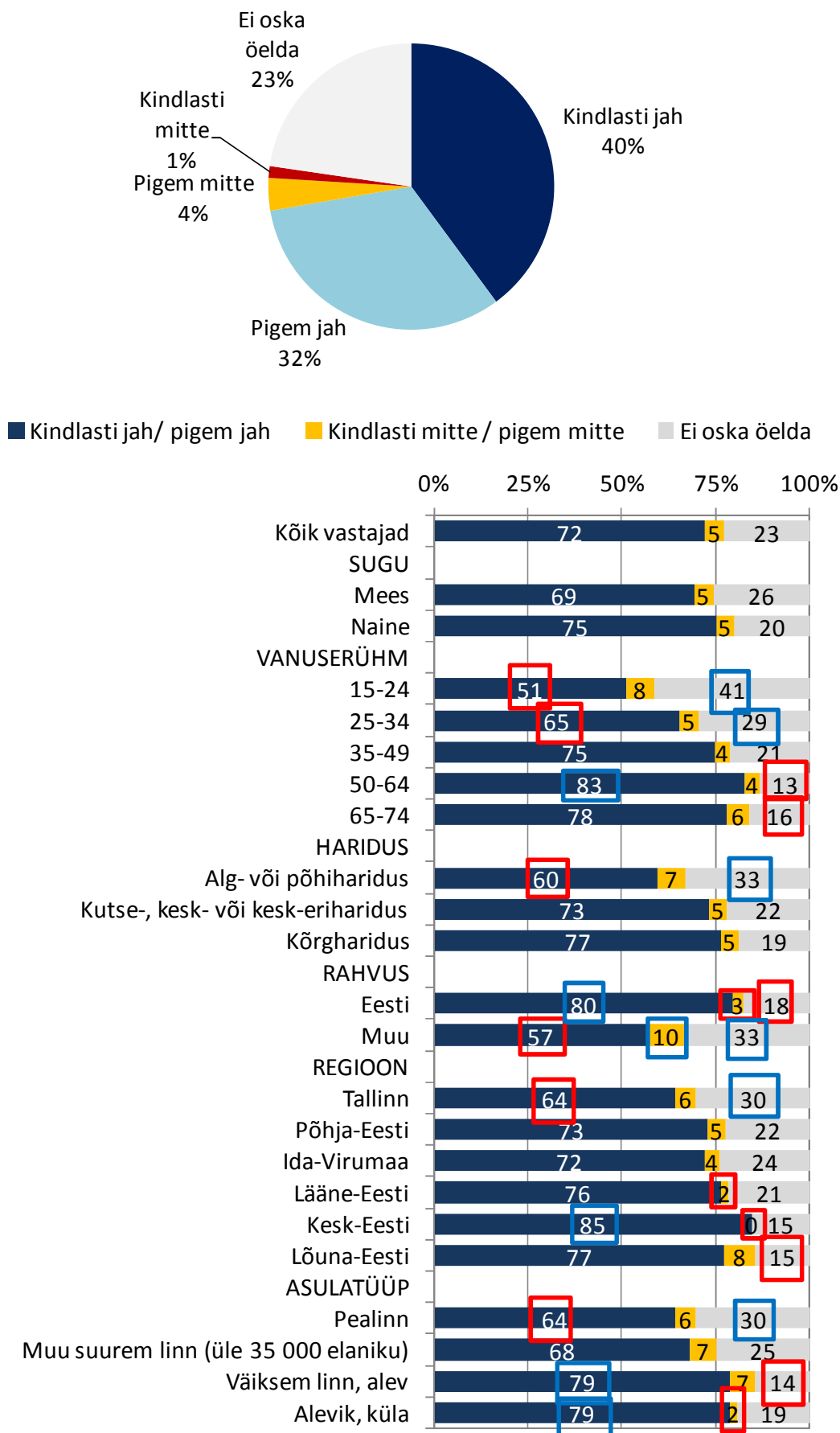
Elanikest 5% karuputke võõrliikides inimeste tervisele ohtu ei näinud ning 23% ei osanud karuputke võõrliikide ohtlikkust inimeste tervisele hinnata.

Karuputke võõrliikide ohtlikkusest inimeste tervisele on keskmisest sagedamini teadlikud eakamad ja/või kõrgema hariduse/ametialase staatusega inimesed, eestlased, väikelinnade, alevite ja maa-asulate elanikud ning Kesk-Eesti elanikud.

Võrreldes eestlastega arvasid mitte-eestlased sagedamini, et karuputke võõrliigid inimeste tervisele ohtlikud pole (eestlastest 3%, mitte-eestlastest 10%).

Inimestest, kes olid eriala või töö kaudu seotud keskkonnakaitse või loodushoiuga, teadis 89% karuputke võõrliikide ohtlikkusest inimeste tervisele. Ülejäänud vastajatest oli karuputke võõrliikide ohtlikkusest teadlik 71%.

Joonis 14. Kas karuputke võõrliigid, näiteks Sosnovski karuputk ja hiid-karuputk, on Teile teadaolevalt inimese tervisele ohtlikud? (% , n=1045, kõik vastajad)

4. Teadlikkus ja hoiakud tõrje osas

Järgnevalt antakse ülevaade sellest, kuidas suhtuvad inimesed taime-võõrliikide tõrjesse üldiselt, sh ka karuputke võõrliikide tõrjesse – kuivõrd vajalikuks taime-võõrliikide tõrjet peetakse ning kas kiidetakse heaks tõrjes keemiliste taimekaitsevahendite kasutamist. Samuti uuriti, kuivõrd paljud inimesed omavad (äsjust) kogemust karuputke või muude taime-võõrliikide tõrjumisel, milline on valmidus tõrjes osaleda, ning kuidas hinnatakse riigipoolseid tegevusi tõrje korraldamisel ja läbiviimisel.

4.1. Suhtumine taime-võõrliikide tõrjesse

Suhtumist karuputke võõrliikide tõrjesse kaardistati mitme erineva küsimuse abil. Esmalt uuriti, kuidas suhtutakse üldiselt taime-võõrliikide, sh karuputke võõrliikide tõrjesse – kas vastaja arvates vajab loodus siinkohal inimese abikätt või mitte.

Küsitletutest 76% arvas, et loodus vajab taime-võõrliikidega, sh karuputke võõrliikidega toimetulemisel inimese sekkumist, sealjuures 39% küsitletutest oli sekkumise vajalikkuses täiesti veendunud. Inimese sekkumist ei pidanud vajalikuks 8% vastajatest ning 16% ei osanud arvamust avaldada ([Joonis 15](#)).

Seda, et loodus vajab taime-võõrliikidega toimetulemisel inimese abi, arvati seda sagedamini, mida vanema vanuserühmaga oli tegu. Sekkumist pidasid vajalikuks keskmisest sagedamini kõrgharidusega inimesed (81%), Kesk- ja Lõuna-Eesti elanikud (83-88%) ning väikelinnade/alevite elanikud (86%).

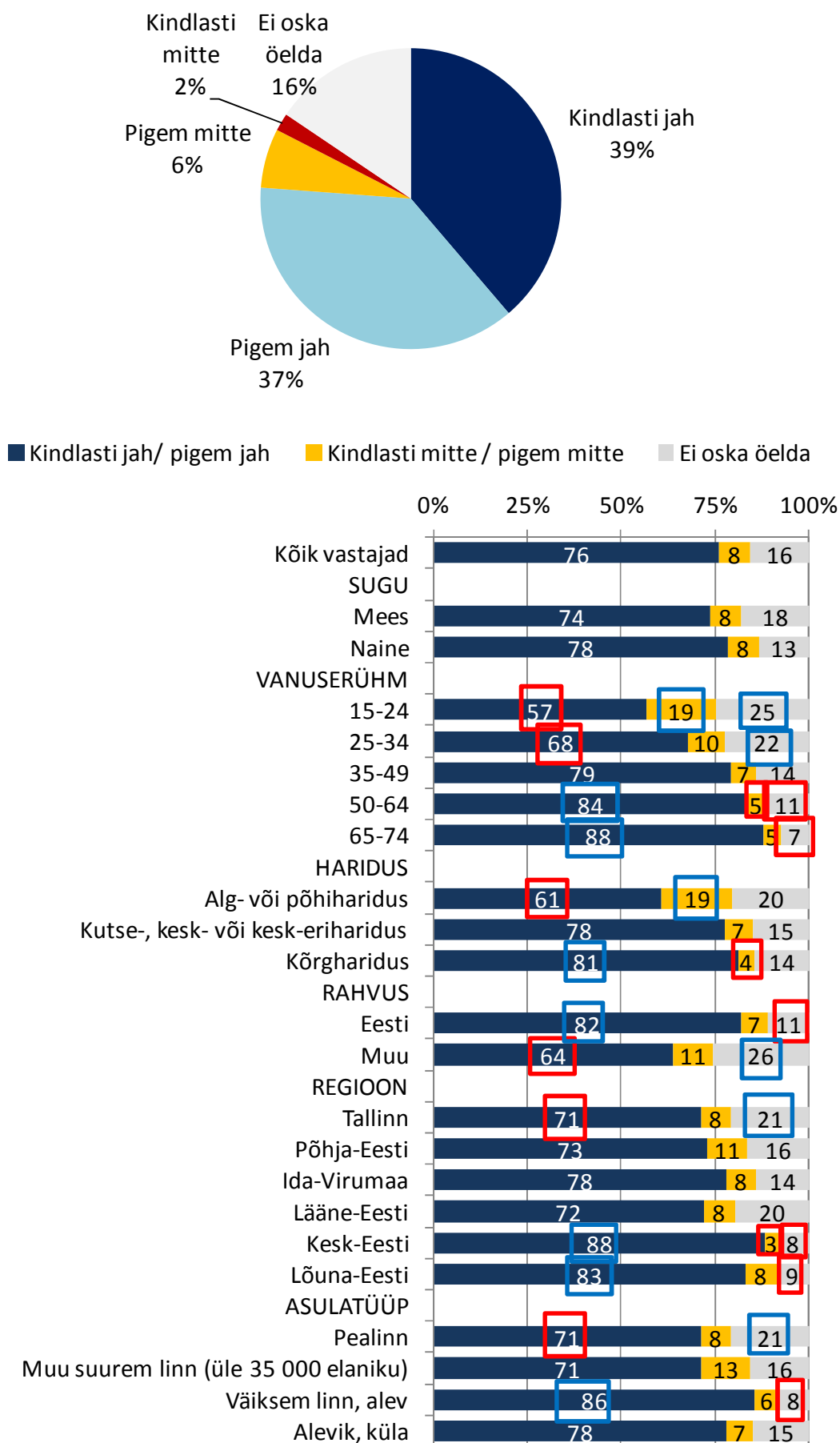
Võrreldes mitte-eestlastega olid eestlased sagedamini arvamusel, et inimese sekkumine on looduse taime-võõrliikidega toimetuleku seisukohalt vajalik (eestlastest 82%, mitte-eestlastest 64%), samas kui mitte-eestlased ei osanud eestlastega võrreldes sagedamini seisukohta võtta (eestlastest 11%, mitte-eestlastest 26%).

Vastajaid, kes sekkumist vajalikuks ei pidanud, olid keskmisest enam vanuserühmas 15-24 (19%) ning alg- või põhiharidusega inimeste seas (19%).

Inimestest, kelle eriala või töö on seotud loodushoiu või keskkonnakaitsega, pooldas sekkumist 84%, ülejäänutest 75%.

Ootuspäraselt on suhtumine sekkumise vajalikkusesse seotud sellega, kuivõrd probleemseks karuputke võõrliike peetakse, ning millisena nähakse nendest tulenevat ohtu inimeste tervisele. Inimestest, kes pidasid karuputke võõrliikide levikut Eestis oluliseks probleemiks või kes nägid neis ohtu inimeste tervisele, oli enam kui 90% nõus, et inimese sekkumine taime-võõrliikidega toimetulemisel on vajalik. Samas inimestest, kes karuputke võõrliikide levikus Eesti jaoks olulist probleemi ei näinud, pooldas inimese sekkumist taime-võõrliikide tõrje näol 63%; nendest aga, kes aga karuputke võõrliikides inimeste tervisele ohtu ei näinud, pooldas sekkumist vaid 29%.

Joonis 15. Kas Teie arvates vajab loodus inimese sekkumist taime-võõrliikidega, sh karuputke võõrliikidega toimetulemisel? (% , n=1045, kõik vastajad)

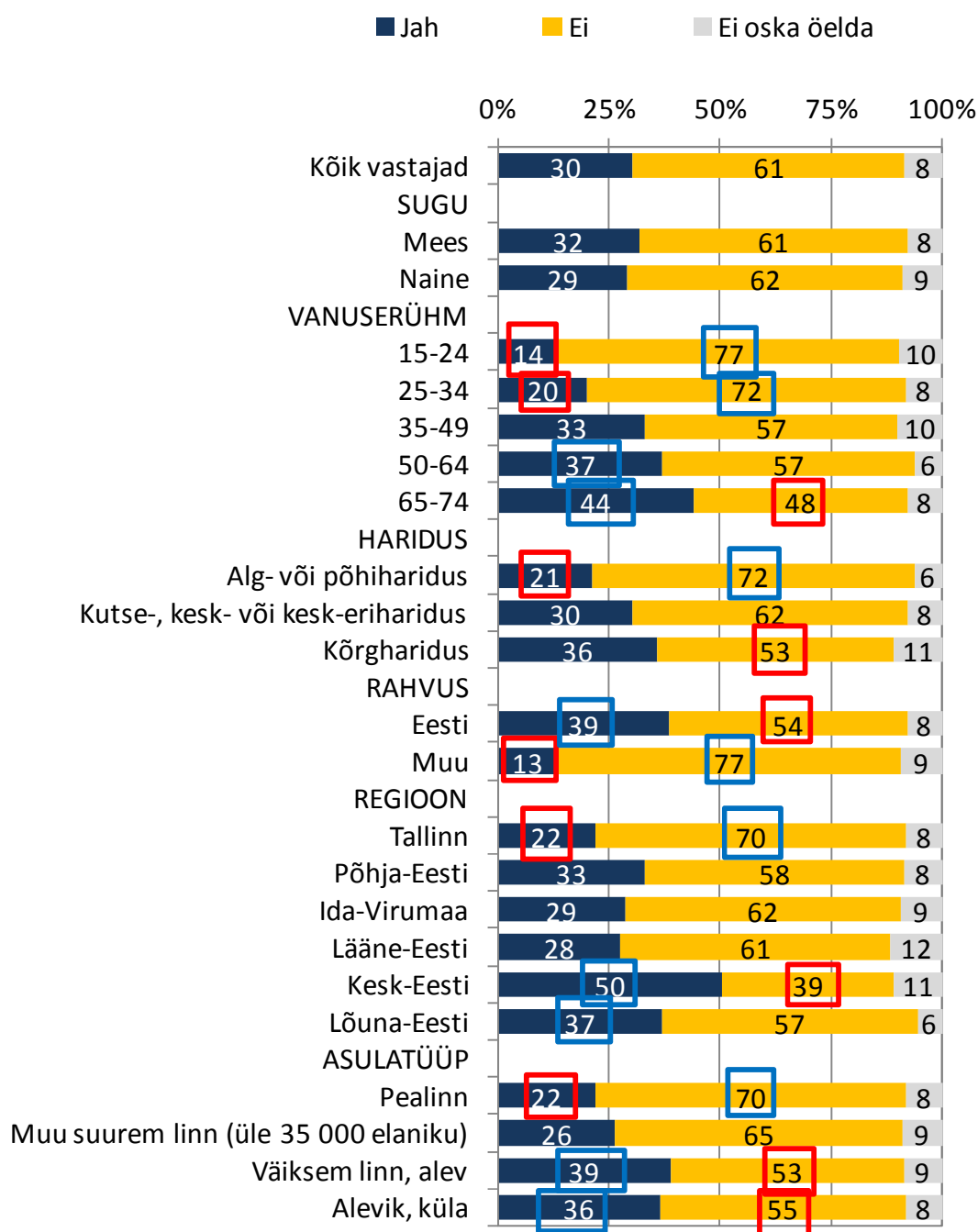

4.2. Teadlikkus karuputke võõrliikide tõrje viisidest

Järgmisena paluti vastajal öelda, kas ta on teadlik viisidest, kuidas on võimalik karuputke võõrliike tõrjuda. Meetodeid karuputke võõrliikide tõrjumiseks vastajale lähemalt ei kirjeldatud.

Küsitletutest 30% pidas end karuputke tõrje viisidest teadlikuks, 61% mitte teadlikuks ning 8% ei osanud arvamust avaldada (Joonis 16).

Joonis 16. Kas olete teadlik viisidest, kuidas on võimalik karuputke võõrliike tõrjuda? (% , n=1045, kõik vastajad)

Karuputke tõrje viisidest hinnati end seda sagedamini teadlikuks, mida vanema vanuserühma ja/või kõrgema haridusega rühmaga oli tegu.

Eestlased pidasid end antud küsimuses sagedamini teadlikuks kui mitte-eestlased (eestlastest 39% ja mitte-eestlastest 13%).

Regioonide võrdluses hindasid end karuputke tõrje viisidest kõige sagedamini teadlikuks Kesk-Eesti elanikud (50%) ja Lõuna-Eesti elanikud (37%), kõige harvemini aga pealinlased (22%).

Keskmisest sagedamini pidasid end karuputke tõrje meetoditest teadlikeks ka väikelinnade ja alevite (39%) ja maa-asulate elanikud (36%), ettevõtjad/juhid/tippspetsialistid (38%) ja pensionärid (39%).

Keskkonnakaitse või loodushoiuga seotud inimestest hindas end antud teemal teadlikuks 52%, ülejäänutest 29%.

4.3. Suhtumine keemiliste taimekaitsevahendite kasutamisse tõrjes

Vastajatel paluti ka öelda, kas nende arvates on õigustatud kasutada karuputke võõrliikide tõrjumisel keemilisi taimekaitsevahendeid.

Küsitletutest 22% pidas keemiliste taimekaitsevahendite kasutamist karuputke võõrliikide tõrjes alati õigustatud meetodiks ning 39 protsendi arvates on see õigustatud meetod kui teiste meetodite kasutamine pole võimalik või need ei anna tulemust. Kokkuvõttes pooldas seega keemiliste taimekaitsevahendite kasutamist karuputke võõrliikide tõrjes 61% vastanutest (Joonis 17).

Vastajatest 18% pidas keemiliste taimekaitsevahendite kasutamist karuputke võõrliikide tõrjes lubamatuks. Seisukohta ei osanud võtta 22%.

Heakskiitvalt suhtusid keemiliste taimekaitsevahendite kasutamisse karuputke võõrliikide tõrjes keskmisest sagedamini 50-64-aastased (28% pidas (alati) õigustatud meetodiks), eestlased (25%), Kesk-Eesti elanikud (48%) ja väikelinnade/alevite elanikud (29%).

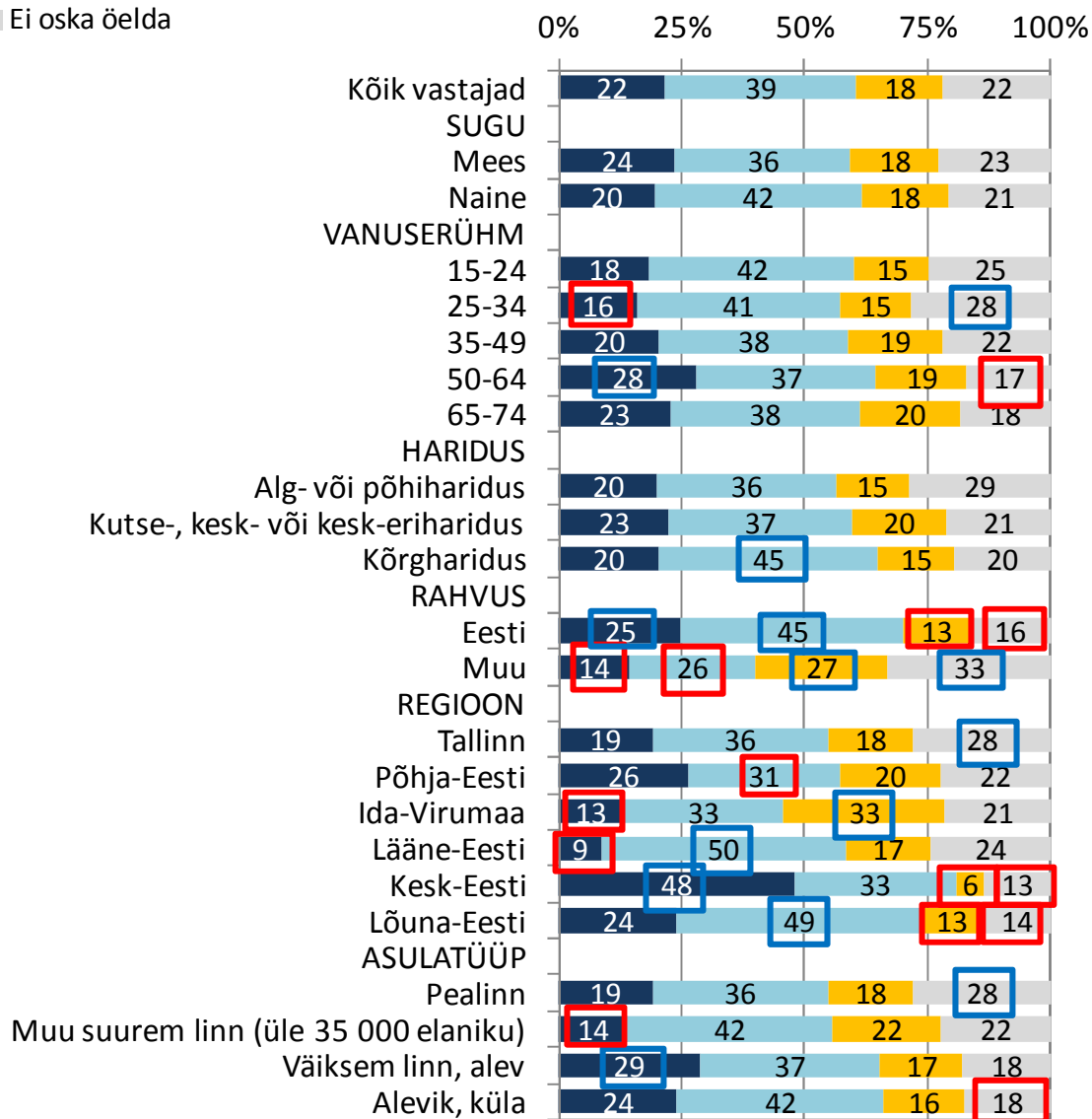
Arvates siia juurde ka inimesed, kes nõustuvad keemiliste taimekaitsevahendite kasutamisega vaid teatud tingimustel, väljendasid pooldavat suhtumist keskmisest sagedamini ka kõrgharidusega inimesed, Lõuna-Eesti elanikud ja maa-asulate elanikud.

Vastuseis keemiliste taimekaitsevahendite kasutamisele oli keskmisest tugevam mitte-eestlaste seas (27% peab lubamatuks meetodiks) ning Ida-Virumaal (33%).

Oluliselt mõjutasid arvamusi keemiliste taimekaitsevahendite kasutamise lubatavuse osas arusaamad karuputke võõrliikide ohtlikkusest inimeste tervisele – inimestest, kes pidasid karuputke võõrliike tervisele ohtlikeks, pidas 26% keemiliste taimekaitsevahendite kasutamist tõrjes alati õigustatud meetodiks ning 17% lubamatuks meetodiks. Samas inimestest, kes karuputke võõrliike inimeste tervisele ohtlikeks ei pidanud, pidas keemiliste taimekaitsevahendite kasutamist tõrjes alati õigustatuks 10%, kindlalt vastu oli aga nende kasutamisele 37%.

Joonis 17. Kas Teie arvates on õigustatud kasutada karuputke võõrliikide tõrjumisel keemilisi taimekaitsevahendeid? (% , n=1045, kõik vastajad)

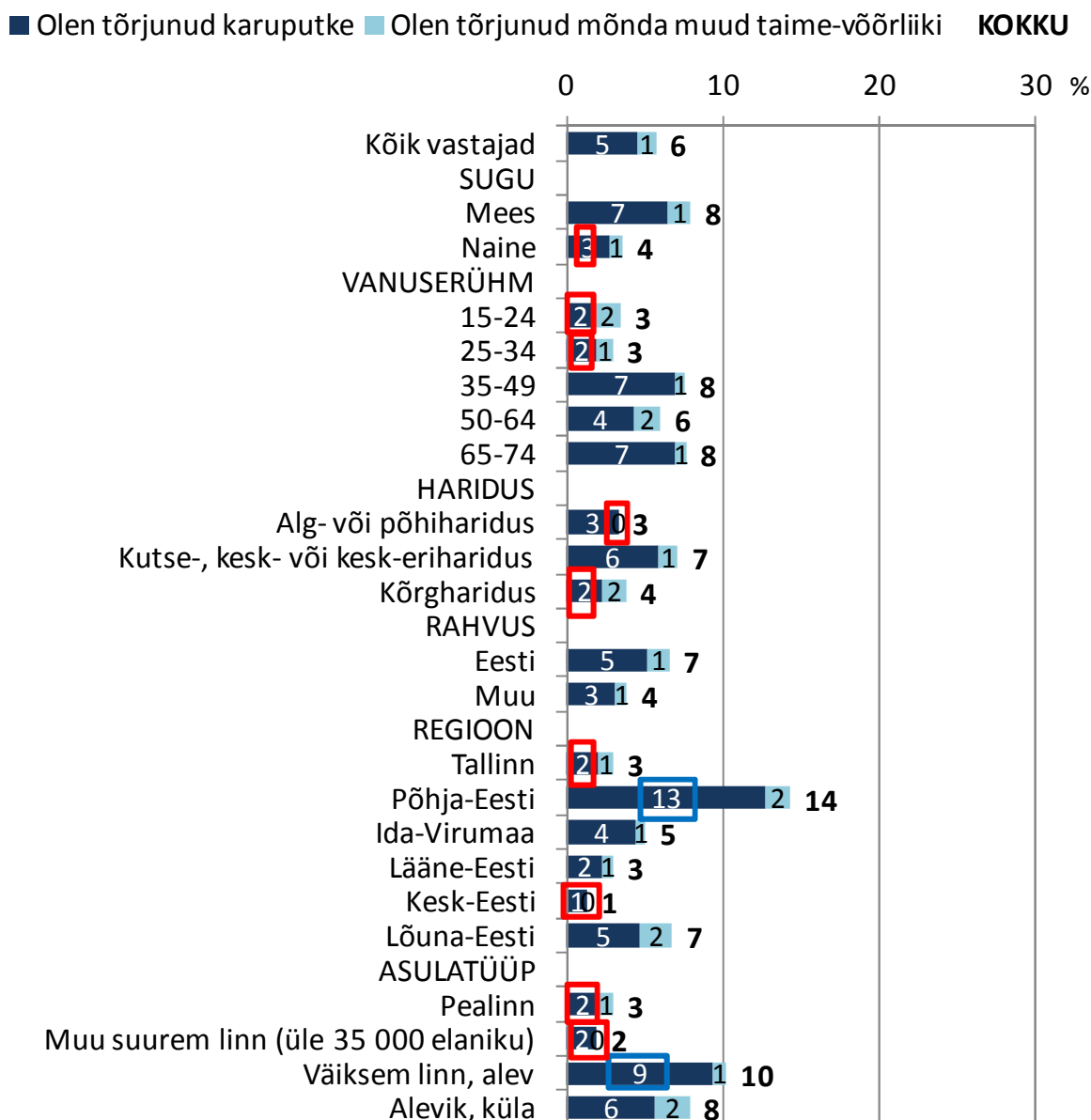
- See on õigustatud meetod
- See on õigustatud, kui teiste meetodite kasutamine pole võimalik või need ei anna tulemust
- See on lubamatu meetod
- Ei oska öelda

4.4. Kogemused taime-võõrliikide tõrjega

Küsitletutest 5% on viimase viie aasta jooksul ise karuputke võõrliike tõrjunud ning 1% on tõrjunud mõnda muud taime-võõrliiki (Joonis 18). Selliste taime-võõrliikidena nimetati nii tegelikke võõrliike kui ka lihtsalt umbrohuks peetavaid liike: võõrkakart (2 vastajat), konnatatart, kanada kuldvitsa, nõgeseid, võilille, osja, hobuoblikaid ning puju.

Joonis 18. Kas olete viimase viie aasta jooksul ise tegelenud karuputke võõrliikide või mõne muu taime-võõrliigi tõrjega? (% , n=1045, kõik vastajad)

Karuputke tõrjes osalenuid on naistega võrreldes enam meeste seas (naistest 3% ja meestest 7%). Alla 35-aastaste seas on karuputke tõrjes osalenuid poole vähem kui vanemates vanuserühmades. Haridusrühmade võrdluses on karuputke tõrjes osalenuid kõige enam kesk-, kutse- või kesk-eriharidusega rühmas (6%).

Tallinna jt suuremate linnade elanikest on karuputke tõrjes osalenuid 2%, väiksemate linnade ja alevite elanikest 9% ja maa-asulate elanikest 6%. Keskmisest enam on karuputke tõrjes osalenuid Põhja-Eestis (13%).

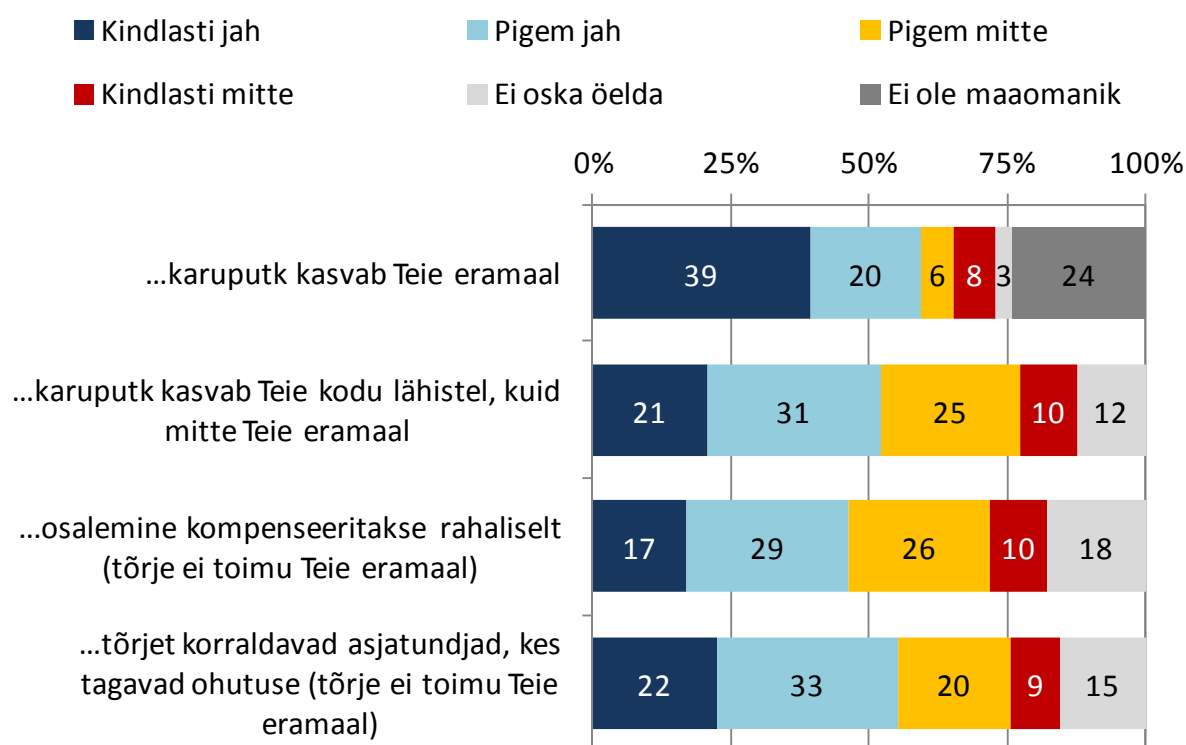
4.5. Valmidus osaleda karuputke võõrliikide tõrjes

Maaomanikest 78% on valmis tõrjuma karuputke võõrliike oma eramaalt, sealjuures 52% oleks selleks kindlasti valmis ning 27% pigem valmis (Joonis 19).

Kui karuputke võõrliigid kasvaksid kodu lähistel, kuid mitte inimese enda eramaal, on valmidus tõrjes osaleda madalam (seda eriti kindlat valmidust väljendavate inimeste võrra): karuputke võõrliikide tõrjes oleks valmis osalema 52% vastajatest, sealjuures kindlasti oleks valmis 21%.

Rahalisest kompensatsioonist veidi enam motiveeriks inimesi karuputke võõrliikide tõrjes osalema see, kui tõrjet organiseerivad asjatundjad, kes tagavad tõrje ohutuse: rahaline kompensatsioon motiveeriks tõrjes osalema 46 protsenti vastanutest (sealjuures kindlasti oleks valmis tõrjes osalema 17%), tõrje korraldamine asjatundjate poolt aga motiveeriks tõrjes osalema 55 protsenti vastajatest (sealjuures kindlasti oleks valmis osalema 22%).

Joonis 19. Kas oleksite valmis osalema (isiklikult, mitte rahaliselt) karuputke võõrliikide tõrjes järgnevatel juhtudel? (% , n=1045, kõik vastajad)

Võrreldes naistega väljendasid mehed veidi sagedamini valmidust osaleda karuputke tõrjes (kindlasti või pigem oleks valmis tõrjes osalema) ka siis, kui putk ei kasva isiklikul eramaal ega kodu lähistel.

Vanuserühmade võrdluses valmiduses tõrjes osaleda drastilisi erinevusi ei ilmnenud. Võrreldes ülejäänud vanuserühmadega pidasid asjatundjate juhendamist sagedamini oluliseks motivaatoriks 35-49-aastased. Valmidus osaleda tõrjes sel juhul, kui karuputk kasvab kodu lähistel, oli keskmisest veidi madalam 15-24-aastaste seas.

Võrreldes mitte-estlastega väljendasid sagedamini valmidust tõrjes osaleda eestlased.

Regioonide võrdluses väljendasid keskmisest kõrgemat valmidust karuputke võõrliikide tõrjes osaleda Lõuna-Eesti elanikud. Vastumeelsust tõrjuda karuputke võõrliike oma eramaalt või kodu lähistelt väljendasid keskmisest sagedamini Lääne-Eesti ja Ida-Virumaa elanikud. Nimetatud regioonides peeti keskmisest harvemini motiveerivaks ka rahalist kompensatsiooni. Tõrje korraldamine asjatundjate poolt motiveeris keskmisest vähem Kesk-Eesti elanikke.

Valmidus tõrjuda karuputke võõrliike oma kodu lähistelt oli keskmisest kõrgem maa-asulates. Asjatundjate juhendamist hindasid keskmisest sagedamini motiveerivaks teguriks väikelinnade ja alevite elanikud.

Keskmisest kõrgem on motivatsioon karuputke võõrliikide tõrjes osaleda ettevõtjate, juhtide ja tippspetsialistide seas (ning kõrgema hariduse ja/või sissetulekuga rühmades), keskmisest madalam (kodulähedases tõrjes osaleda) pensionäride ja õpilaste/üliõpilaste seas. Keskmisest kõrgem oli valmidus tõrjes osalemiseks ka nende inimeste seas, kes olid eriala või töö kaudu keskkonnakaitse või loodushoiuga seotud.

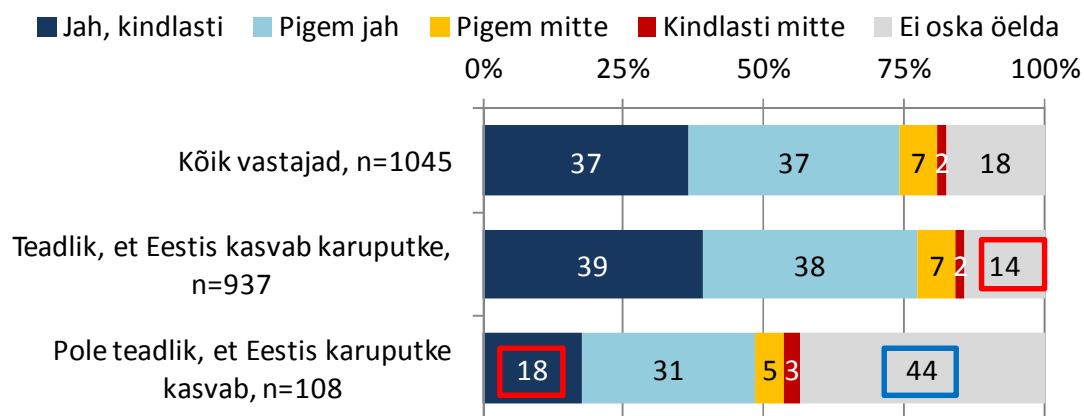
4.6. Suhtumine ning teadlikkus tõrje korraldamisest riiklikul tasandil

Taime-võõrliikide, sh karuputke võõrliikide tõrje korraldamist riiklikul tasandil pooldas 74% elanikest, sealjuures 37% pooldas kindlalt ning 37% pigem pooldas. Vastu oli taime-võõrliikide, sh karuputke võõrliikide tõrje riiklikule korraldamisele 8% vastajatest ning 18% ei osanud võtta selget seisukohta ([Joonis 20](#)).

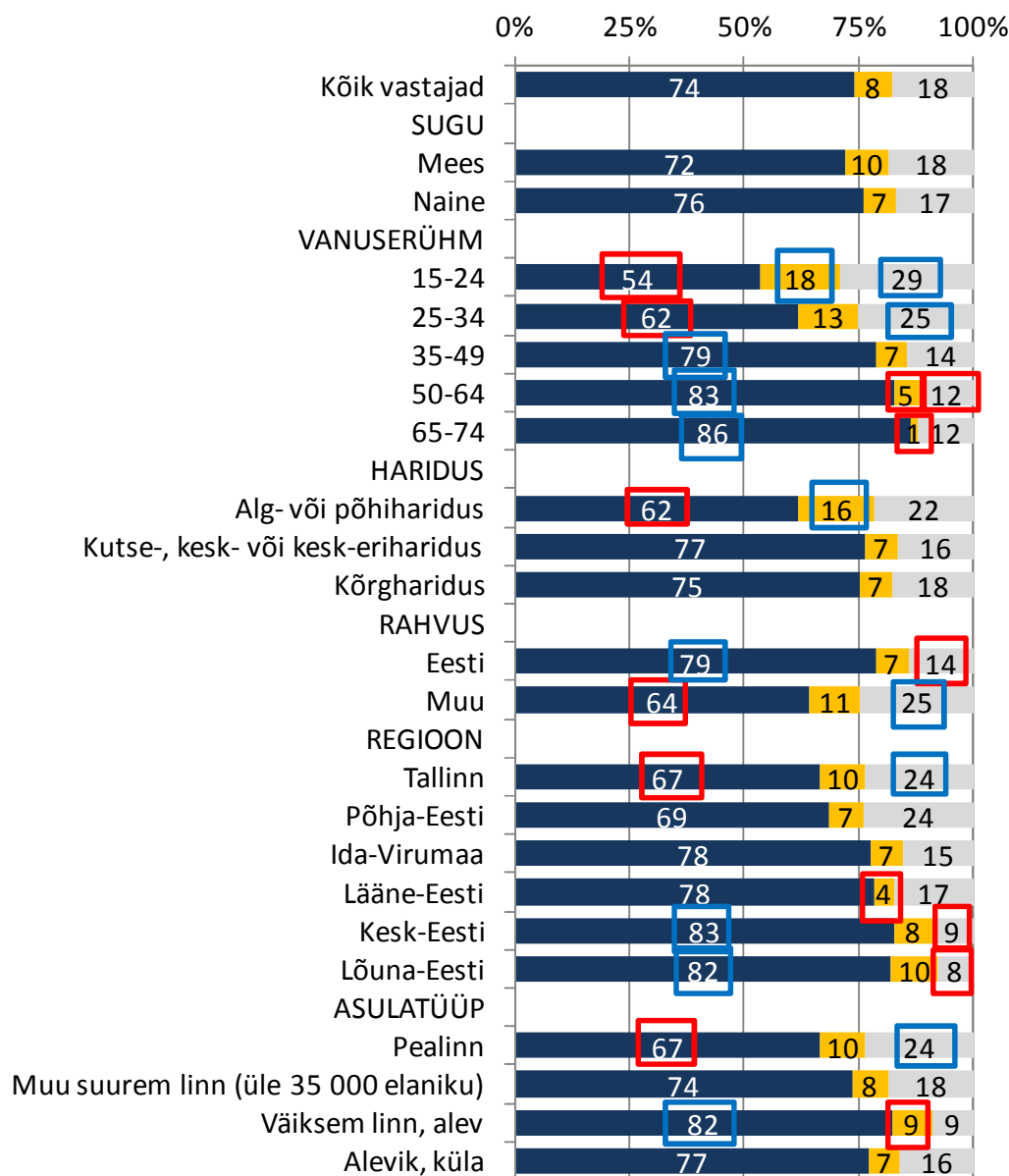
Ootuspäraselt peavad taime-võõrliikide, sh karuputke võõrliikide tõrje korraldamist riiklikul tasandil sagedamini vajalikuks inimesed, kes teavad, et Eestis karuputke kasvab (77% poolt), samas kui inimestest, kes sellest teadlikud pole, pooldas taime-võõrliikide riiklikku tõrjet 48% ning 44 protsendil puudus selge arvamus.

Keskmisest sagedamini pooldasid taime-võõrliikide, sh karuputke võõrliikide tõrje korraldamist riiklikul tasandil 35-aastased ja eakamad inimesed (toetus varieerus 79-86% piires), eestlased (79%), Kesk- ja Lõuna-Eesti elanikud (82-83%) ning väikelinnade/alevite elanikud (82%). Ebavajalikuks peavad taime-võõrliikide tõrje riiklikku korraldamist keskmisest sagedamini 15-24-aastased (18% on vastu) ning alg- või põhiharidusega inimesed (16%). Selge seisukoha puudumine oli keskmisest sagedamini iseloomulik alla 35-aastastele (25-29%), mitte-eestlastele (25%) ning pealinlastele (24%).

Joonis 20. Kas Teie arvates on vaja korraldada taime-võõrliikide, sh karuputke võõrliikide tõrjet riiklikul tasandil? (% , n=1045, kõik vastajad)

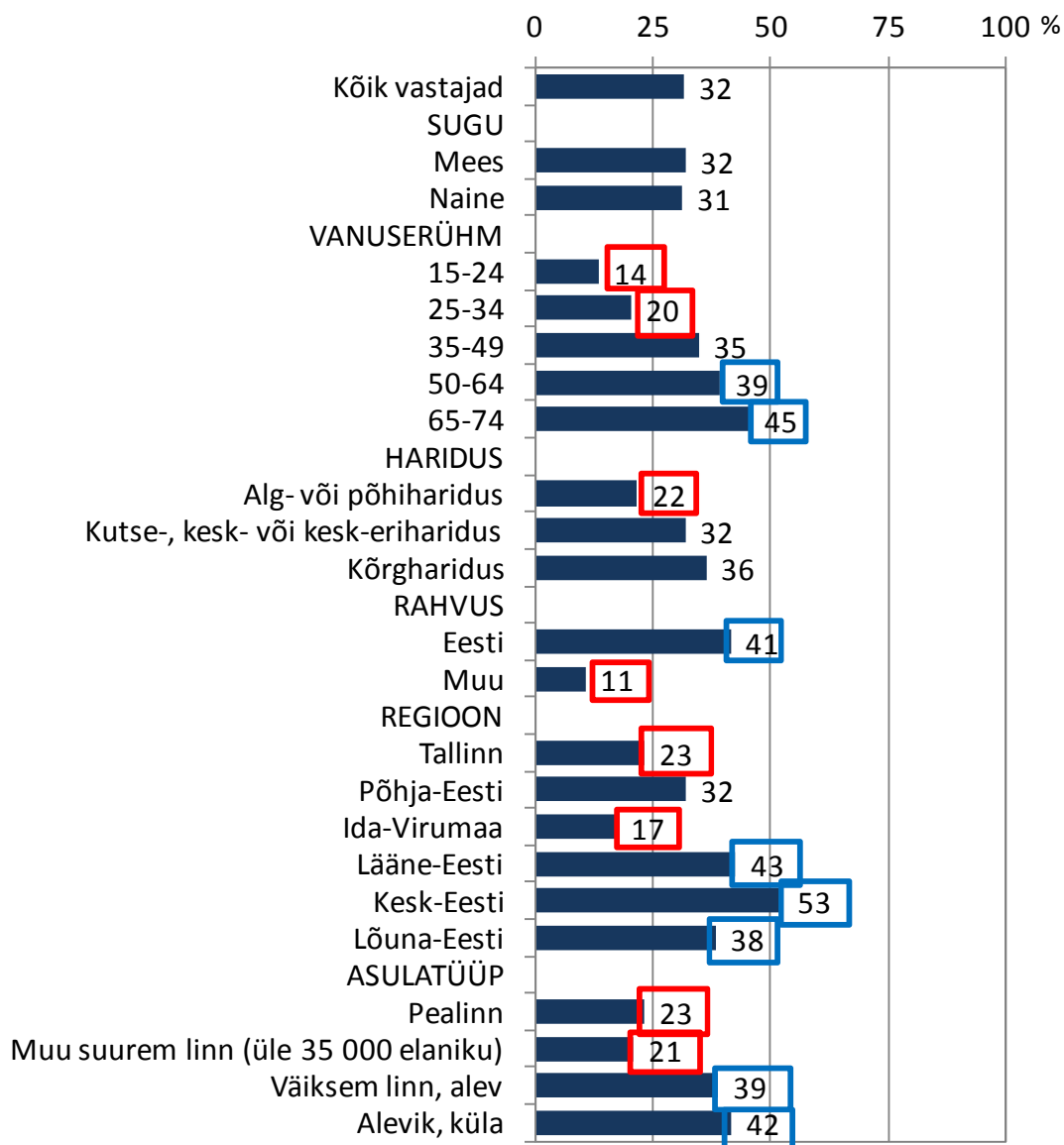

■ Kindlasti jah/ pigem jah ■ Kindlasti mitte/ pigem mitte ■ Ei oska öelda

Sellest, et Eestis on karuputke võõrliikide tõrje korraldatud riiklikul tasandil, oli teadlik 32% küsitletutest. Teadlikkus oli seda kõrgem, mida vanema vanuserühmaga oli tegu. Keskmisest kõrgem oli teadlikkus ka Kesk-Eestis (53%), Lääne-Eestis (43%) ja Lõuna-Eestis (38%), asulatüüpide võrdluses aga väikelinnades ja alevites (39%) ja maa-asulates (42%) (Joonis 21).

Joonis 21. Kas olete teadlik, et Eestis korraldatakse karuputke võõrliikide tõrjet riiklikul tasandil? („jah“-vastanute %, n=1045, kõik vastajad)

Sotsiaalsetest rühmadest paistsid keskmisest kõrgema teadlikkusega silma ettevõtjad, juhid ja tippspetsialistid (40%) ning pensionärid (43%), keskmisest madalam oli teadlikkus aga õpilaste/üliõpilaste (14%) ja oskustöölise seas (22%).

Eestlastest oli riiklikul tasandil korraldatud tõrjest teadlik 41%, mitte-eestlastest 11%. Loogilise jätkuna mitte-eestlaste madalamale teadlikkusele oli teadlikkuse näitaja keskmisest madalam ka Tallinnas (23%) ja Ida-Virumaal (17%). Keskmisest madalam on teadlikkus riiklikust tõrjest ka alg- või põhiharidusega rühmas (22%).

Keskmisest kõrgem oli teadlikkus inimeste seas, kes lugesid iganädalaselt paberajalehti või kuulasid raadiot (36-40%).

Järgnevalt loeti vastajatele ette selgitus: *Eestis on karuputke võõrliikide tõrjet riiklikul tasandil korraldatud alates 2005. aastast (praeguseks 12 aastat) ning sellesse on investeeritud kokku 4 miljonit eurot., misjärel küsiti: Kas Teie arvates on senised tegevused olnud piisavad?*

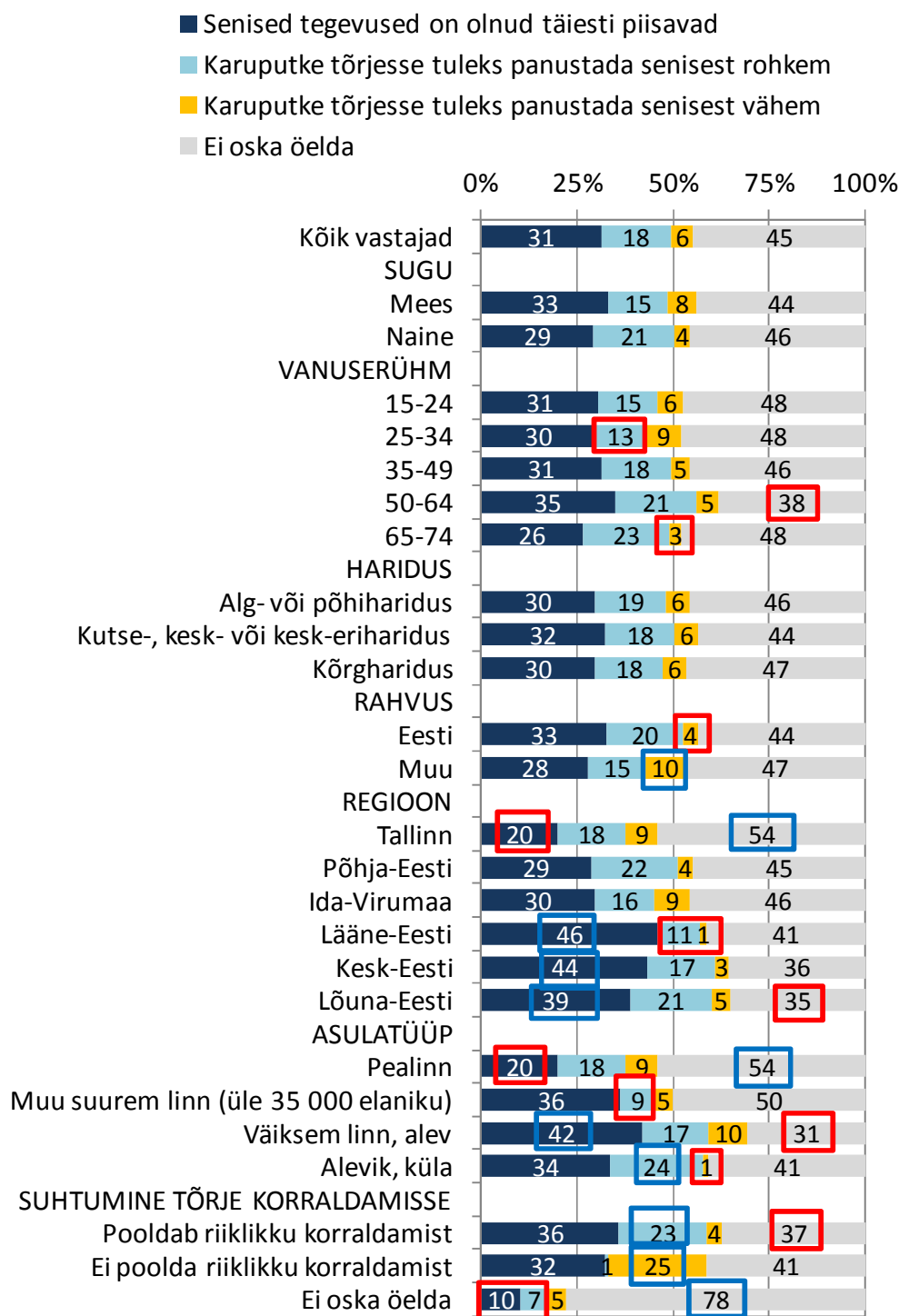
Seniseid riiklikke tegevusi karuputke võõrliikide tõrjel pidas piisavateks 31% küsitletutest. Vastajatest 18% arvas, et karuputke tõrjesse tuleks panustada senisest rohkem, 6 protsendi arvates senisest vähem. Selget arvamust ei omanud 45% vastajatest (Joonis 22).

Seniste tegevustega olid rahul keskmisest sagedamini Lääne-, Kesk- ja Lõuna-Eesti elanikud (39-46%) ning väikelinnade/alevite elanikud (42%).

Seda, et karuputke tõrjesse tuleks panustada senisest enam, arvasid keskmisest sagedamini maaelanikud (24%) ning inimesed, kes suhtuvad taime-võõrliikide tõrje korraldamisse riiklikul tasandil pooldavalt (23%).

Seda, et karuputke tõrjesse tuleks riiklikul tasandil vähem investeerida, arvasid keskmisest sagedamini mitte-eestlased (10%) ning inimesed, kes ei pea taime-võõrliikide tõrje korraldamist riiklikul tasandil üldiselt vajalikuks (25%).

Joonis 22. Eestis on karuputke võõrliikide tõrjet riiklikul tasandil korraldatud alates 2005. aastast (praeguseks 12 aastat) ning sellesse on investeeritud kokku 4 miljonit eurot. Kas Teie arvates on senised tegevused olnud piisavad? (% , n=1045, kõik vastajad)

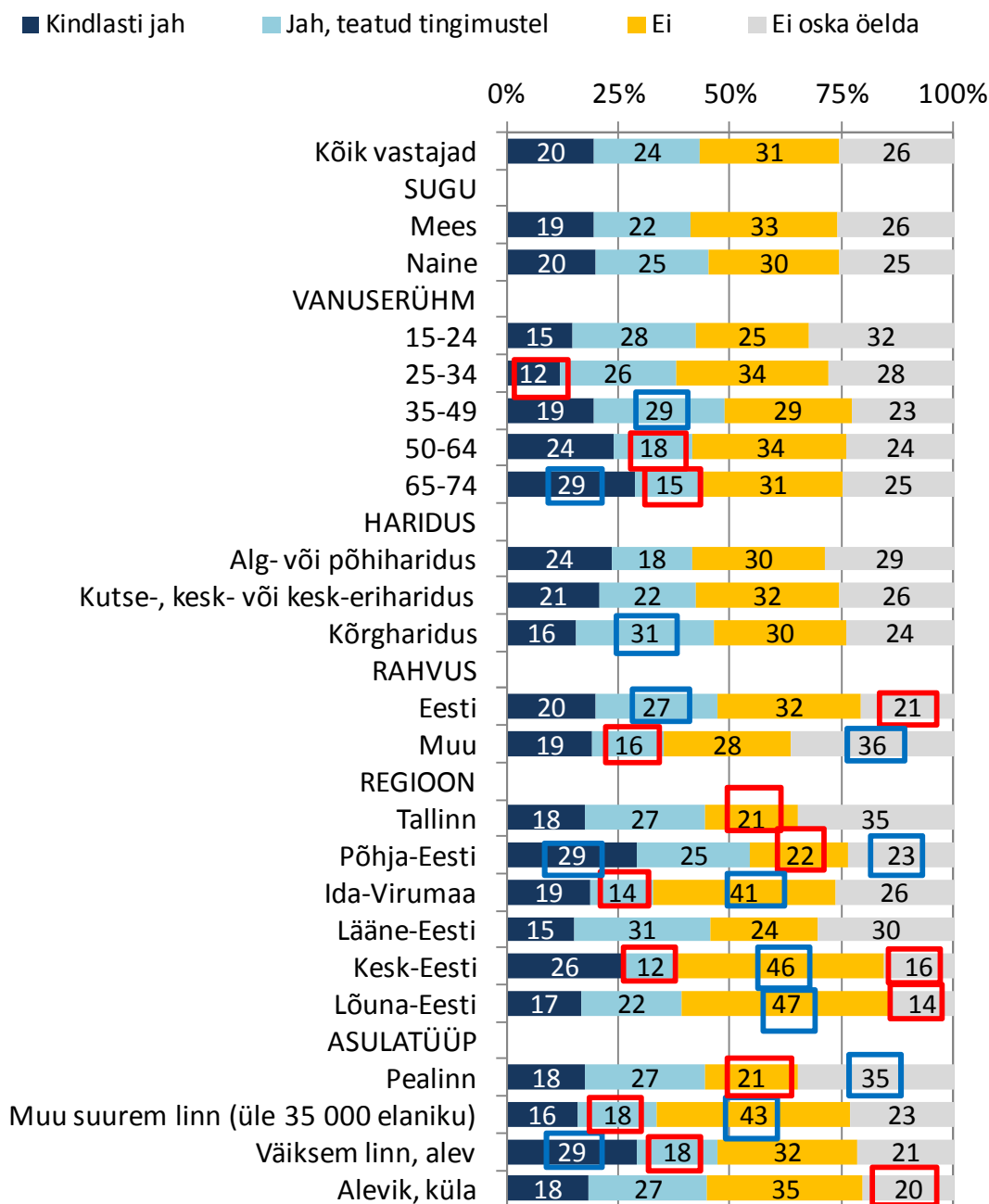
Lisaks paluti vastajal avaldada arvamust, kas maaomanikke tuleks trahvida, kui nad lubavad ohtlikel taime-võõrliikidel, sealhulgas karuputke võõrliikidel, kasvada ja paljuneda.

Küsitletutest 43% oli maaomanikke trahvimise poolt, juhul kui maaomanik ohtlikke taime-võõrliike ei tõrju, sealjuures 20% oli kindlalt trahvimise poolt, aga 24 protsendi arvates tuleks trahv määrata ainult teatud juhtudel (Joonis 23). Olukorradena, kus trahvi määramine on õigustatud, nimetati kõige sagedamini seda, kui maaomanik talle antud korrdusi

ignoreerib ja tõrjet takistab, või laseb karuputke võõrliikidel edasi levida naaberkruntidele, ohustades sellega ka teisi inimesi.

Vastajatest 31% oli maaomanike trahvimise vastu ning 26 protsendil puudus selge arvamus.

Joonis 23. Kas Teie arvates tuleks maa-omanikke trahvida, kui nad lubavad ohtlikel taime-võõrliikidel, sealhulgas karuputke võõrliikidel, kasvada ja paljuneda? (% , n=1045, kõik vastajad)

Trahvimise kindlaid pooldajaid oli keskmisest enam 65-74-aastaste seas (29%), Põhja-Eestis (29%) ja väikelinnades ning alevites (29%). Inimesi, kes pooldasid trahvimist teatud tingimustel, oli keskmisest enam vanuserühmas 35-49 (29%), kõrgharidusega inimeste seas (31%) ning eestlaste seas (27%).

Trahvimise vastu olid keskmisest sagedamini Lõuna-Eesti (47%), Kesk-Eesti (46%) ja Ida-Virumaa (41%) elanikud ning suuremate linnade (v.a Tallinna) elanikud (43%).

5. Teabe piisavus ja teabekanalid

Viimase teemana antakse ülevaade elanike hinnangutest karuputke võõrliikide levikut ja tõrjet puudutava teabe piisavusele, teabekanalitest, millest on saadud ja/või eelistatakse antud teema kohta infot saada, ning infovajadustest täpsemalt (milliste teemade kohta oleks infot vaja). Lõpetuseks antakse ka lühiülevaade elanike meediatarbimisest – kui sageli ning milliseid meediakanaleid jälgitakse.

5.1. Teabe piisavus karuputke võõrliikide leviku ja tõrje kohta

Küsitletutest 34% peab karuputke võõrliikide levikut ning tõrjet puuduvat teavet piisavaks, sealjuures 9% täiesti piisavaks ning 25% pigem piisavaks (Joonis 24).

Ebapiisavaks peab selleteemalist teavet 36% vastajatest, sealjuures 24% arvab, et teave pigem pole piisav ning 12% arvates pole kindlasti piisav. Selge arvamus puudub 30 protsendil vastanutest.

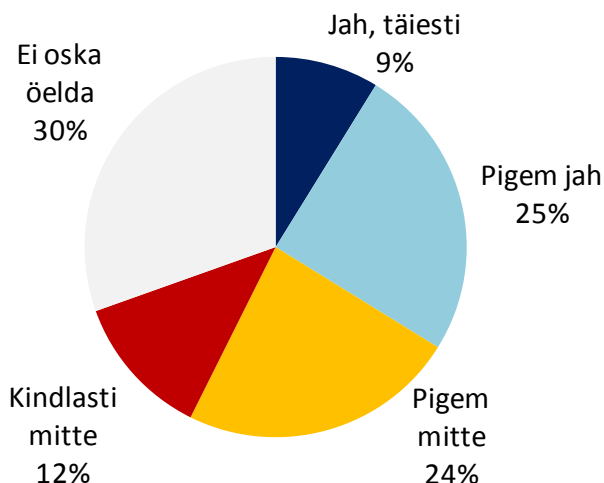
Keskmisest rahulolevamad on teabe piisavusega 50-64-aastased (40% peab teavet piisavaks), eestlased (40%) ning Lääne-, Kesk- ja Lõuna-Eesti elanikud (41-46%).

Keskmisest rahulolematumad on teabe piisavusega pealinlased (45% peab teavet ebapiisavaks), Põhja-Eesti elanikud (47%) ning kõrgematesse sissetulekurühmadesse kuuluvad inimesed. Selge arvamus puudus keskmisest sagedamini Ida-Virumaa elanikel (42%).

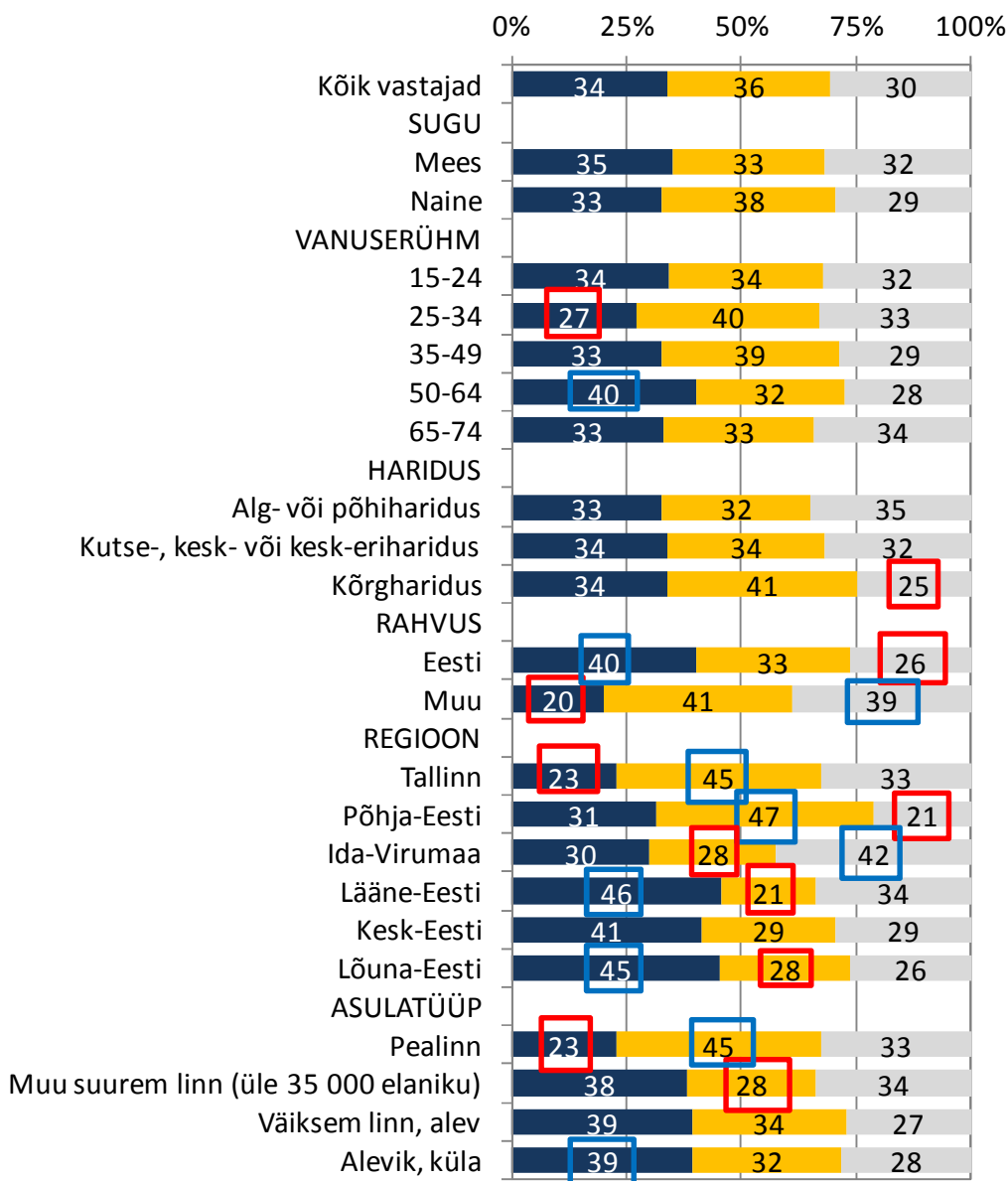
Teabe piisavusega olid keskmisest enam rahul inimesed, kes lugesid iganädalaselt paberajalehti (40%).

Ootuspäraselt olid hinnangud info piisavusele seotud ka teadlikkusega karuputke võõrliikidest, sealjuures väljendasid inimesed, kes hindasid infot ebapiisavaks, oluliselt madalamat teadlikkust selles osas, milline on karuputke võõrliikide mõju inimeste tervisele. Samuti ei näinud inimesed, kes pidasid infot ebapiisavaks, karuputke võõrliikide levikus sedavõrd suurt probleemi kui infot piisavaks pidanud inimesed, ning olid vähem kursis ka riiklikul tasandil korraldatud tõrjetegevustega.

Joonis 24. Kas karuputke võõrliikide levikut ning tõrjet puudutavat teavet on Teie arvates piisavalt? (% , n=1045, kõik vastajad)

■ Täiesti jah/ pigem jah ■ Kindlasti mitte/ pigem mitte ■ Ei oska öelda

Inimesed, kes pidasid teavet karuputke võõrliikide ja leviku kohta ebapiisavaks, tundsid eelkõige puudust üldist laadi teabest, sh mis on karuputke võõrliigid, kuidas neid ära tunda, millised on nende kasvutingimused, kuidas mürgistusest hoiduda jne (38%) (Joonis 25).

Konkreetsetest teemadest nimetati kõige sagedamini:

1. Karuputke ohtlikkust (27%)

Et milline on mürgine ja kuidas ohtu põhjustab, sest vaevalt mööda kõndides ohtlik on.

Milline on mõju inimesele?

2. Levikut ja levialasid (22%)

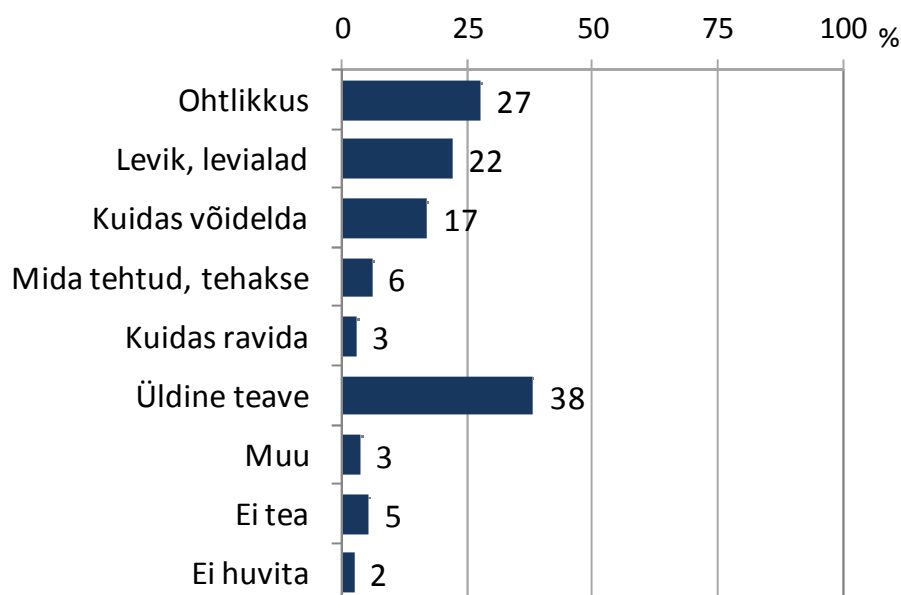
Kus kohtades on karuputke kõige rohkem.

3. Juhiseid selle kohta, kuidas karuputke võõrliike tõrjuda või kuhu neist teatada (17%).

Kuidas lahti saada, kui on tekkinud oma maale, kuidas takistada levikut.

Harvemini sooviti täiendavat teavet selle kohta, mida on karuputke võõrliikide tõrjumiseks riiklikul tasandil ette võetud või kavatsetakse teha (6%) või kuidas karuputke võõrliikidega kokkupuutel tekkinud terviseprobleeme ravida (3%).

Joonis 25. Mille kohta oleks antud teemal rohkem teavet vaja? (% , n=367, vastajad, kelle arvates on karuputke võõrliikide levikut ning tõrjet puudutavat teavet ebapiisavalt)

5.2. Teabekanalid

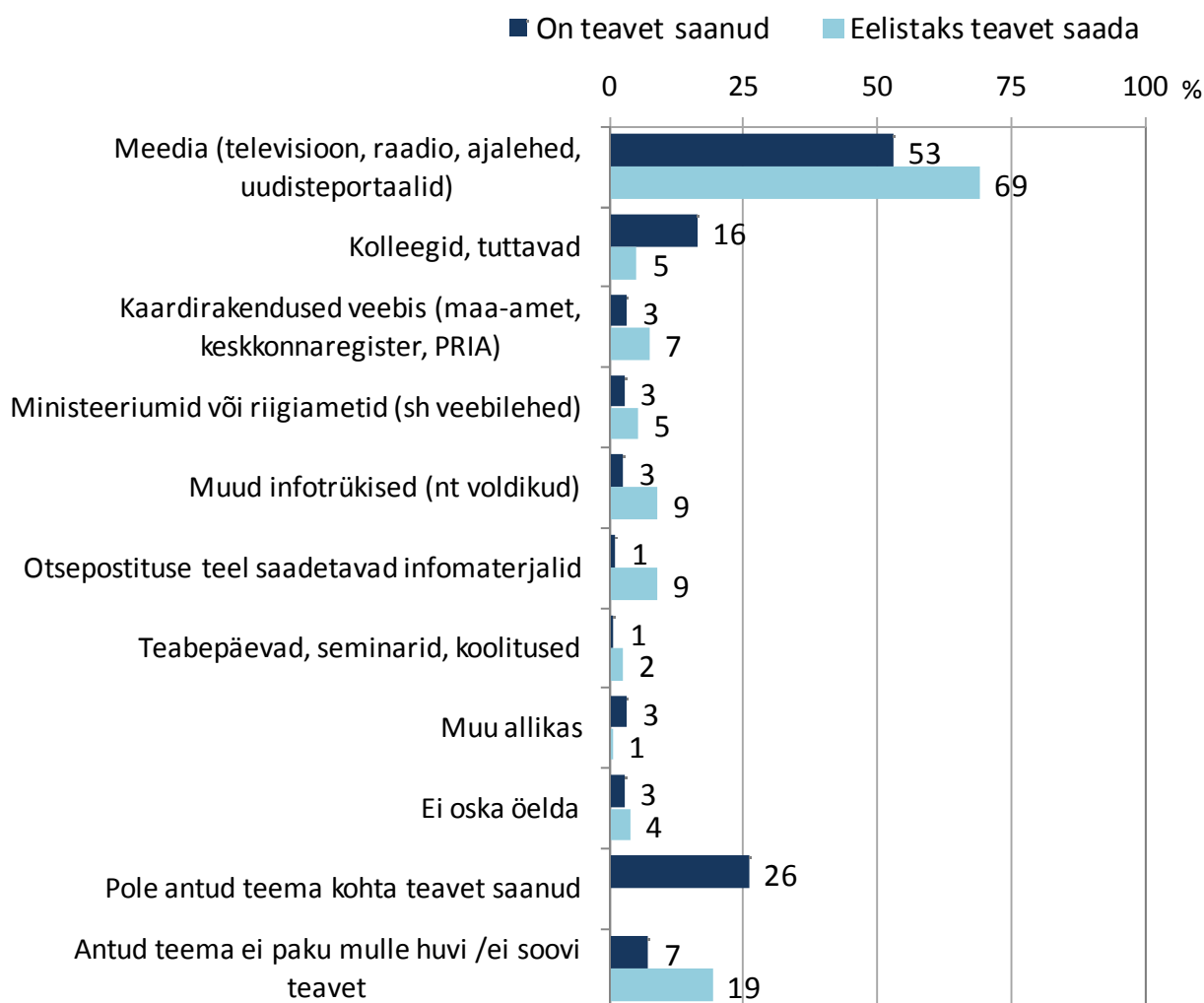
Teabekanalite teemat kaardistati kahe küsimuse abil: millistest allikatest on saanud karuputke võõrliikide leviku ning tõrje kohta teavet (vastaja sai märkida kõik sobivad teabekanalid) ning kuidas eelistatakse antud teema kohta teavet saada (vastajal paluti valida kuni kaks teabekanalit).

Ligikaudu pooled (53%) küsitletutest on teavet karuputke võõrliikide leviku ja tõrje kohta saanud meediast (kas televisioonist, raadiost, ajalehtedest või uudisteportaalidest) ning 16% ka kolleegidelt või tuttavatelt. Ülejäänud teabekanalitest, näiteks kaardirakendustest veebis, ministeeriumitest/riigiametitest, infotrükistest või teabepäevadelt/koolitustelt/seminaridelt infot saanute osatähtsus on küllaltki väike – iga teabekanalit eraldivõetuna mainis 1-3% vastajatest (Joonis 26).

Kõige sagedamini eelistati karuputke võõrliikide leviku ja tõrje kohta teavet saada meediast (69%). Eelistatud teabekanalite seas järgnesid infotrükised, nt voldikud (eelistab teabekanalina 9%), otsepostituse teel saadetavad infomaterjalid (9%) ning kaardirakendused veebis (7%). Ministeeriumitelt või riigiasutustelt (sh nende asutuste veebilehtede vahendusel) eelistaks teavet saada 5%, ning kolleegidelt või tuttavatelt samuti 5%. Kõige harvemini nimetati eelistatud teabekanalite seas teabepäevi, seminare või koolitusi (2%).

Küsitletutest 26% pole antud teema kohta üldse teavet saanud ning 19% pole täiendava teabe saamisest huvitatud.

Joonis 26. Millistest allikatest olete saanud teavet karuputke võõrliikide leviku ning tõrje kohta? (märkige kõik sobivad) / Kuidas eelistaksite antud teema kohta teavet saada? (valige kuni kaks olulisemat kanalit) (%) (n=1045, kõik vastajad)

Karuputke võõrliikide kohta on meediast teavet saanud sagedamini eakamad inimesed (50-aastastest ja eakamatest 60-63%), samas kui alla 35-aastaste seas on keskmisest enam neid, kes pole karuputke võõrliikide leviku ja tõrje kohta üldse teavet saanud (34-38%).

Kõrgharidusega rühmas on keskmisest enam neid, kes on teavet karuputke võõrliikide kohta saanud meediakanalite vahendusel (60%), keskmisest vähem aga neid, kes pole teavet üldse saanud (20%).

Eestlaste ning mitte-eestlaste vahel ilmnis erinevus meedia vahendusel teabe saamise osas – eestlastest oli karuputke võõrliikide kohta meediakanalitest teavet saanud 62%, mitte-eestlastest 33%. Mitte-eestlaste seas seevastu oli eestlastega võrreldes enam neid, kes antud teemal üldse teavet polnud saanud (eestlastest 18%, mitte-eestlastest 42%).

Meediast vastava teabe saanute osatähtsus oli keskmisest kõrgem Põhja-Eestis (61%) ja Lõuna-Eestis (66%). Samuti oli Põhja-Eesti elanike seas keskmisest enam neid, kes olid saanud teavet ministeeriumitest või riigiametitest (sh veebilehtedelt) (7%) või kaardirakendustest veebis (8%).

Inimesi, kes polnud enda sõnul üldse teavet saanud, oli keskmisest enam Tallinnas (33%) ning Ida-Virumaal (35%).

Rääkides eelistustest teabekanalite osas, olid teabe saamisest kaardirakenduste vahendusel keskmisest sagedamini huvitatud kõrgharidusega inimesed (12% nimetas kahe enam eelistatud teabekanalit seas). Huvi karuputke võõrliikide ning nende tõrje kohta teabe saamise vastu oli seda kõrgem, mida kõrgema haridusega rühmaga oli tegu: alg- või põhiharidusega inimestest ei väljendanud antud teema suhtes huvi 27%, kõrgharidusega inimestest aga vaid 13%.

Võrreldes mitte-eestlastega eelistasid eestlased sagedamini saada karuputke võõrliikide kohta teavet meediast (eestlastest 73%, mitte-eestlastest 60%). Mitte-eestlased nimetasid eestlastega võrreldes veidi sagedamini eelistatud teabekanalina otsepostituse teel saadetavaid infomaterjale (mitte-eestlastest 12%, eestlastest 7%) või ei tundnud antud teema vastu huvi (mitte-eestlastest 25%, eestlastest 17%).

Huvi meedia vahendusel teabe saamise vastu oli keskmisest kõrgem Lõuna-Eestis (77%), samas kui ministeeriumite/riigiasutuste või otsepostituse teel eelistasid teavet saada keskmisest sagedamini Põhja-Eesti elanikud (vastvalt 13% ja 15%).

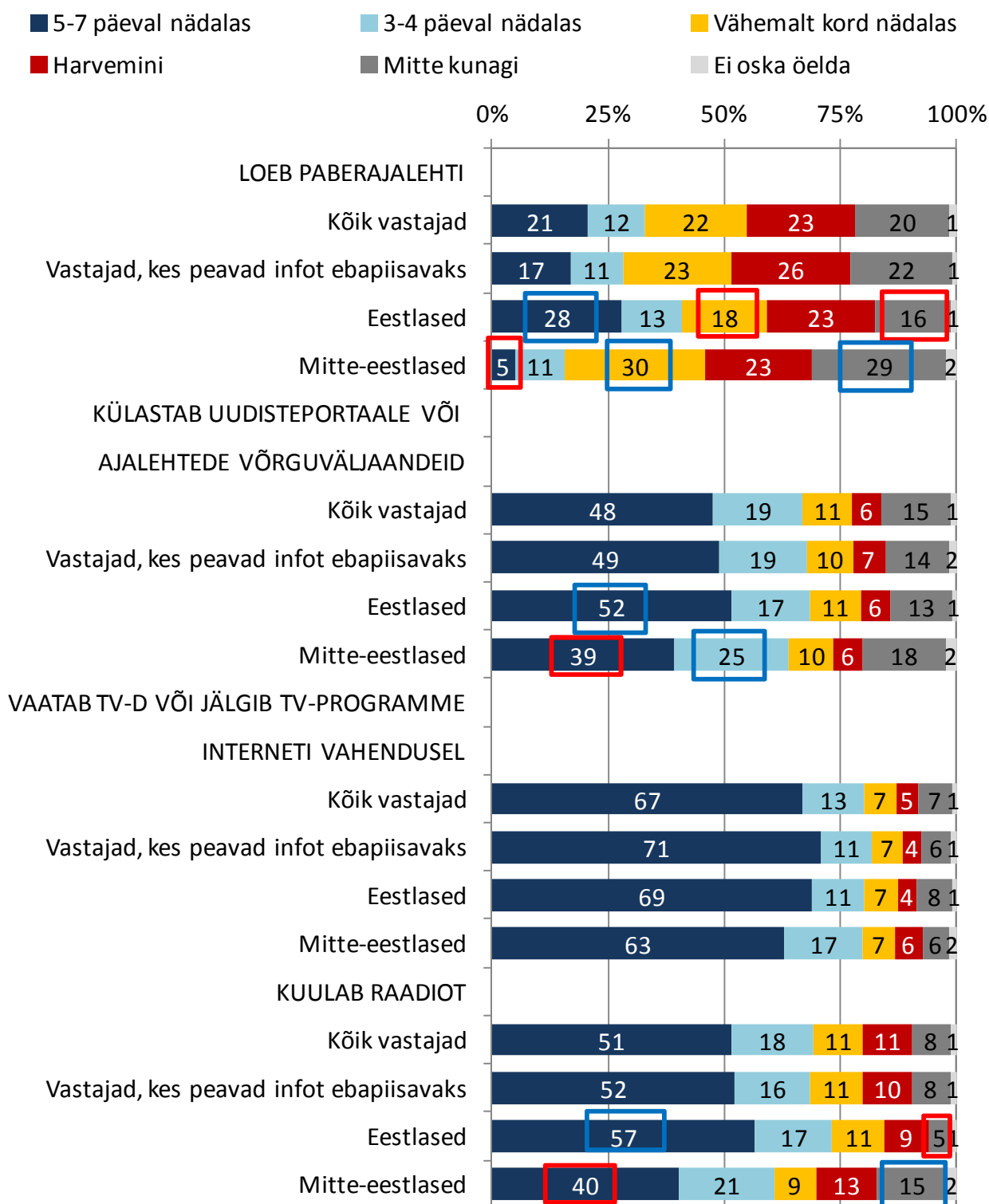
Inimesi, kes antud teema kohta üldse teavet saada ei soovinud, oli keskmisest enam Ida-Virumaal (31%) ja pensionäride seas (27%).

Ootuspäraselt on huvi karuputke võõrliikide kohta teabe saamise vastu seotud ka üldise huviga loodusliku mitmekesisuse kaitse osas – inimestest, kes ei huvitunud loodusliku mitmekesisuse kaitsest, ei tundnud 40% huvi ka karuputke võõrliikide kohta täiendava teabe saamise vastu. Paraku on huvi täiendava teabe saamise vastu keskmisest madalam ka nende inimeste seas, kelle teadlikkus karuputke võõrliikide mõjudest Eesti keskkonnale ja inimeste tervisele on madal: näiteks inimestest, kes arvasid, et karuputke võõrliigid pole inimeste tervisele ohtlikud, ei tundnud täiendava teabe saamise vastu huvi 28%.

5.3. Meediatarbimine

Lõpetuseks uuriti, millised on inimese poolt peamiselt kasutatavad meediakanalid. Joonisel 27 on esitatud tulemused: (1) kõigi 15-74-aastaste vastajate kohta, (2) vastajate kohta, kes hindasid teavet karuputke võõrliikide leviku ja tõrje kohta ebapiisavaks; (3) Eesti rahvusest vastajate kohta, ning (4) muudest rahvustest vastajate kohta.

Joonis 27. Kui sageli Te jälgite järgmisi meediakanaleid? (% , n=kõik vastajad)

Igapäevaselt (5-7 päeval nädalas) vaatab teleprogramme 67%, kuulab raadiot 51%, külastab uudisteportaale või ajalehtede võrguväljaandeid 48% ning loeb paberajalehti 21% elanikest.

Liites siia juurde inimesed, kes jälgivaid antud meediakanaleid vähemalt kord nädalas, on teleprogrammide iganädalasi vaatajaid 87%, raadiokuulajaid 80%, uudisteportaalide jälgijaid 78% ja paberajalehtede lugejaid 55%.

Meediatarbimise sageduse ning karuputke võõrliikide levikut ja tõrjet puudutava info piisavusele antud hinnangute vahel seost ei ilmnenud – inimesed, kes hindasid infot ebapiisavaks, olid nõ tavalised meediatarbijad, kelle meediatarbimise harjumused olid sarnased kogu elanikkonnale.

Eestlaste ning mitte-eestlaste meediatarbimise sageduses ilmnisid mõningased erinevused. Eestlaste seas oli mitte-eestlastega võrreldes enam sagedasi meediatarbijaid, kes jälgisid erinevaid meediakanaleid igapäevaselt. Võrreldes eestlastega on mitte-eestlaste seas vähem iganädalasi raadiokuulajaid (85% eestlastest ja 70% mitte-eestlastest) ja iganädalasi paberajalehtede lugejaid (59% eestlastest ja 46% mitte-eestlastest).

Paberajalehtede lugejaskond on seda suurem, mida vanema vanuserühmaga on tegu, samas kui uudisteportaalide ning ajalehtede võrguväljaannete kasutajaid on keskmisest enam alla 50-aastaste seas. Raadiokuulajaid on keskmisest vähem vanuserühmas 15-24.

Paberajalehtede lugejaid ning uudisteportaalide/ajalehtede võrguväljaannete kasutajaid on keskmisest vähem alg- või põhiharidusega rühmas, paberajalehtede lugejaid ning raadiokuulajaid ka pealinlaste seas.

Inimesi, kes külastasid iganädalaselt uudisteportaale või kuulasid raadiot, oli keskmisest enam kõrgeima sissetulekuga rühmas.

Võrreldes kortermajade elanikega on paberajalehtede lugejaid enam eramute/paarismajade/ridaelamute elanike seas.

Järgnevalt paluti vastajail, kes vähemalt kord nädalas mõnda eelnimetatud meediakanalist jälgisid, nimetada kuni kolm ajalehte, uudisteportaali, telekanalit või raadiojaama, mida jälgitakse kõige sagedamini.

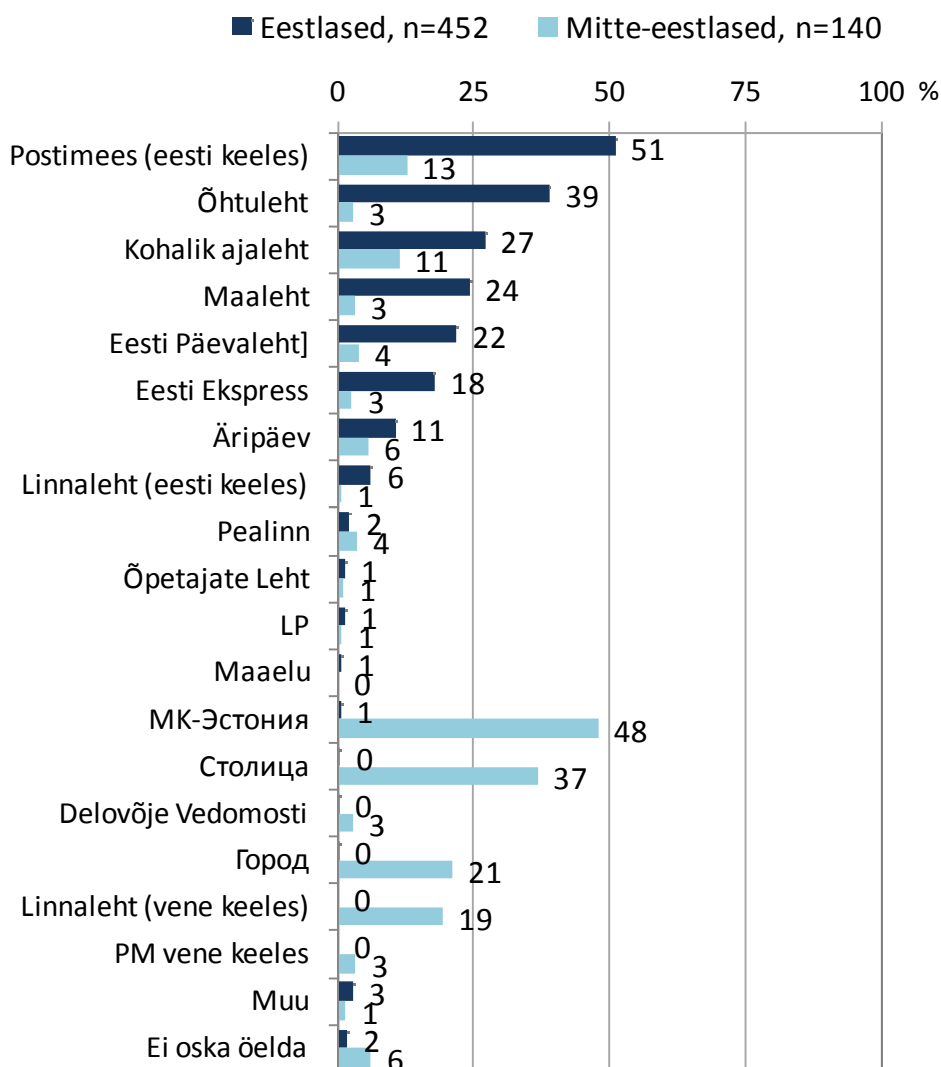
5.3.1. Paberajalehed

Kuna kõige suuremad erinevused meediatarbimises ilmnevad vastaja rahvuse lõikes, on tulemused [joonisel 28](#) esitatud eestlaste ning mitte-eestlaste lõikes eraldivõetuna.

Eestlaste seas (kes iganädalaselt paberlehti loevad) on kõige suurema lugejaskonnaga paberleht eestikeelne Postimees, mida nimetas kolme loetuma lehe seas 51% küsitletutest. Järgnevad Õhtuleht (39%), kohalikud linna-, valla- või maakonnalehed (27%), Maaleht (24%), Eesti Päevaleht (22%) ja Eesti Ekspress (18%).

Muudest rahvustest inimeste seas on kõige suurema lugejaskonnaga ajalehtedeks MK-Estonija (kolme loetuma seas nimetas 48%), Stolitsa (37%), Gorod (21%) ja venekeelne Linnaleht (19%).

Joonis 28. Palun nimetage kuni kolm paberajalehte, mida loete kõige sagedamini (% , n=592, vastajad, kes loevad paberajalehti vähemalt kord nädalas)

Kuigi kõigis vanuserühmades oli kõige suurema lugejaskonnaga ajaleheks eestikeelne Postimees, oli nimetatud ajalehe lugejaid mõnevõrra enam nooremates vanuserühmades. 15-24-aastaste seas on Postimehe kõrval teiseks suurema lugejaskonnaga ajaleheks Õhtuleht (49%). Vanemates vanuserühmades on Õhtulehe lugejaid vähem, kuid siiski on ta Postimehe kõrval üheks loetumaks ajaleheks. Nooremates vanuserühmades on keskmisest enam ka Äripäeva lugejaid, samas kui näiteks Eesti Päevalehe lugejaid on kõige enam 35-49-aastaste seas, kohalike ajalehtede loetavus paistab aga olema kõrgem pigem vanemates vanuserühmades.

Kõrgharidusega rühmas on kõige suurema lugejaskonnaga ajalehtedeks Postimees ja Päevaleht, madalama haridusega rühmades aga Postimees ja Õhtuleht.

Tallinnas on kõige suurema lugejaskonnaga paberleht Postimees, millele järgnevad lugejate arvult Stolitsa ja Eesti Päevaleht. Harjumaal ja Kesk-Eestis on võrdse lugejaskonnaga

esikohal Õhtuleht ja Postimees. Ida-Virumaal on kõige loetavamad ajalehed Gorod ja MK-Estonija, Lääne-Eestis kohalikud ajalehed. Lõuna-Eestis on konkurentsilt kõige suurema lugesjaskonnaga Postimees, ning oluliselt madalama loetavuse näitajaga järgnevad Õhtuleht, Maaleht ja kohalikud ajalehed.

Õhtulehe ja Maalehe lugejaid on keskmisest enam maa-asulates, Linnalehe, Stolitsa ja Äripäeva lugejaid pealinnas, MK Estonija ja Gorodi lugejaid teistes suuremates linnades, ning kohalike ajalehtede lugejaid väikelinnades ja alevites.

Mitmete suurte üleriigiliste eestikeelsete lehtede – Postimehe, Päevalehe, Eesti Ekspressi ja Äripäeva – lugejaid on keskmisest enam kõrgeima sissetulekuga rühmas, samas kui madalaima sissetulekuga rühmas on keskmisest enam Gorodi jt kohalike ajalehtede lugejaid.

5.3.2. Uudisteportaalid ning ajalehtede võrguväljaanded

Uudisteportaalidest paistab selgelt suurima kasutajaskonnaga silma Delfi – eestikeelset Delfit nimetas kolme enamkasutatava uudisteportaaali seas 84% eestlastest, venekeelset Delfit aga 79% mitte-eestlastest (kes vähemalt kord nädalas uudisteportaaale või ajalehtede võrguväljaandeid külastavad) (Joonis 29).

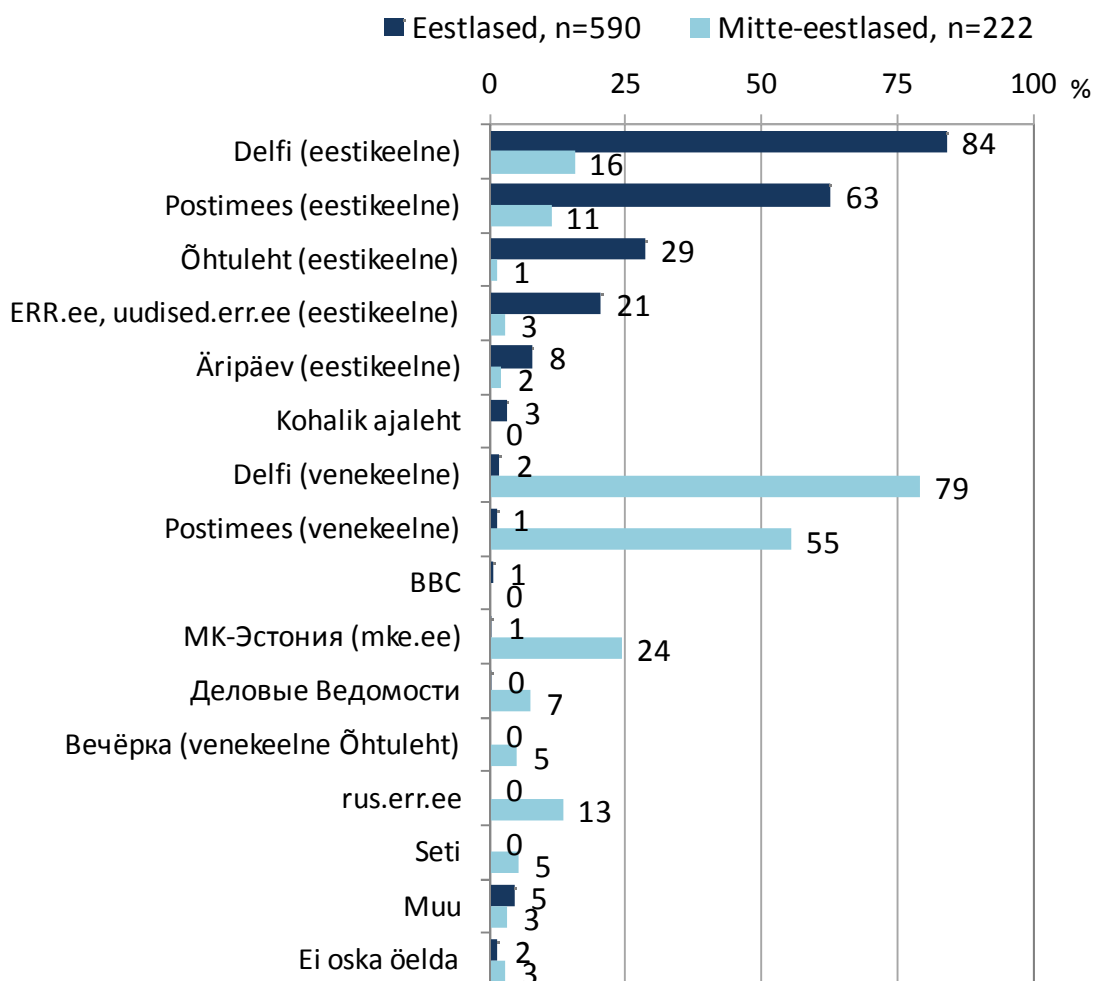
Nii eestlaste kui mitte-eestlaste seas on järgmiseks enam kasutatavaks uudisteportaaliks Postimehe portaal – eestikeelset Postimehe portaaali nimetas kolme enam kasutatava portaaali seas 63% eestlastest, venekeelset Postimehe portaaali 55% mitte-eestlastest. Ülejäänud portaalide kasutajaid on nii eestlaste kui mitte-eestlaste seas juba märgatavalt vähem – eestlaste puhul järgnesid Õhtulehe portaaali (kolme olulisema seas mainis 29%) ja ERR portaal (21%), mitte-eestlaste puhul MK-Estonija portaal (24%), eestikeelne Delfi (16%), ERR venekeelne portaal (13%) ja eestikeelne Postimehe portaal (11%).

Eestikeelne Delfi ja Postimehe portaal on kõige suurema kasutajaskonnaga uudisteportaalideks kõigis vanuserühmades. Tulemused näitavad, et nooremates vanuserühmades nimetati kokkuvõttes rohkem erinevaid uudisteportaaale kui vanemates vanuserühmades, mis viitab, et nooremad inimesed kasutavad sagedamini regulaarselt mitmeid erinevaid uudisteportaaale, samas kui eakamate valik on kitsam.

Kui Õhtulehe portaaali kasutajaid oli enam madalama haridusega rühmades, siis Äripäeva portaaali ja ERR portaaali kasutajaid oli veidi enam kõrgharidusega rühmas.

Regioonide võrdluses on eestikeelse Postimehe portaaali külastajaid keskmisest enam Lääne- ja Lõuna-Eestis, Õhtulehe portaaali külastajaid Kesk- ja Lõuna-Eestis, ERR eestikeelse portaaali külastajaid aga Põhja-Eestis. Ootuspäraselt on venekeelsete portaalide külastajate osatähtsus suurim Ida-Virumaal ja Tallinnas, kus venekeelseid elanikke on regioonide võrdluses kõige rohkem.

Joonis 29. Palun nimetage kuni kolm uudisteportaali või ajalehete võrguväljaannet, mida külastate kõige sagedamini (% , n=812, vastajad, kes külastavad uudisteportaale või ajalehete võrguväljaandeid vähemalt kord nädalas)

5.3.3. Telekanalid

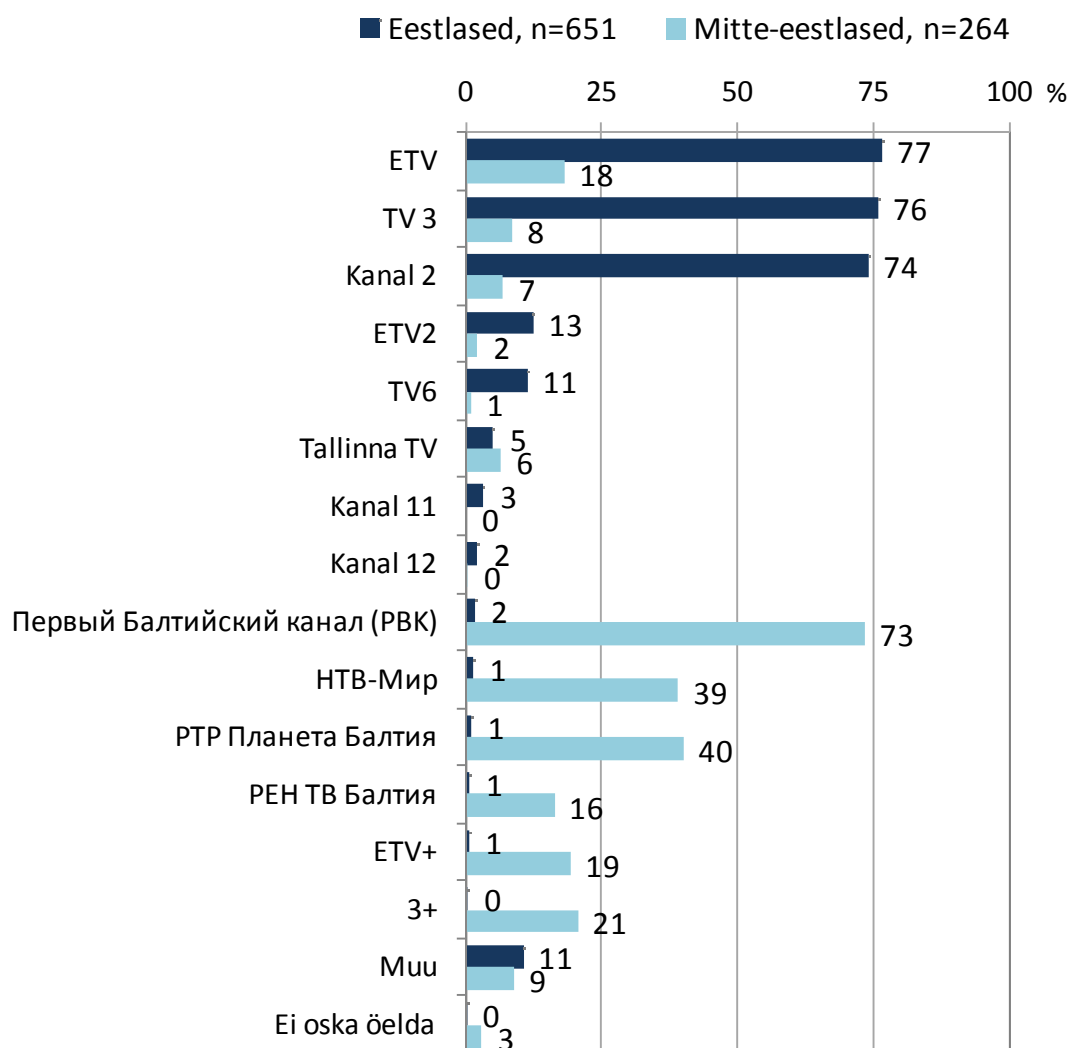
Telekanaliteks, mida vaadatakse kõige sagedamini, on eestlaste puhul võrdse tulemusega ETV, Kanal2 ja TV3 (kolme peamise kanali seas nimetas 74-77% eestlastest, kes igapäevaselt teleprogramme jälgisid). Mitte-eestlaste seas on konkurentsituult kõige suurema vaadatavusega kanal Pervõi Baltiiski Kanal (kolme peamise seas nimetas 73%), millele järgnesid võrdse tulemusega RTR Planeta Baltija (40%) ja NTV-Mir (39%) (Joonis 30).

15-25-aastaste seas on kõige vaadatavamad kanalid TV3 ja Kanal2, samas kui ETV ja ETV2-e vaadatavus on selles vanuserühmas keskmisest madalam. 25-34-aastaste seas on ETV, Kanal2-e ja TV3-e vaadatavus pea võrdne, kuid vanemates vanuserühmades on ETV vaadatavus veidi kõrgem kui konkureerivatel eestikeelsetel telekanalitel. ETV2-e ja Tallinna TV vaadatavus oli keskmisest kõrgem vanimas vanuserühmas ehk 65-74-aastaste seas, suurema vaatajaskonnaga venekeelsete telekanalite (PBK, NTV-Mir, RTR Planeta Baltija, ETV+) vaadatavus aga vanuserühmas 50-64.

ETV ja ETV2-e vaadatavus on keskmisest kõrgem kõrgharidusega rühmas, Kanal2-e ja TV6-e vaadatavus alg- või põhiharidusega rühmas.

Ootuspäraselt on venekeelsete telekanalite vaadatavus kõrgeim Ida-Virumaal ja pealinnas, kus venekeelsete elanike kontsentratsioon on regioonide võrdluses suurim.

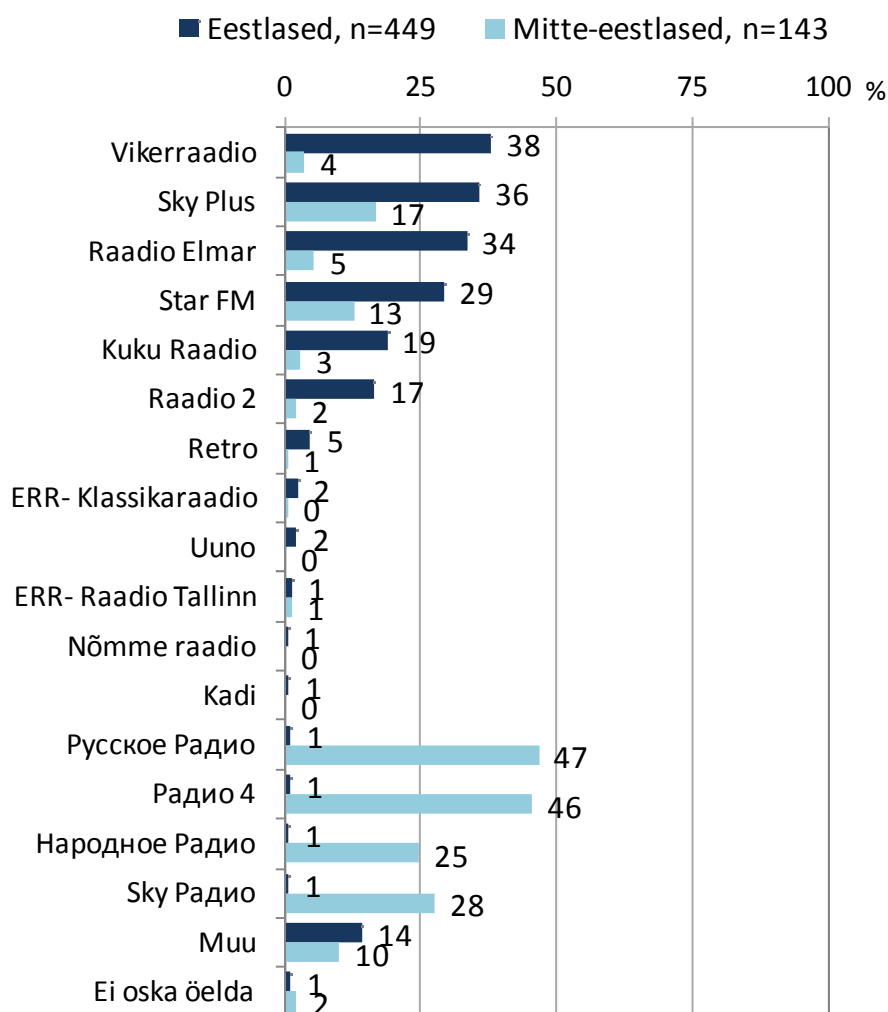
Joonis 30. Palun nimetage kuni kolm telekanalit, mida vaatate kõige sagedamini (% , n=915, vastajad, kes vaatavad tv-d või jälgivad teleprogramme interneti vahendusel vähemalt kord nädalas)

5.3.4. Raadiojaamad

Iganädalaselt raadiot kuuluavad eestlased nimetasid kolme peamise raadiojaama seas kõige sagedamini Vikerraadiot (38%), SkyPlus-i (36%), raadiot Elmar (34%) ja Star FM-i (29%). Mitte-eestlaste seas on kõige suurema kuulajaskonnaga raadiojaamad Russkoje Radio (47%) ja Radio 4 (46%), mõnevõrra väiksem on Sky Radio (28%) ja Narodnoje Radio (25%) kuulajaskond ([Joonis 31](#)).

Joonis 31. Palun nimetage kuni kolm raadiojaama, mida kuulate kõige sagedamini
(%, n=846, vastajad, kes kuulavad raadiot vähemalt kord nädalas)

Alla 35-aastased kuuluavad kõige enam SkyPlusi ja Star FM-i, kuid vanuserühmas 35-49 on eelmainitud kahe raadiojaama kuulatavusega võrdne ka Vikerraadio kuulatavus. 50-aastaste ja eakamate seas on kõige suurema kuulajaskonnaga raadiojaamad Vikerraadio ja Raadio Elmar.

Venekeelsete raadiojaamade puhul torkab silma, et Sky Radio kuulajaskond on suurem pigem nooremates vanuserühmades, Radio 4 kuulajaskond aga vanemates vanuserühmades.

Vikerraadio, Raadio 2-e, Kuku raadio ja Klassikaraadio kuulajaskond on keskmisest suurem kõrgharidusega inimeste seas.

Sarnaselt muudele venekeelsetele meediakanalitele on ka venekeelsete raadiojaamade kuulajaid keskmisest enam Ida-Virumaal ja pealinnas. Sky Plusi ja Kuku Raadio kuulatavus on keskmisest kõrgem Põhja-Eestis, Raadio Elmari kuulatavus Kesk-, Põhja- ja Lõuna-Eestis, Vikerraadio kuulatavus aga Kesk- ja Lõuna-Eestis.

KOKKUVÕTE

Keskkonnaameti tellimusel viis Turu-uuringute AS 2016. aasta novembrikuus läbi elanikkonnaküsitluse, eesmärgiga kaardistada elanike teadlikkust Eestis kasvavatest taime-võõrliikidest, sh täpsemalt karuputke võõrliikidest. Lisaks uuriti suhtumist taime-võõrliikide tõrjesse, valmidust karuputke võõrliikide tõrjes ise osaleda, hinnanguid riigipoolsetele tõrjemeetmetele ning teabe piisavusele. Kokku küsitleti silmast-silma meetodil 1045 inimest vanuses 15-74.

Huvi keskkonnateemade vastu ja teadlikkus võõrliikidest

Eestimaalaste huvi keskkonna- ja looduskaitseteemade vastu on mõõdukas: Eesti keskkonna seisundist ja/või loodusliku mitmekesisuse kaitsest on 30-31% elanikest väga huvitatud ning 54-56% pigem huvitatud. Suuremat huvi väljendavad antud teemade vastu eakamad ning kõrgema haridusega inimesed.

Väljendist „võõrliigid“ on kuulnud 69% elanikest, kuid mõnda Eestis kasvavat taime-võõrliiki teadis 31%. Taime-võõrliikidest teati spontaanselt kõige sagedamini karuputke.

EL liikmesriike hõlmavast ühtsest võõrliikide nimekirjast on kuulnud kolmandik elanikest, sealjuures tutvunud on selle nimekirjaga 4%.

Teadlikkus karuputke võõrliikidest Eestis

Eestimaalastest 89% teadis, et Eestis kasvab karuputke. Neist omakorda 55% teadis, et Eestis kasvab karuputke võõrliike. Karuputke võõrliikidest on tuntuim Sosnovski karuputk.

Inimestest, kes teadsid, et Eestis karuputke kasvab, oli 68% teadlik karuputke võõrliikide ohtlikkusest Eesti looduslikule mitmekesisusele. Samas ei osanud 27% küsitletutest karuputke võõrliikide mõju looduslikule mitmekesisusele hinnata ning 2% pidas mõju positiivseks, mis on märgiks vähesest informeeritusest.

Inimestest, kes teadsid, et Eestis karuputke kasvab, pidas veidi alla 2/3 karuputke võõrliikide levikut Eestis oluliseks probleemiks. Ligikaudu viiendik küsitletutest karuputke võõrliikide levikus probleemi ei näinud ning sama paljudel puudus selge arvamus.

Teadlikkus karuputke võõrliikide ohtlikkusest inimeste tervisele on veidi kõrgem kui teadlikkus nende kahjulikust mõjust looduslikule mitmekesisusele - kõigist elanikest (sh ka neist, kelle arvates Eestis karuputke ei kasva), oli 72% teadlik, et karuputke võõrliigid, näiteks Sosnovski karuputk ja hiid-karuputk on inimese tervisele ohtlikud.

Suhtumine taime-võõrliikide tõrjesse

Eestimaalastest 76% on arvamusel, et loodus vajab inimese sekkumist taime-võõrliikidega, sh karuputke võõrliikidega toimetulemisel, sealjuures 39% elanikest on sekkumise vajalikkuses täiesti veendunud.

Karuputke tõrjumise viisidest pidas end teadlikuks 30% elanikest. Keemiliste taimekaitsevahendite kasutamist karuputke võõrliikide tõrjes pooldas 61% eestimaalastest, sealjuures 22 protsendi arvates on see meetod alati õigustatud ning 39 protsendi arvates õigustatud ainult siis kui teiste meetodite kasutamine pole võimalik või need ei anna tulemust.

Probleeme karuputkega (nt putk kasvab eramaal, kokkupuutest taime mahlaga on tekkinud nahaärritus) on eelneva viie aasta jooksul olnud 4 protsendil elanikest, ning ise on viimase viie aasta jooksul karuputke võõrliike tõrjunud 5%.

Motivatsioon tõrjes osaleda on kõrgeim siis, kui karuputke võõrliigid kasvaksid inimese enda eramaal: oma maalt oleks karuputke võõrliike valmis tõrjuma 78% maaomanikest, sealjuures 52% oli selleks enda sõnul kindlasti valmis. Kui karuputke võõrliigid kasvaksid kodu lähistel, kuid mitte inimese enda eramaal, on valmidus tõrjes osaleda madalam: karuputke võõrliikide tõrjes oleks valmis osalema 52% elanikest, sealjuures kindlasti oleks valmis 21%.

Juhul, kui tõrje oleks korraldatud asjatundjate poolt (ning see ei toimuks inimese enda eramaal), oleks tõrjes valmis osalema 55% elanikest (sealjuures kindlasti valmis 22%). Rahaline tasu motiveerib tõrjes osalema mõnevõrra vähem: juhul, kui tõrjes osalemine rahaliselt kompenseeritaks, oleks valmis osalema 46%, sealjuures kindlasti valmis 17% elanikest.

Taime-võõrliikide, sh karuputke võõrliikide tõrje korraldamist riiklikul tasandil pooldas 74% elanikest. Eestimaalastest 32% oli ka teadlik, et Eestis korraldatakse karuputke võõrliikide tõrjet riiklikul tasandil ning 31% pidas seniseid (riigipoolseid) tegevusi piisavateks. Elanikest 18% arvas, et karuputke tõrjesse tuleks panustada senisest rohkem ning 6 protsendi arvates senisest vähem.

Eestimaalastest 43 protsendi arvates tuleks maa-omanikke trahvida, kui nad lubavad ohtlikel taime-võõrliikidel, sealhulgas karuputke võõrliikidel, kasvada ja paljuneda. Kindlalt oli trahvimise poolt 20%, samas kui 24 protsendi arvates tuleks trahv määrata ainult teatud juhtudel (kui maaomanik ignoreerib talle antud korraldusi, takistab tõrjet või laseb karuputke võõrliike naaberkruntidele edasi levida).

Teabe piisavus ja teabekanalid

Eestimaalastest 34% peab karuputke võõrliikide levikut ning tõrjet puuduvat teavet piisavaks ning 36% ebapiisavaks. Selge arvamus puudub 30 protsendil (mis viitab nende inimeste madalale huvile ja/või vähesele informeeritusele antud teemast). Eelkõige soovitakse antud teemal saada üldist teavet, täpsemalt ka infot karuputke võõrliikide ohtlikkuse, leviku ja tõrjevõimaluste kohta.

Ligikaudu pooled (53%) elanikest on teavet karuputke võõrliikide leviku ja tõrje kohta saanud meediast (kas televisioonist, raadiost, ajalehtedest või uudisteportaalidest) ning 16% kolleegidelt või tuttavatelt. Ülejäänud teabekanalitest on teavet saanud marginaalne osa inimestest. Üldse pole karuputke võõrliikide leviku ja tõrje kohta teavet saanud 26% elanikest.

Kõige sagedamini eelistati karuputke võõrliikide leviku ja tõrje kohta teavet saada meediast (69% nimetas kahe olulisema teabekanalise seas). Eelistatud teabekanalite seas järgnesid infotrükised (9%), otsepostituse teel saadetavad infomaterjalid (9%) ning kaardirakendused veebis (7%).

Uuring näitas, et suurim kontrast taime-võõrliikide, sh karuputke võõrliikide-alases teadlikkuses ilmnes rahvuse lõikes, sealjuures eestlased on antud teemast paremini informeeritud kui mitte-eestlased. Teadlikkust mõjutab positiivses suunas ka vastaja kõrgem haridus ja/või ametialane staatus. Enam tunnevad võõrliikide, sh karuputke võõrliikide vastu huvi ning on paremini informeeritud 50-74-aastased. Nooremate huvi antud teema vastu on madalam, ning ka teadlikkus väiksem.

Küsimustik koosneb iseseisvatest küsimuseplokkidest, mille tellijad ei ole üksteisega seotud.

TAUST 1**LOODUSKAITSE****TAUST 2****OMNIBUSS 11/2016**

VASTAJATELE VANUSES 15-74 A.

Küsitaja nimi _____, töötõendi nr _____

1. Intervjuu toimumise koht:

- 1 Tallinn
- 2 Harjumaa
- 3 Hiiumaa
- 4 Ida-Virumaa
- 5 Jõgevamaa
- 6 Järvamaa
- 7 Läänemaa
- 8 Lääne-Virumaa
- 9 Põlvamaa
- 10 Pärnumaa
- 11 Raplamaa
- 12 Saaremaa
- 13 Tartumaa
- 14 Valgamaa
- 15 Viljandimaa
- 16 Võrumaa

2. Asulatüüp:

- 1 Pealinn
- 2 Suur linn (Tartu, Pärnu, Narva, Kohtla-Järve)
- 3 Maakonnakeskus
- 4 Muu linn, alev
- 5 Alevik
- 6 Küla

3. Kui intervjuu toimub Tallinnas, siis linnaosa nimetus:

- 1 Põhja-Tallinn
- 2 Haabersti
- 3 Kesklinn
- 4 Kristiine
- 5 Lasnamäe
- 6 Pirita
- 7 Mustamäe
- 8 Nõmme

4. Valimipiirkond
_____**5. Valimipunkti nr**
_____**6. Vastaja nr**
_____**7. Intervjuu toimumise kuupäev:**
_____**8. Intervjuu alguse kellaeg:**

_____ tund ____ min

TAUST 1

0. Intervjuu läbiviimise keel:

- 1 Eesti
- 2 Vene

1. Sugu:

- 1 Mees
- 2 Naine

2. Vanus: _____ täisaastat

3. Teie rahvus:

- 1 Eestlane
- 2 Venelane
- 2 Muu

4. Teie kodakondsus:

- 1 Eesti
- 2 Venemaa
- 3 Muu riik, mis? _____
- 4 Määratlemata kodakondsus

LOODUSKAITSE

1. Kui tihti Te viibisite käesoleva aasta suvekuudel (juuni-august) vabas looduses, näiteks metsas, aasal või rabas? (koduaid ja linnapargid ei lähe arvesse).

	Mitu korda nädalas	Kord nädalas	Harvemini kui kord nädalas	Mitte kordagi	Ei tee tasustatud tööd	<i>Ei oska öelda</i>
Seoses töökohustustega	1	2	3	4	5	6
Vaba aega veetes	1	2	3	4		6

2. Kuivõrd pakuvad Teile huvi järgnevad keskkonna- ja looduskaitseteemad?

	Huvitab väga	Pigem huvitab	Pigem ei huvita	Üldse ei huvita	<i>Ei oska öelda</i>
Eesti keskkonna seisund	1	2	3	4	5
Loodusliku mitmekesisuse kaitse	1	2	3	4	5

2a. Kas Teie eriala on seotud keskkonnakaitse või loodushoiuga või olete Te töötanud nendega seotud valdkondades?

- 1 Jah
- 2 Ei

3. Kas Te olete kuulnud sellist väljendit nagu „võõrliigid“?

- 3 Jah
- 4 Ei
- 5 *Ei oska öelda*

LEHEKÜLJE VAHETUS!

Võõrliikideks nimetatakse liike, mis on inimese abiga levinud väljaspoole oma harilikku (looduslikku) leviala.

4. Kas olete teadlik, et Euroopa Liidus on koostatud kõiki liikmesriike hõlmav ühtne nimekiri võõrliikidest, mis ohustavad looduslikku tasakaalu? Kui jah, siis kas olete selle nimekirjaga tutvunud?

- 1 Olen selle nimekirjaga tutvunud
- 2 Olen sellest nimekirjast ainult kuulnud
- 3 Ei ole sellest nimekirjast kuulnud
- 4 *Ei oska öelda*

Edasised küsimused puudutavad taime-võõrliike. Eestis loetakse taime-võõrliikideks taimi, mis on siia jõudnud vähem kui 250 aastat tagasi (st peale 18. sajandi keskpaika).

5. Kas Te teate mõnda Eestis kasvavat taime-võõrliiki?

- 1 Jah, palun nimetage need (kuni 5): _____
- 2 Ei
- 3 *Ei oska öelda*

LEHEKÜLJE VAHETUS!

6. Ka Teile teadaolevalt kasvab Eestis karuputke? NÄIDAKE VASTAJALE PILTE EKRAANIL.

- 1 Jah
- 2 Ei – JÄTKAKE KÜSIMUSEGA 12
- 3 *Ei oska öelda – JÄTKAKE KÜSIMUSEGA 12*

7. Kas Teile teadaolevalt on Eestis kasvavad karuputked omamaised liigid (st siin on nende harilik looduslik leviala) või võõrliigid?

- 1 Eestis kasvavad ainult omamaised karuputked
- 2 Eestis kasvavad nii omamaised karuputked kui karuputke võõrliigid
- 3 Eestis kasvavad ainult karuputke võõrliigid
- 4 *Ei oska öelda*

LEHEKÜLJE VAHETUS!

KÜSIMUS 8 JUURES ÄRGE NÄIDAKE EKRAANI VASTAJALE!

8. Milliseid Eestis kasvavaid karuputke liike Te teate? SPONTAANNE. ÄRGE LUGEGE VARIANTE ETTE!

JUHUL, KUI K8 EI MAINITUD VARIANTE 1, 2, 3 JA/VÕI 4:

9. Eestis kasvavatest karuputke liikidest on üks kodumaine ning viis võõrliigid. Kas Te olete kuulnud järgnevatest karuputke liikidest? LUGEGE VARIANDID ETTE

	8. SPONTAANNE TUNTUS	9. AIDATUD TUNTUS
KODUMAINE LIIK:		
Siberi karuputk	1	1
VÕÕRLIIGID:		
Sosnovski karuputk	2	2
Hiid-karuputk	3	3
Pärsia karuputk, karvane karuputk või Lehmanni karuputk	4	4
Muu	5	
<i>Ei tea ühtegi</i>	6	6

10. Milline on Teie arvates karuputke võõrliikide mõju Eesti loodusele, sh looduslikule mitmekesisusele?

- 1 Kindlasti positiivne
- 2 Pigem positiivne
- 3 Mõju puudub
- 4 Pigem negatiivne
- 5 Kindlasti negatiivne
- 6 *Ei oska öelda – JÄTKAKE KÜSIMUSEGA 11*

10a. Palun põhjendage oma arvamust!

11. Kas karuputke võõrliikide levik on Eestis Teie arvates oluline probleem?

- 1 Kindlasti jah
- 2 Pigem jah
- 3 Pigem mitte
- 4 Kindlasti mitte
- 5 *Ei oska öelda*

KÕIK VASTAJAD:

12. Kas karuputke võõrliigid, näiteks Sosnovski karuputk ja hiid-karuputk, on Teile teadaolevalt inimese tervisele ohtlikud?

- 1 Kindlasti jah
- 2 Pigem jah
- 3 Pigem mitte
- 4 Kindlasti mitte
- 5 Ei oska öelda

13. Kas Teie arvates vajab loodus inimese sekkumist taime-võõrliikidega, sh karuputke võõrliikidega toimetulemisel?

- 1 Kindlasti jah
- 2 Pigem jah
- 3 Pigem mitte
- 4 Kindlasti mitte
- 5 Ei oska öelda

14. Kas Teil või Teie tuttavatel on viimase viie aasta jooksul olnud (Eestis) probleeme karuputkega (nt karuputk kasvab eramaal, kokkupuutest taime mahlagaga on tekkinud nahaärritus vms)? VÕIB MITU VASTUST

- 1 Jah, minul isiklikult
- 2 Jah, minu tuttavatel
- 3 Ei
- 4 Ei oska öelda

15. Kas olete teadlik viisidest, kuidas on võimalik karuputke võõrliike tõrjuda?

- 1 Jah
- 2 Ei
- 3 Ei oska öelda

16. Kas Teie arvates on õigustatud kasutada karuputke võõrliikide tõrjumisel keemilisi taimekaitsevahendeid?

- 1 See on õigustatud meetod
- 2 See on õigustatud, kui teiste meetodite kasutamine pole võimalik või need ei anna tulemust
- 3 See on lubamatu meetod
- 4 Ei oska öelda

17. Kas olete viimase viie aasta jooksul ise tegelenud karuputke võõrliikide või mõne muu taime-võõrliigi tõrjega? VÕIB MITU VASTUST

- 1 Olen tõrjunud karuputke
- 2 Olen tõrjunud mõnda muud taime-võõrliiki, palun täpsustage, mida:

- 3 Pole taime-võõrliike tõrjunud
- 4 Ei oska öelda

18. Kas oleksite valmis osalema karuputke võõrliikide tõrjes juhul, kui:

	Kindlasti jah	Pigem jah	Pigem mitte	Kindlasti mitte	<i>Ei oska öelda</i>	Ei ole maa-omanik
...karuputk kasvab Teie eramaal	1	2	3	4	5	6
...karuputk kasvab Teie kodu lähistel, kuid mitte Teie eramaal	1	2	3	4	5	
...osalemine kompenseeritakse rahaliselt (tõrje ei toimu Teie eramaal)	1	2	3	4	5	
...tõrjet korraldavad asjatundjad, kes tagavad ohutuse (tõrje ei toimu Teie eramaal)	1	2	3	4	5	

19. Kas Teie arvates tuleks maa-omanikke trahvida, kui nad lubavad ohtlikel taimevõõrliikidel, sealhulgas karuputke võõrliikidel, kasvada ja paljuneda?

- 1 Kindlasti jah
- 2 Jah, teatud tingimustel, palun täpsustage:
- 3 Ei
- 4 *Ei oska öelda*

20. Kas Teie arvates on vaja korraldada taime-võõrliikide, sh karuputke võõrliikide tõrjet riiklikul tasandil?

- 1 Jah, kindlasti
- 2 Pigem jah
- 3 Pigem mitte
- 4 Kindlasti mitte
- 5 *Ei oska öelda*

21. Kas olete teadlik, et Eestis korraldatakse karuputke võõrliikide tõrjet riiklikul tasandil?

- 1 Jah
- 2 Ei
- 3 *Ei oska öelda*

22. Eestis on karuputke võõrliikide tõrjet riiklikul tasandil korraldatud alates 2005. aastast (praeguseks 12 aastat) ning sellesse on investeeritud kokku 4 miljonit eurot. Kas Teie arvates on senised tegevused olnud piisavad?

- 1 Jah, täiesti piisavad
- 2 Karuputke tõrjesse tuleks panustada senisest rohkem
- 3 Karuputke tõrjesse tuleks panustada senisest vähem
- 4 *Ei oska öelda*

23. Kas karuputke võõrliikide levikut ning tõrjet puudutavat teavet on Teie arvates piisavalt?

- 1 Jah, täiesti – *JÄTKAKE KÜSIMUSEGA 25*
- 2 Pigem jah – *JÄTKAKE KÜSIMUSEGA 25*
- 3 Pigem mitte
- 4 Kindlasti mitte
- 5 *Ei oska öelda – JÄTKAKE KÜSIMUSEGA 25*

24. Mille kohta oleks antud teemal rohkem teavet vaja?

25. Millistest allikatest olete saanud teavet karuputke võõrliikide leviku ning tõrje kohta?

VÕIB MITU VASTUST

26. Kuidas eelistaksite antud teema kohta teavet saada? Palun valige kuni kaks vastust.

KUNI KAKS VASTUST

	25. On teavet saanud	26. Eelistaks teavet saada
Meedia (televisioon, raadio, ajalehed, uudisteportaalid)	1	1
Ministeeriumid või riigiametid (sh veebilehed)	2	2
Kaardirakendused veebis (maa-amet, keskkonnaregister, PRIA)	3	3
Otsepostituse teel saadetakavad infomaterjalid	4	4
Muud infotrukised (nt voldikud)	5	5
Teabepäevad, seminarid, koolitused	6	6
Kolleegid, tuttavad	7	7
Muu allikas, palun täpsustage:	8	8
<i>Pole antud teema kohta teavet saanud</i>	9	
<i>Antud teema ei paku mulle huvi /ei soovi teavet</i>	10	9
<i>Ei oska öelda</i>	11	10

27. Kui sageli Te...

	5-7 päeval nädalas	3-4 päeval nädalas	Vähemalt kord nädalas	Harvemini	Mitte üldse	Ei oska öelda
...loete paberajalehti	1	2	3	4	5	6
...külastate uudisteportaale või ajalehtede võrguväljaandeid	1	2	3	4	5	6
...vaatate televiisorit või jälgite teleprogramme interneti vahendusel	1	2	3	4	5	6
...kuulate raadiot	1	2	3	4	5	6

KUI ÜTLES, ET JÄLGIB ANTUD INFOKANALIT VÄHEMALT KORD NÄDALAS (K27 VARIANDID 1-3, SIIS KÜSIDA KÜSIMUSED 28-30):

28. Palun nimetage kuni kolm paberajalehte, mida loete kõige sagedamini. SPONTAANNE VASTUS, NIMEKIRJA POLE VAJA NÄIDATA. KUNI 3 VASTUST

- 1 Postimees (eesti keeles)
- 2 Eesti Päevaleht
- 3 Õhtuleht
- 4 Äripäev
- 5 Maaleht
- 6 Eesti Ekspress
- 7 Linnaleht (eesti keeles)
- 8 Pealinn
- 9 МК-Эстония
- 10 Город
- 11 Linnaleht (vene keeles)
- 12 Столица
- 13 Muu: _____
- 14 *Ei oska öelda*

29. Palun nimetage kuni kolm uudisteportaali või ajalehtede võrguväljaannet, mida külastate kõige sagedamini. SPONTAANNE VASTUS, NIMEKIRJA POLE VAJA NÄIDATA. KUNI 3 VASTUST

- 1 Delfi (eestikeelne)
- 2 Postimees (eestikeelne)
- 3 Õhtuleht (eestikeelne)
- 4 ERR.ee, uudised.err.ee (eestikeelne)
- 5 Äripäev (eestikeelne)
- 6 Delfi (venekeelne)
- 7 Postimees (venekeelne)
- 8 Вечёрка (venekeelne Õhtuleht)
- 9 rus.err.ee
- 10 Деловые Ведомости
- 11 МК-Эстония (mke.ee)
- 12 Muu: _____
- 13 *Ei oska öelda*

29. Palun nimetage kuni kolm telekanalit, mida vaatate kõige sagedamini. SPONTAANNE VASTUS, NIMEKIRJA POLE VAJA NÄIDATA. KUNI 3 VASTUST

- 1 ETV
- 2 ETV2
- 3 Kanal 2
- 4 TV 3
- 5 TV6
- 6 Kanal 11
- 7 Kanal 12
- 8 Tallinna TV
- 9 ETV+
- 10 3+
- 11 Первый Балтийский канал (PBK)
- 12 РТР Планета Балтия
- 13 НТВ-Мир
- 14 РЕН ТВ Балтия
- 15 Muu: _____
- 16 *Ei oska öelda*

30. Palun nimetage kuni kolm raadiojaama, mida kuulate kõige sagedamini. SPONTAANNE VASTUS, NIMEKIRJA POLE VAJA NÄIDATA. KUNI 3 VASTUST

- 1 Vikerraadio
- 2 Raadio 2
- 3 Kuku Raadio
- 4 Raadio Elmar
- 5 Sky Plus
- 6 Star FM
- 7 Радио 4
- 8 Русское Радио
- 9 Народное Радио
- 10 Sky Радио
- 11 Muu: _____
- 12 *Ei oska öelda*

TAUST 2

5. Teie põhiline suhtluskeel

Eestis:

- 1 Eesti → KÜS.6A
- 2 Vene
- 3 Muu

K6 KÜSIDA, KUI VASTAJA
PÕHILINE SUHTLUSKEEL EI
OLE EESTI KEEL (K5≠1)

6. Milline on Teie eesti keele oskus? ÜKS VASTUS

- 1 Saan hästi aru, räägin vabalt
- 2 Saan aru, räägin veidi
- 3 Veidi saan aru, ise ei räägi
- 4 Ma ei saa aru ega räägi

KÕIK VASTAJAD:

7. Teie haridustase:

- 1 Alg- või põhiharidus
- 2 Kutseharidus ilma keskhariduseta
- 3 Kesk- või keskeriharidus, s.h kutseharidus
- 4 Kõrgharidus

13. Kas Te ise olete...:

- 1 töötav
- 2 töötav (üli)õpilane
- 3 töötav pensionär
- 4 töötu, tööd otsiv
- 5 (üli)õpilane
- 6 (töövõimetus)pensionär
- 5 lapsehoolduspuhkusel olija
- 8 muudel põhjustel mittetöötav (sh kodune)

KUI VASTAJA ISE TÖÖTAB
(K13, VASTUSED 1-3):
ÜKS VASTUS.

14. Kas Te olete ...?

- 1 vabakutseline, FIE
- 2 eraettevõtja (kuni 10 töötajat)
- 3 eraettevõtja (üle 10 töötaja)
- 4 talunik
- 5 palgatöötaja eraettevõttes (k.a MTÜ-s, palgata töötaja pereettevõttes)
- 6 palgatöötaja riigi- või kohaliku omavalitsuse asutuses

15. Teie ametikoht:

ÜKS VASTUS

- 1 Asutuse, ettevõtte tippjuht, keskastme juht
- 2 Tippspetsialist
- 3 Keskastme või abispetsialist
- 4 Kontoriametnik
- 5 Isiku- või klienditeenindaja
- 6 Oskustöölise
- 7 Seadme- või masinaoperaator, mootorsõiduki juht
- 8 Lihttöölise
- 9 Muu, mis?

KÕIK VASTAJAD:

16. Isiklik keskmine netosissetulek kuus (ilma tulumaksuta)

- 1 Kuni 200 €
- 2 201 - 300 €
- 3 301 - 400 €
- 4 401 - 500 €
- 5 501 - 650 €
- 6 651 - 800 €
- 7 801 - 1000
- 8 1001 - 1300
- 9 1301-1600
- 10 Üle 1600 €
- 11 Sissetulekut ei ole
- 12 Keeldub avaldamast
- 13 Ei oska öelda

K18 KÜSIDA, KUI LEIBKONNAS
ON ÜLE ÜHE LIIKME (K10≠1)

18. Leibkonna keskmine netosissetulek kuus ühe leibkonnaliikme kohta.

- 1 Kuni 200 €
- 2 201 - 300 €
- 3 301 - 400 €
- 4 401 - 500 €
- 5 501 - 650 €
- 6 651 - 800 €
- 7 801 - 1000
- 8 1001 - 1300
- 9 1301-1600
- 10 Üle 1600 €
- 11 Sissetulekut ei ole

12 Keeldub avaldamast

13 Ei oska öelda

KÕIK VASTAJAD:

22. Teie elamutüüp:

- 1 Ühepereelamu
- 2 Paarismaja, ridaelamu
- 3 Väiksem kortermaja (kuni 12 korterit)
- 4 Suurem kortermaja

26. Kas Te kasutate internetti?

- 1 Jah
- 2 Ei

KÜSIMUSED 29 KUNI 31
KÜSIDA NENDELTE, KES
KASUTAVAD INTERNETTI
(K26=1):

29. Kui sageli Te kasutate internetti, kas ... ?

ÜKS VASTUS

- 1 Mitu korda päevas
- 2 Ligikaudu üks kord päevas
- 3 4 või 5 korda nädalas
- 4 2 või 3 korda nädalas
- 5 Ligikaudu üks kord nädalas
- 6 2 või 3 korda kuus
- 7 Ligikaudu üks kord kuus
- 8 Harvem kui üks kord kuus

KÜSIDA KUI KASUTAB
INTERNETTI

IGA PÄEV (K29 =1-2):

30. Mitu tundi päevas Te keskmiselt internetti kasutate?

MÄRKIGE TÄISARV

_____ TUNDI

32. Intervjuu lõpp:

_____tund _____min